

Գլխավոր խմբագիր՝ գործադիր գեպօրգչան

Լրատվական գործունեություն
իրականացնող՝
«Հայաստանի պետական
տնտեսագիտական
համալսարան» պետա-
կան ոչ առևտորային
կազմակերպություն:

Հասցեն՝
0025, Երևան,
Նալբանդյան փողոց 128,
կենտրոնական մասնաշենք,
2-րդ հարկ:
Հեռախոս՝ 593-460, 4-60

Վկայական N 03Ա054452:
Տրված է՝ 05.06.2002թ.:

Հրատարակիչ՝ ՀՊՏՀ
«Տնտեսագետ» ամսագիրը
լույս է ընծայվում
ՀՊՏՀ լրատվության և
հասարակայնության հետ
կապերի բաժնի կողմից:

Հունվար-փետրվար
2016 / N1 (687)
Տպաքանակը՝ 500
Տարածվում է անվճար:

Խմբագրակազմ

Խմբագիր՝
ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ
Լրագրող՝
ՆԱՆԵ ԱՎԱՍԵՍՅԱՆ
Լուսանկարիչ՝
ՌԱԶՄԻԿ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Համակարգչային
ձևավորումը՝
ՆԱԻՐԱ ԽՉԵՑԱՆԻ

Համարի
պատասխանատու՝
ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

Խմբագրությանը տրամադրված է հեղինակների
նյութերում տեղ գտած
փաստական անձշտությունների համար խմբագրությունը
պատասխանատվություն չի
կրում: Անսագիր նյութերն
օգտագործելիս հղումը
պարտադիր է:

Պատվեր՝ 182:
Ծավալը՝ 6 տպ. մամուլ:
Ստորագրված է
տպագրության
04. 03. 2016 թ.:

Տպագրված է «Տնտեսագետ»
հրատարակչությունում:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅՈՑ ԲԱՆԱԿ – 24

Զինվորի կողքին
...Որ թշնամու գնդակը երբեք չգտնի զինվորին.....4

ԳԱՐԵԳԻՆ ՆԺԴԵՅ – 130

ՄՐԱՄ ՄԱՐԳԱՅԻՆ

Սիրենք մեր հայրենիքը նժդեհավայել սիրով.....8

Հարցազրույց ՀՊՏՀ գիտության և արտաքին կապերի գծով
պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանի հետ.....10

Քննական ակնթարթներ.....12

Ընթացիկ սեմինարներ՝ գիտառումնական խմբերում.....13

ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՐԿՐՈՂ ՓՈՒԼԻ ԱՎԱՐՏԻՆ.
Դիպլոմներ հանձնվեցին մագիստրոսներին.....15

ՍՍՍԿԵԼ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՏՏԵՍԱԿԱՆ ԽՆԱՆԿԱՐ.....16

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆ

Համաշխարհային տնտեսության զարգացման
արդի միտումները.....20

ՄԵՐ ՇՆՈՐՅԱԼԻՆԵՐԸ

«ՖԱՏԱՏՈ». խեցեգործ հեքիաթ.....22

ԱՆՎԱՆԻ ՏՏԵՍԱԳԵՏՆԵՐԸ

ԿՈՐՅՈՒՆ ԱԹՈՅԱՆ ԻՇԽԱՆ ԽԼՂԱԹՅԱՆ

ԳՐԻԳՈՐ ԿԻՐԱԿՈՍՅԱՆ – 80.....24

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՎԹՅԱՆ

ԱՄԵՆԱՎԿԱՐԵՎՈՐԻ ՍԱՍԻՆ
Տակոցութո. «Կոտրված սրտի» համախտանիշ.....26

ԳԵՂԵՑԻԿ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԻ ԱՊԱՅՈՎՈՒՄ.
արդյունավետ ուսուցման ուղիները.....28

ԼՐԱԿՈՍ.....30

«Հայժողբանկում». թատերական ներկայացում
մագիստրանտների մասնակցությամբ.....36

ՄԵՐ ՈՒՍԱՆՈՂՈՒԹԻՒՆ՝ լավագույններից մեկը
հանրապետությունում.....37

ԱՍԴԻԿ ՀՈՎՅԱՆՆԻՍՅԱՆ

Կրկին վիճակագրությո՞ւն.....39

ՄՈՍ ԽԱՉԻԿՅԱՆ

Կրթական ու հետազոտական ներուժի բարելավման
աշխատանքները ՀՊՏՀ Եղեգնաձորի մասնաճյուղում.....40

ՍՈՅՅԱՆ ՕՐԱՆՅԱՆ

ՎԵՐԾԱՆԵԼՈՎ ԱՐԿԵՍՏԻ ԳԱՂՏՆԱԳՐԵՐԸ

Մարտիրոս Սարյան. Արևի մեծ երգիչը.....42

Անցողիկ տոնի մնայուն ջերմությունը.....46

ԶԻՆՎՈՐԻ ԿՈՂՔԻՆ

Ամանորի և Սուրբ Ծննդյան տոներին ընդառաջ՝ դեկտեմբերի 30-ին, ՀՀ վարչապետ, ՀՊԸՀ խորհրդի նախագահ Շավիկ Աբրահամյանը այցելել է պաշտպանության նախարարության Ն գորամասի մարտական հենակետ: Վարչապետի գլխավորությամբ զորանաս են նեկնել նաև ՀՊԸՀ ռեկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Արդյանը, ուսանողների և շրջանավարտների հետ աշխատանքների գծով պրոռեկտոր Սևակ Խաչատրյանը, ուսանողական խորհրդի նախագահ Սերգեյ Խառատյանը:

Նրանք ծանոթացել են զինվորների առօրյային, շնորհավորել գալիք տոներն ու նվերներ հանձնել: ՀՊԸՀ-ականները հանդիպել են նաև համալսարանի ուսանող-զինվորներին, զրուցել նրանց հետ: Հանդիպմանը բարձր է գնահատվել զինվորների ներդրումը մեր երկրի անվտանգության ու խաղաղության ապահովման, սահմաններն անառիկ պահելու գործում:

... Որ թշնամու գնդակը Երբեք չգտնի զինվորին

Պատերազմ էր, ու հայոց պետականության հիմքերն էին նորոգվում, իսկ ժողովուրդը միահամուռ կամքով սկզբնավորում էր իր անկախության ընթացքը ու դրանից անբաժանելի էր համարում կանոնավոր հայկական բանակի ստեղծումը: Հայորդիների արիության, հայրենասիրության, մարտունակ ոգու ու հաղթանակների հիման վրա էր կառուցվում հայոց բանակը՝ ամրապնելով ուժեղ ու անպարտելի լինելու կամքը:

Շուրջ երկուսուկես տասնամյակ հայ զինվորն իր հայրենիքին է ծառայում: Զորակոչվելով բանակ՝ յուրաքանչյուր իսկ երիտասարդ արժեքային, գաղափարական դպրոց է անցնում, ծեռք է բերում մարտական պատրաստվածություն՝ զինվորական գիտելիք, մարտական հմտություններ, մարզվում է, դաստիարակվում, ինքնուրույն կյանքի փորձ ծեռք բերում ու գլխավոր՝ զգում է, որ իրեն է վստահված հայրենիքի պաշտպանի բարձր պատիվն ու պատասխանատվությունը:

Հայրենիքին իրենց զինվորական պարտքը անձնվիրաբար ու սիրով հաստուցած մեր ուսանողներից մի քանիսը մեր խորագրի հերոսներն են:

Միկան Սարգսյան

Կառավարման ֆակուլտետի կառավարում մասնագիտության 4-րդ կուրսի գերազանցիկ ուսանող է, ծառայել է Վարդենիսի շրջանի Սոթքի զորամասում, մոտոհրածգային վաշտում՝ որպես հետևակի մարտական մեթենայի հրածիգ, ջոկի հրանանատար, ապա դասակի հրամանատարի տեղակալ: Լավ ծառայության համար պարզեցվել է «Հայոց բանակի գերազանցիկ», «Լավագույն զինվոր մարզիկ», «Քաջարի մարտիկ» կրծքանշաններով: Դրանք բնութագրում են երիտասարդին՝ որպես ուսման առաջավորի, մարզիկի (վոլեյբոլիստ է, խաղացել է Հայաստանի հավաքականի կազմում), վերջապես՝ զինվորի (վերջին կրծքանշանն ստացել է 2 շաբաթ շարունակ հայրենիքի սահմանները պաշտպանելու համար):

— Վարդենիսում եղանակը շատ քամուտ է, դրսում միջյանց լսելու համար պետք է շատ բարձր խոսել: Գալուց հետո բարձրախոս եմ դարձել...— ասում է Միկանը:

Բայց մեր զորույցի ընթացքում չնկատեցինք, թե առանձնակի բարձր է խոսում, փոխարենը տեսանք ու զգացինք, որ մեր առջև հասուն, ինքնահաստատ երիտասարդ է կշռադատված խոսքով, խելացի ու խորատես:

Ի՞նչ տվեց հայրենիքին իր պարտքը պատվով հա-

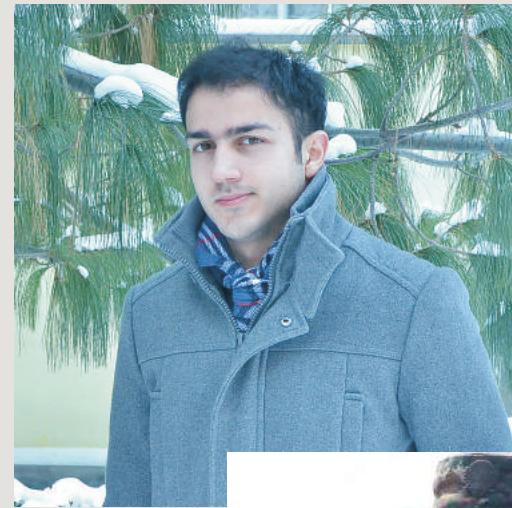
տուցած գինվորին բանակային կյանքը, ի՞նչ փոխվեց:

– Ծրջապատող երևույթներին, սեփական ծգողումներին ու մարդկային փոխհարաբերություններին ավելի հասուն ու հավասարակշռված վերաբերմունք ձևավորեց բանակը: Այն խկապես կյանքի դպրոց է: Վաշտում 40 հոգի էինք՝ տարբեր տարիքի, կրթական աստիճանի, աշխարհայացքի, դաստիարակության ու նախասիրությունների տեր երիտասարդներ, ուստի գլխավորը, որ պետք յուրաքանչյուրս գիտակցեր՝ փոխազդումն էր, դիմացինի դրական հատկանիշները տեսնելը և ընդհանրապես դրական տրամադրվածությունը, որը ստեղծում է ներդաշնակություն: Նրանցից ամեն մեկից մի բան եմ սովորել ու երախտապարտ եմ, որ նաև նրանց միջոցով ծաշակեցի ընկերության համը:

Սովորելու ու մասնագիտական կայացման հարցում էլ բանակը դրական ազդեցություն ունեցավ. հիմա ավելի հասուն են նայում երևույթներին, ավելի գործնական ու նպատակադրությամբ, – պատմում է Միփանը:

Դայրենիքին ծառայելը մի մեծ սիրանք չի համարում, սակայն ծառայությունից խուսափելը, ըստ նրա, ապահայրենասիրություն է:

Վերադարձից հետո էլ մեր հերոսը շարունակում է սովորել բարձր առաջադիմությամբ, աշխատում է VINK Consulting խորհրդատվական ընկերությունում ու իր ապագան է կառուցում, որի մեջ գլխավորը բարձր ու վսեմ արժեքներն են՝ մարդու ու մարդկայինը և, իհարկե, պրոֆեսիոնալիզմը:

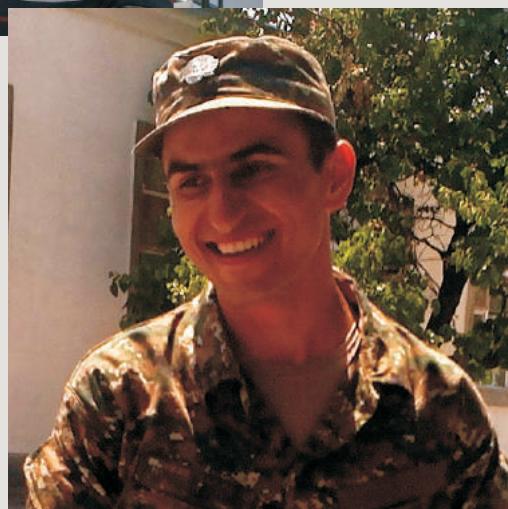
Սուրեն Միփան

Տնտեսության կարգավորման և միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ֆակուլտետի միջազգային տնտեսական հարաբերություններ մասնագիտության 2-րդ կուրսի ուսանող է: Ծնունդով Արմավիրից է: Ծառայությունն անցել է Իջևանի շրջանում որպես հրետանային դիվիզիոնի հրետանու կապավոր:

Դայրն ու մայրը մանկուց Սուրենին և եղբօրը նախապատրաստել են, որ իրենց երիտասարդության վճռական փուլը գինվորական ծառայությունն է, երբ առաջին ինքնուրույն քայլերն են անում ու ընդունում առաջին ինքնուրույն որոշումները: Ծնողներին չուսահատեցրին զավակները. Սուրենը ծառայության ընթացքում բազմաթիվ պատվորեր ու շնորհակալագրեր ստացավ և զորացրվեց որպես սերժանտ՝ «Դայրոց բանակի գերազանցիկ» կործանչանով:

Բանակն ինձ մի կարևոր բան սովորեցրեց. անհաղթահարելի ոչինչ չկա: Ծառայության տարիներն ու հեռավորությունը թույլ տվեցին հախուսն պատանեկությունից անցում կատարել երիտասարդության շրջան, խորհելու ժամանակ տվեցին ու հնարավորություն՝ արժևորելու ունեցածն, գնահատելու բարեկամներին, մտերիմներին, – ասում է Սուրենը ու շարունակում, – արժեքների վերագնահատման շրջան էր:

Սուրենի կարծիքով ուսման մեջ տևական ընդմիջումը դրական կողմեր էլ ունի. Կրթության հարգն ու կարևորությունը նորովի ես գնահատում: Վերադարձնալուց հետո ուսանողական աշօրյային հարմարվելու շրջան է անցել, բայց սովորելու և ապագայի երազանքները իրազորժելու ձգտումը նշույլ անգամ չի նահանջել: Ասում է.

– Չարունակելու եմ լավ սովորել, մտադիր եմ արտերկրում շարունակել ուսումն ու վերադառնալ ու այս անգամ արտաքին տնտեսական կապերի կամ դիվանագիտական ոլորտներում մասնագիտական աշխատանքով ծառայել հայրենիքին:

Ուժայել Սարգսյան

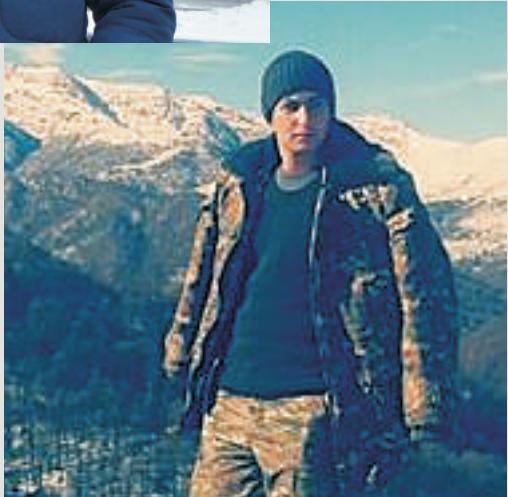
Նաշվապահական հաշվառման և առողջիւթեալ առաջին կուրսի ուսանող է: Մասիսի շրջանից է: Որպես հակաօդային պաշտպանության դյուրակիր զենիթահրթիռային համալիրի ջոկի հրամանատար՝ ծառայել է ԼՂՀ Մարտակերտի շրջանում, Եղնիկներում:

Դայրենիքի օդային տարածքը պաշտպանող զինվորին, ինչպես ինքն է ասում, բանակն օր օրի է հասունացրել, ավելի է ամրացրել հավատը սեփական ուժերի նկատմամբ ու նորովի է սկսել սիրել հայրենիքը:

– Երբեք այսքան թանկ չեմ գնահատել ժամանակը, իիմա աշխատում եմ չվատմել ոչ մի րոպե, ապրել՝ իմաստավորելով ամեն ակնքարթը: Զինապարտության տարիքը նաև հասունացման ու զարգացման շրջան է, և երկու տարվա բանակային կյանքը հասունացող երիտասարդին, իրոք, նորովի է կերտում՝ ավելի կայուն ու հաստատուն դարձնելով արժեքային համակարգը:

Օրինակ, եթե 2-3 տարի առաջ կերկմտեի, ապա հիմա հաստատ գիտեմ, որ երբեք չեմ հեռանա Նայաստանից ու օտար ափերում բախտ չեմ որոնի, որ ավանդական հայկական ընտանիք կստեղծեմ՝ առողջ հարաբերություններով ու արժանավոր զավակներով, - ասում է Ուժայելը:

Ներանկարում համալսարանն ավարտելուց հետո, ցանկանում է գործարարությամբ զբաղվել, իր մեջ գործարարի մտածելակերպ է տեսնում ու հավատում է իր ուժերին:

Հովհաննես Եղիազարյան

Ինֆորմատիկայի և վիճակագրության ֆակուլտետի կառավարման տեղեկատվական համակարգեր մասնագիտության 1-ին կուրսի ուսանող է: Ծառայել է ԼՂՀ Մարտունու շրջանում, առաջնային գծում՝ որպես դիրքապահ, ապա դիրքի ավագ: 14 օրը մեկ բարձրացել է մարտական դիրքեր ու 14 օր շարունակ հսկել հայրենիքի սահմանները:

Բանակից վերադարձել է կրտսեր սերժանտի կոչումով, 2015 թ. հունիսի 24-ին խրամատում ինժեներական աշխատանք կատարելիս վիրավորվել է դիպուկահարի գնդակից:

– Խրամաքարձն էիմք կահավորում, երբ վիրավորվեցի: Այդ օրը, դեպքից տառացիորեն բռպեներ առաջ հարազատներիս հետ հեռախոսազրույց ունեցա: Տարօրինակ բան էր կատարվում. մայրս ու քույրերս լայիս էին ու չէին հավատում, որ ինձ հետ ամեն ինչ կարգին է: Նախանքար, կանխազգում էին վերահաս վտանգը: Չորս ամիս անց՝ բուժվելուց ու կազդուրվելուց հետո կրկին վերադարձա առաջնագիծ ու շարունակեցի ծառայությունը: Ցավոք, հայ զինվորի համար ծառայությունը ոչ միշտ է խաղաղ անցնում: Մեկ ամիս անց մարտական հենակետում դիպուկահարի գնդակից զոհվեց ընկերու՝ Կարեն Գրիգորյանը, պատմում է Հովհաննեսը:

Վախի զգացումն է հաղթահարել և հակառակ՝ սրվել են վլանգի զգացումն ու զգնությունը: Դիրքապահ զինվորի զգնությունից ու աչալրջությունից է

կախված իր և մյուսների անվտանգությունը՝ վստահ է Հովհաննեսը:

ՄԵՆՔ ԻՎԱՐՄԱՆՈՒՄ ԵՆք ծեզանով, մեր երեկով ու այսօրվա զինվորներ՝ մեր հայրենիքի ապագան կերտող բաղարացիներ:

Թող հայոց երկրի սահմաններում ծեր ժառայությունն անցնի խաղաղ ու անվտանգ:

Թող որ բանակային կյանքի դժվարությունները կովեն ու առնականացնեն, բայց թշնամու գնդակը երբեք չգտնի զինվորին:

ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

ԶԻՆՎՈՐԻ ՕՐԱԳՐԻՑ

Հազվադեպ ենք զգում, թե ինչ է լինելու մեջ հետ վաղը: Սակայն երբ այդ «վաղը» ապրում ենք, անկախ մեզանից վերնագրում ենք այն՝ կապելով որևէ հիշարժան ու կարևոր իրադարձության հետ: Կյանքում մի օր եղավ, որ տարբեր վերնագրեր ունեցավ՝ անկախ ինձնից ու, երկի թե, անկախ ամեն ինչից:

2013 թվականի հուլիսի 18-ը էր, երբ ժառայության անցած Հայոց բանակում և ուր դրեցի մի նոր աշխարհ: Ամեն ինչ տարբեր էր այն ամենից, ինչ տեսել էի ու զգացել: Նոր էր միջավայրը, նոր էին մարդիկ: Բայց եթե անգամ պարտավոր չէի դառնալ այդ աշխարհի մի մասնիկը, ապա ստիպված գոնե պետք է համակերպվեի: լինելով ծանոթ ու հարազատից հետու: Ամեն ինչ ժամանակավոր էր, ու երկու տարին դարձավ ինձ համար բացահայտումների մի շրջան՝ բացահայտելու ինքս ինձ ու դիմացինիս: Փորձեցի ապրել յուրաքանչյուր օրով և դասեր բաղելով կյանքից: Այդպես անցան օրերս, շաբաթներս, և որքան է ամսպանձի էր, 2 տարին...

2015 թվականն էր ու էի հուլիսի 18-ը... Այս անգամ լրիվ այլ կերպ վերնագրվեց այն, և գիտեի, թե ուր եմ գալու:

Թեև վերադառնում էի այն ամենին, ինչ թողել եմ, այնուամենայնիվ, մի տեսակ դատարկություն կար. քանի որ երկու տարին թիզ բան չսովեց ինձ, անգամ այնպիսին, որից չէի ցանկանում հեռանալ...

Սուլեյ Մինասյան

ՀՊՏՀ ՌԻՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ԽՈՐՃՈՒՐԴԸ՝ «ՀԱՅԿԱՆ» ՄՐՑԱՆԱԿԱԿԻՐ

Ալեքսանդր Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնում փետրվարի 24-ին տեղի է ունեցել Հայաստանի երիտասարդական իիմնադրամի «Հայկյան – 2015» մրցանակաբաշխությունը, որին ներկա է գտնվել ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսյանը: Ամենամյա մրցանակաբաշխության ժամանակ Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի ուսանողական խորհուրդը հերթական անգամ դարձել է մրցանակակիր «Լավագույն ուսանողական ինքնակառավարման մարմին» անվանակարգում՝ ՀՊՏՀ-ի ուսխորհրդի հետ միասին: Միջոցառմանը ներկա է եղել ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը:

Հաջորդ օրը ռեկտորն իր աշխատասենյակում ընդունեց «Հայկյան» մրցանակակիր ՀՊՏՀ ուսանողական խորհրդի ներկայացուցիչներին՝ նշելով, որ հայրտության զգացում է ապրել, երբ հայտարարվել է մեր համալսարանի ուսանողական ինքնակառավարվող մարմնի հաղթանակի մասին: Ուս նախագահ Սերգեյ Խառատյանը շնորհակալություն հայտնեց համալսարանի դեկանակարությանը, անձանք ռեկտոր Կորյուն Աթոյանին՝ շեշտելով, որ միջանակը խթան է աշխատելու ավելի համախնճված ու արդյունավետ:

ՍԻՐԵՆՔ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ ՆԺԴԵՎԱՎԱՅՐԵԼ ՍԻՐՈՎ

Լրացել է մեծ հայի՝ Գարեգին Նժդեհի 130-ամյակը, որի անսահմանորեն իմաստավորված հայրենասիրությունը, առինքնող բարոյական նկարագիրը տիպար կարող է դառնալ յուրաքանչյուրիս համար: Նժդեհը մեր պատմության երկի ամենառողերգական հերոսն է, որովհետև չտեսավ իր նվիրական երազանքներից որևէ մեկի իրականացումը, փոխարենը մահացավ բոլշևիկյան բանտում՝ երկրի կարոտը սրտում: Այդ ամենով նա դարձավ հայ ժողովրդի ամենամեծ նահատակներից մեջը: Նմանների թափած արյան, աճյունի ու հողի շաղախից է բնակավայրը դառնում հայրենիք: Բայց Նժդեհը միայն մարմինը հանձնեց հողին, իսկ ոգին փոխանցեց ապրողներին՝ իր ապրելու կերպով, դավանած արժեհամակարգով, ցեղակրոնության ուսմունքով:

Ցեղակրոնության ուսմունքի հիմքում հայ լինելու հպարտության զգացումն է, ազգին անտրունչ ծառայելը, հանուն նրա ապրելն ու անհրաժեշտության դեպքում զոհվելը բարձրագույն բարոյական արժեքներ դիտելը:

Ցեղակրոնության, որպես ազգային գաղափարախոսության, ստեղծման նպատակը Նժդեհը համարում էր հուսալքված հային նորից հայրենասեր և հայրենատեր դարձնելը: Նժդեհի կարծիքով՝ հայրենասիրությունը մարդկային առաքինություն-

**«ՀԱՍՏԻՄԱԿԵՆՔ ՄԵՐ ՍԵՐՈԽ ՀԵՐԸ
ՀԱՅՐԵՆԱՊԱՀԾՈՐԸ ՈՒ ՑԵՂՈՐԸՆ՝ ԱՐԵԿ
ՄԵՐ ՏԵՂԸ ՉԿՈՐՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ»**

Գ. ՆԺԴԵՀ

ների թագն ու պսակն է, որովհետև հայրենասիրության մեջ են դրսևորվում բարոյական բոլոր որակները: Բայց հայրենասիրությունը միայն գեղեցիկ խոսք չպետք է լինի՝ որպես պատմուճան, շրջերկ: Նա ցավով էր նկատում, որ մեր ժողովրդի զգալի մասի հայրենասիրությունը աղքատիկ է, անպտուղ, անզոհաբեր: Յայի հայրենասիրությունը հանդիսային է, հետորական «շաջող բաժակաճառային», որը նա անվանում էր «ստահայրենասիրություն»: Ցավոք, այսօր էլ մեզանում քիչ չեն նման «հայրենասերները», որոնք բոլյատրելի և անբոլյատրելի բոլոր միջոցներն օգտագործում են՝ իրենց սիրասուն բալիկներին գինվորական ծառայությունից ազատելու համար, որից հետո հանգիստ խղճով խոսում, երկար ու գեղեցիկ բաժակաճառեր են ասում հայրենասիրության մասին: Մինչեւ, ինչպես Նժդեհն էր նշում, հայրենասիրությունը պետք է լինի կոնկրետ, գործնական, կենդանի, հանապազորյա, զոհահոժար, դառնա պաշտամունք:

Յայրենիքը Նժդեհի համար ոչ թե ֆիզիկական, աշխարհագրական, սոցիալական, այլ բարոյական կատեգորիա էր: Յայրենիքը, ըստ Նժդեհի, հող լինելուց բացի, դրա վրա ապրող մարդկանց արյան ու հոգու միությունն է և ստեղծվում է այն օրը, երբ մարդն առաջին անգամ գիտակցաբար և ժպտադեմ մահանում է իր հողի համար:

Յայրենիքը նաև մշակութային կատեգորիա է, որովհետև երկիրը հայրենիք է դառնում այն արժեքներով, որոնք ստեղծում է ժողովրդը: Երկիրը հայրենիքի աշխարհագրական զրահն է, իսկ հայրենիքը՝ այդ երկիրը մշակողը ժողովրդի ոգին, նրա մշակութը: Յայաստան երկիրը հայրենիք դարձրին նաև մեսրոպյան գրերը, Բագրատունիների շինարարական մեծագործությունները: Յայրենիք ստեղծել նշանակում է բեկոր առ բեկոր հայտնաբերել, իմաստավորել, պատմականացնել երկիրը. «հարազատել իր երկիրը եւ հարազատանալ նրան»: Յայրենիքին վերաբերող վերլուծությունն ավարտենք Նժդեհի հետևյալ խոսքերով. «Հայրենիք – սկիզբն ու վախճանն է մեր մտածումի, ապրումի եւ գործի: Երբ մեր շրթունքները մրմնջում են ցեղի մասին, մեր աջը ցույց է տալիս Հայաստանը: Մենք Հավատո՛ւմ ենք Հայաստանին – դա նշանակում է, որ կեանքում սրբազնագոյնը մեզ համար Հայրենիքն է: Մենք չնչում, ապրում ենք Հայաստանով,

մի՛շտ պատրաստ տառապելու, գործելու եւ մեռնելու նրա համար: Դա՛ է արժէքների արժէքը մեզ համար: Դա՛ է մեր սրբազն ցաւը, կարօտը, ուրախութիւնը, մեր գոյութեան իմաստն ու իրաւունքը, մեր անմահութիւնը՝ միաժամանակ.... Զկա՛յ, կեանքն ազգին եւ Հայրենիքին պատարագելու չափ մեծ երջանկութիւն չկա՛յ աշխարհում»:

Նժդեհը հայրենակերտման իր ողջ հույսը կապում էր երիտասարդության հետ, որովհետև նրան էր համարում ամենակարող վերակերտիչ ուժ: Նրա կարծիքով՝ այն ազգը, որն ունի հայրենապաշտ և գաղափարապաշտ երիտասարդություն, ունի ապագա: Կտանգի պահին հայ երիտասարդը պետք է գոչի:

«Ես քո կենդանի սուրբն եմ, Հայրենիք, որ քեզ յաղթութիւն պիտ բերի: Պիտի չկարողանա՞ս, - ի զո՞ւր ես ապրում: Պիտի չարիանա՞ս - վա՛յ քո ժողովրդին...»:

Նժդեհը մեծ ուշադրություն էր դարձնում նաև ազգի ու անհատի բարոյական նկարագրին, բարոյականությունը համարում ազգի հոգևոր կառուցի ուժը: Դարեր շարունակ հայ ժողովուրդը ապրել է ընդհանուր ցեղային բարոյականի սկզբունքներով («Մի տնից չէինք, բայց մի ծենով էինք», «Մէջք մէջքի տանք՝ սարեր շուր կտանք», «Ճող ու մոխիր կե՛ր, տմարդէն հաց մի մուրար», «Ճայը չյոգնի՝ չի ճատի», «Ուտքդ քարին կարնուի՝ խղճնտանքք քննէ», «Իր ծառը ծարաւ թողած՝ ուրիշնը ջրողը ոչ յարութիւն ունի, ոչ էլ թողութիւն»): Նախկինում եղել ենք բարոյական որակների ազգ, նույնիսկ ստրկության մեջ: Դա է պատճառը, որ պահպանվել ենք: Մինչեռ, մեզ հավասար շատ ազգերից մնացել են միայն քարե հիշատակներ: Եթե նախկին հայերը չառաջնորդվեին բարոյական վեհ հատկանիշներով և ապրեին այսօրվա հայի նման (Նժդեհը նկատի ունի իր օրվա հային, թեև մեր օրերում, կարծում ենք, բարոյական առումով վիճակն ավելի է վատացել, բարոյական բազմաթիվ որակներ ենք կորցրել, որոնցով նախկինում պարզապես ապրել ենք), ապա մեզանից էլ մնացած կլիներ մի տապանաքար: Այդպես էինք երեկ, ցավոք, այսպես չենք այսօր: Ներազգային կյանքում սպանում է ոչ միայն սուրբ, թույնը, այլև անտարբերությունը: Մինչեռ, «ճակատագրի եղբայր է ամէն հայ», ավելին՝ «ամէն հայ՝ դա դո՛ւ ես – ահա՝ ազգային բարոյականի անխախտելի օրէնքը»:

Յուրաքանչյուր հայ իր անձնական վարքագծում պետք է լինի այնպես, որ կարողանա դիմացին ասել. **«Վարվի՛ր, ինչպես ես»:** Նժդեհը երբեք չէր ներում ստորությունը և կարծում էր, որ հայրենիքն կարելի է ծառայել ամեն ինչով, բացի ստորությունից:

Նժդեհը սկզբունքային նշանակություն էր տալիս բարոյական նպատակով ապրելու խնդիրն և կարծում էր, որ չկա «աւելի զարհուրելի բան, քան

աննպատակ գոյութիւնը», որովհետև նպատակն է թելադրում «գերազույն պարտականութիւններ», պահանջում «ճիգեր եւ զոհողութիւններ, որոնց մէջ կոփուում են անհատի եւ ժողովրդի լաւագոյն առաքինութիւնները...»:

Նժդեհն այն տեսակետին է, որ մարդու բարոյական բնույթը պայմանավորում է նրա հետապնդած նպատակը: Նպատակի և միջոցի փոխարաբերության խնդրում Նժդեհը հակված է միջոցը նպատակին համապատասխանեցնելու տեսակետին, որովհետև նրա համոզմանը «միջոցների անխտրականութեամբ շահած ամէն յաջողութիւն պղծում է, ապականում մարդկային բարոյական աշխարհը»:

Նժդեհն անհատի կյանքի նպատակը և բարձրագույն երջանկությունը հայրենիքին ծառայելու մեջ էր տեսնում: **Ապրել, պայքարել, Հարկ եղած գեաքրում՝ զոհվել Հանուն ազգի ու Հայրենիքի.** ահա բարձրագույն երջանկությունն ու կյանքի խմասոր: **Զոհվելով դու իրական անմահություն ես ձեռք բերում, որովհետև արյունդ խառնվում է ազգի մեծ նահատակների արյանը:**

Սիրելի ուսանող, փորձենք սիրել մեր հայրենիքը նժդեհավայել սիրով: Յուրաքանչյուրս մեր տեղում մեր գործն անենք այնպես, կարծես ամենապատասխանատու գործն է և դրանով է պայմանավորված մեր հայրենիքի շենությունն ու հզորությունը: Ապրենք և աշխատենք բարոյական այն որակներով, որոնցով Նժդեհն էր ապրում, որպեսզի նրա տառապաշտ հոգին մի քիչ խաղաղվի:

ԱՐԱՄ ՍԱՐԳՍՅԱՆ
ՀՊԾՀ փիլիսոփայության և հայոց պատմության ամբիոնի վարիչ, պրոֆեսոր

ՀՊՏՀ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՏԱՐԱԾՈՒՅԹ

– Պարոն Վարդանյան, գիտական խորհրդի 2016 թվականի անդրանիկ միստում Դուք համակողմանի ներկայացրեցիք համալսարանի գիտահետազոտական գործունեությունը: Որո՞նք են 2015 թվականի հիմնական ձեռքբերումներն այդ թվագավառում:

– 2015 թվականը «ՀՊՏՀ 2012-2017 թթ. գիտահետազոտական և նորաստեղծական գործունեության զարգացման հայեցակարգի» իրականացման երրորդ տարին էր: Այն դարձավ հայեցակարգով սահմանված գլխավոր նպատակին, այն է՝ «համալսարանի գիտական և նորաստեղծական ներուժի օգտագործումը բարձր որակավորման, հետազոտական ու նորաստեղծական հմտություններով օժտված մասնագետների պատրաստման, երկրի սոցիալ-տնտեսական զարգացման համար», հասնելու և մեկ փուլ:

Փորձեմ ներկայացնել մի քանի կարևոր ձեռքբերում:

Շարունակվել է համալսարանի գիտահետազոտական գործունեության ինստիտուցիոնալ կարողությունների զարգացումը, ինչը դրսևորվել է «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնում իրականացվող աշխատանքների, գիտառուսումնական խմբերի գործունեության, ներհամալսարանական դրամաշնորհների ձևով:

ՀՅ վարչապետի հանձնարարությամբ աշխատանքներ են կատարվել 8 նախարարությունների (ֆինանսների, էկոնոմիկայի, կրթության և գիտության, աշխատանքի և սոցիալական հարցերի, սիյուռքի, տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների, բնապահպանության, գյուղատնտեսության) հետ՝ նրանց հետազոտական կարիքները բացահայտելու և 2015 թվականի մըրցության թեմաների պատվերները ձևակերպելու ուղղությամբ: ՀՅ սփյուռքի նախարարության պատվերով իրականացված հետազոտության հիմնավոր հրատարակվել է «Սփյուռքի ներդրումները ՀՅ տնտեսության մեջ. զարգացման հեռանկարները» աշխատությունը, շարունակվում է ՀՅ գյուղատնտեսության նախարարության պատվերով կատարվող «Ագրոապահովագրություն» թեման, որի շրջանակ-

ներկայում համալսարանների մրցունակությունը խարսխվում է կրթական ու գիտահետազոտական աշխատանքների միահյուսման վրա: Նպատակը ստեղծարար հետազոտական հմտություններով օժտված մասնագետների պատրաստումն է: Վերջին մի քանի տարիներին համալսարանում գիտահետազոտական ու նորաստեղծական գործունեության զարգացմանն ուղղված ջանքերը նպաստել են այդ ուղղությամբ առաջնաբացի ապահովմանը:

«Տնտեսագետի» խնդրանքով ՀՊՏՀ գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր, տնտեսագիտության դոկտոր, արոֆեսոր Գագիկ Վարդանյանը վերլուծում, ամփոփում ու նախանշում է համալսարանում գիտական արդյունքի ստեղծմանն ուղղված ջանքերը:

ԽՈՍՏՈՒՄՆԱԼԻԺ ՆԵՐԿԱ.

**օրակարգում են
2016-2021 թթ. գիտական
գործունեության
ռազմավարության
մշակման աշխատանքները**

Ներում կմշակվի գյուղատնտեսական ապահովագրության հայեցակարգ: Ընթացքի մեջ է մյուս նախարարությունների պատվերների կատարումը:

«Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի աշխատակիցներից կազմված խոմբը, պրոֆեսոր Կորյուն Արյոյանի ղեկավարությամբ, կատարել է «Լայնածավալ շինարարության խթանման ազդեցությունը ՀՅ տնտեսական ածի և տարածական զարգացման վրա» ուշագրավ հետազոտությունը, որի նախնական արդյունքները քննարկվել են ՀՅ վարչապետ Հովհաննեսիկ Աբրահամյանի մոտ իրավիրված խորհրդակցությունում:

2015 թ. առաջին կիսամյակում շարունակվել է մրցույթով անցած գիտառուսումնական 9 խմբերի գործունեությունը: 2015 թ. մեկնարկել և 2016 թ. կավարտվի գիտառուսումնական 4 խմբերի գործունեությունը: Գիտառուսումնական խմբերի թեմաների կատարմանը մասնակցել է 60 դասախոս:

Հետազոտությունները հիմք են հանդիսացել համալսարանի պրոֆեսորադասախոսական համակազմի, ասպիրանտների և ուսանողների իրապա-

րակումային ակտիվության բարձրացման արդեն երրորդ տարին է, ինչ նիայն հոդվածների մասով համալսարանի ցուցանիշը հատել է 500-ի սահմանագիծը: 2015 թվականին հաջողվել է պահպանել ներքին միջոցներից հետազոտությունների ֆինանսավորման 3%-ի մակարդակը, ինչն աննախադեպ է ոչ միայն համալսարանական, այև, ընդհանուր առամբ, երկիր գիտության բնագավառին հատկացվող միջոցների առումով:

Ներկա փուլում գլխավոր խնդիրն այդ ձեռքբերումները պահպանելն է և որպես փոփոխությունների հասնելը:

– Ինչպէս է ընթանում գիտական հետազոտությունների և կրթական գործընթացների միավորումը:

– Դա խնդիրներից ամենաբարդն է: Այդուհանդերձ, արդեն չորրորդ տարին է, ինչ այդ ուղղությամբ նշանակալի քայլեր են արվում: Դրանցից է ֆինանսավորվող հետազոտություններում դասախոսների ընդգրկվածության աստիճանի բարձրացումը. հետազոտող դասախոսը, ենթադրաբար, իր հետազոտությունների արդյունքներն օգտագործում է դասավանդելիս, բացի դրանից, փոխվում են նրա շարժարիթները: Մյուս կարևոր ուղղությունը ուսանողների ներգրավումն է հետազոտություններում ընդհանրապես և ֆինանսավորվող հետազոտություններում՝ մասնավորապես, ինչը նրանց օժունը է ստեղծարարական և հետազոտական հմտություններով, օգնում տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում: Ոչ պակաս կարևոր է նաև այն, որ իրենք սկսում են վաստակել՝ շնորհիվ համալսարանում ստացած գիտելիքների:

Հետազոտությունների և կրթական գործընթացների առումով ոչ պակաս կարևոր է նաև ուսումնամերողական նյութերի նշանական նպատակով գիտառումնական խմբերի ստեղծումը: Այդպիսի առաջին օրինակ էր «Ռազմավարական կառավարում» գիտառումնական խմբի ստեղծումը (ղեկավար՝ ակադեմիկոս Յուլ. Սուվարյան), որի նպատակը նույնանուն դասընթացի բարելավման մեթոդաբանական մոտեցումների նշակումն է:

2015 թ. շարունակվել են ուսանողներին և մագիստրանտներին ֆինանսավորվող գիտահետազոտական աշխատանքներում ներգրավվելու ուղղությամբ 2014 թվականից ծերնարկվող քայլերը: Գիտառումնական խմբերում ընդգրկված են 5 ասպիրանտ և 27 մագիստրանտ, որից երեքը՝ համալսարանում սովորող արտասահմանցի ուսանողներ: «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնում կատարվող հետազոտություններում ընդգրկված են եղել 18 մագիստրանտ և 3 ասպիրանտ: Ընդհանուր առամբ՝ ֆինանսավորվող հետազոտություններում ընդգրկված են եղել 8 ասպիրանտ և 45 մագիստրանտ:

– Ինչպիս է գիտական գործունեության միջազգայնացման վիճակը:

– Ընդհանուր առամբ, ցանկացած համալսարանի գիտական գործունեության միջազգայնացման առումով կարևորվում են հետազոտությունները և դասավանդում արտասահմանյան համալսարաններում, միջազգային հրապարակումները, մասնակցությունը միջազգային գիտաժողովներին: Դեռևս ոչ բոլոր ուղղություններով է հնարավոր եղել հասնել

շոշափելի արդյունքների: Համալսարանի աշխատակիցները 2015 թվականին Մալայզիայում, Խոալիայում, Մալթայում, Շվեդիայում, Ռուսաստանի Դաշնությունում, Ուկրաինայում, Բելառուսում մասնակցել են գիտաժողովների: Միջազգային հրապարակումների բաժնեմասը կազմել է ընդհանուրի 12%-ը: Թեպետ ցուցանիշն այնքան էլ ցածր չէ, այդուհանդերձ, քիչ են Web of Science և Scopus շտեմարաններում առկա ամսագրային հրապարակումները:

Միջազգային համագործակցության ուղղությամբ որոշակի աշխատանքներ է իրականացրել «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնը: Տեղի են ունեցել համդիպումներ արտերկրից հրավիրված փորձագետների հետ, կազմակերպվել են դասախոսություններ և ծեռք են բերվել հետագա համագործակցության վերաբերյալ պայմանավորվածություններ: Կենտրոնի աշխատակիցները մասնակցել են WASET միջազգային գիտաժողովին, ՕՊ Ա.Ս. Գորչակովի անվան Յանրային դիվանագիտության աջակցման հիմնադրամի կազմակերպած ԵԱՏՍ ինտեգրման գործընթացներին նվիրված աշխատաժողովներին, ինչպես նաև ՍՎԿ-ի կլիմայի փոփոխության հիմնախնդիրներին նվիրված քննարկումներին:

– Գիտական գործունեության զարգացման մասին նոր նախաձեռնություններ, ի՞նչ քայլեր են նախատեսվում:

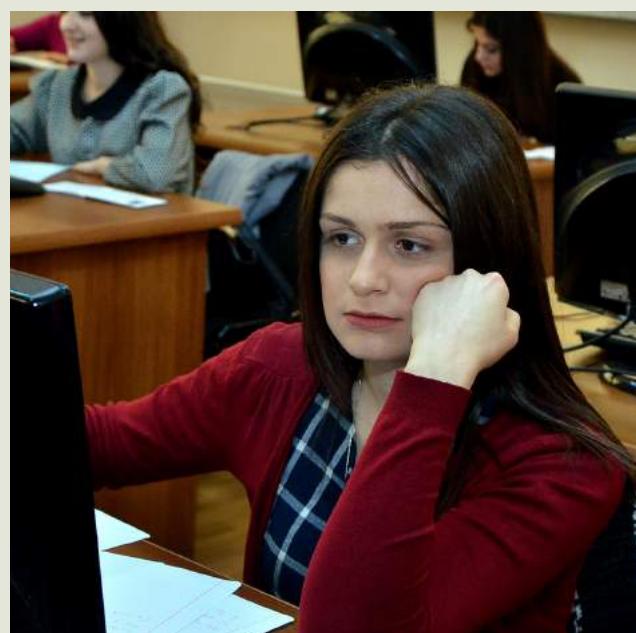
– Առաջին և կարևոր նախաձեռնության իրավական հիմքերը ստեղծվել են 2015 թվականին, երբ գիտխորհրդը որոշում ընդունեց գիտառումնական և հետազոտական լաբորատորիաների ստեղծման մասին: Նախատեսվում է գիտառումնական լաբորատորիաների գործունեությունը նպատակառության կրթական գործընթացներին վերաբերող հետազոտություններին ու նշակումներին: Խոսքը վերաբերում է ուսումնամեթոդական նյութերի, դասընթացների նշանականը և հրապարակմանը նախապատրաստելուն, դրանք ուսումնական գործընթացում ներդրմանն ուղեկցելուն:

Երկրորդ, ԴՊՏՀ խորհրդի որոշմամբ շարունակվելու է ներքին միջոցներից եկամտի շուրջ 3 տոկոսի չափով գիտության ֆինանսավորումը: Բացի հասարակական նշանակության թեմաների կատարումից, այդ միջոցների մեջ մասը կուղղվի ուսումնական գործընթացի բարելավմանը, կրթության որակի բարձրացմանը միտված հետազոտությունների ու նշակումների իրականացմանը, այսինքն՝ ուսումնական գործընթացի գիտական ապահովմանը:

2016-2017 ուսումնական տարվանից հետազոտություններ կիրականացվեն գիտառումնական խմբերում, գիտառումնական և գիտահետազոտական լաբորատորիաներում, «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնում: Բացի դրանից, նախատեսվում են ներհանալսարանական դրամաշնորհների կարգով սահմանված որոշ այլ հետազոտություններ: Ներկայում ԴՊՏՀ գիտության բաժինը ձեռնամուխ է եղել այդ ուղղություններով առաջարկությունների նշանականը, ինչի հիման վրա կիայտարարվեն մըրցույթներ: Բաժնում սկսվել են նաև 2016-2021 թթ. գիտական գործունեության ռազմավարական մշակման աշխատանքները:

– Ընդհակալություն գրույցի համար:

Զրուցեց Արմինե Վարդասաւալ

ԸՆԹԱՅԻԿ ԱԵՄԻՆԱՐԱԵՐ՝ ԳԻՏԱՈՒԽՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՄԲԵՐՈՒՄ

Մեր համալսարանում պրոֆեսորադասախոսական անձնակազմի, մագիստրանտների և ասպիրանտների գիտահետազոտական գործունեությունն առանձնակի կարևորվում և խրախուսվում է բուհի ղեկավարության կողմից:

Գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը հաճախ է ընդգծում, որ գիտահետազոտական աշխատանքը ուսումնական գործընթացի բաղադրիչ է, որը խանում է թե՛ դասախոսների, թե՛ ասպիրանտների և ուսանողների գիտական առաջընթացը:

Գիտառումնական խմբերում կատարվում են արդիական և հրատապ թեմաներով հետազոտություններ, վերհանվում են տնտեսական հիմնախնդիրներ, ներկայացվում են դրանց լուծմանն ուղղված առաջարկություններ:

Ներկայում ՀՊՏՀ գիտառումնական խմբերն են՝ «Քարձրագույն կրթության կառավարում», «Ագրոապահովագորություն», «Գլոբալացումը և զարգացող երկրների մարտահրավերները», «Ուղեղային կենտրոններն արդի քաղաքական գործընթացներում», որոնց շրջանակներում հետազոտություններ են կատարում պրոֆեսորադասախոսական անձնակազմի ներկայացուցիչներ, ասպիրանտներ, մագիստրանտներ:

Հունվար-փետրվար ամիսներին հաշվետվությունների առաջին փուլն էր, որտեղ խմբերը ներկայացնում էին իրենց աշխատանքի հիմնական ուղղությունները, առանցքային շեշտադրումները, նպատակները, խնդիրները, անելիքները: Սեմինարներին մասնակցում էին պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը, գիտառումնական խմբերի անդամներ, գիտության բաժնի, «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի աշխատակիցները, ուսանողներ: Ունկնդիրներն իրենց հարցերն էին ուղղում բանախոսներին, ծավալվում էր քննարկում, ԳՈւԽ անդամները հընթաց արձանագրում էին նկատառումները կամ բացթողումները՝ համապատասխան վե-

րանայումներ անելու համար: Գիտառումնական խմբերում ընդգրկված է նաև մեկ հրավիրված փորձագետ՝ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության գյուղատնտեսության զարգացման ծրագրերի վարչության պետ, պրոֆեսոր Յրայշա Ծպնեցյանը: Ինչպես նախորդ տարի, այս տարի ևս, խմբերից մեկը միջազգային է, որում ընդգրկված են ՀՊՏՀ օտարերկրացի ուսանողներ (հնդկաստանցի և սիրիացի):

Սեմինարների շարքը մեկնարկեց 2016 թ. հունվարի 25-ին, հաշվետվություն ներկայացրեց «Ագրոապահովագորություն» խումբը, որի ղեկավարն է տ.գ.դ., պրոֆեսոր Սամվել Ավետիսյանը: Հետազոտողները մշակում են մեր երկրում ագրոապահովագորության ներդրման, այսպես կոչված, ճանապարհային քարտեզ: Նախատեսվում է գյուղատնտեսության ոլորտում ամենաուժվային՝ Արարատի և Արմավիրի մարզերի համար առաջարկել ագրոապահովագորության ներդրման պիլոտային ծրագիր:

Զեկուցումներ ներկայացրին խմբի անդամներ, մագիստրանտ Լևոն Քոչարյանը, տ.գ.թ., ասիստենտ Արմեն Վարդանյանը, տ.գ.թ., դոցենտ Արման Դաղունցը և տ.գ.դ., պրոֆեսոր Յրայշա Ծպնեցյանը: Անդրադարձ կատարվեց ագրոապահովագորության միջազգային փորձին, դրա տեղայնացման հնարավորություններին, սակագնի սահմանման առանձնահատկություններին: Ներկայացվեց խմբի կողմից սակագնի գնահատման մոտեցումը, սակագնի դրույքաչափի հաշվարկման համար առաջարկվող բանաձևը:

Հունվարի 29-ին «Ուղեղային կենտրոններն արդի քաղաքական գործընթացներում» սեմինարն էր: Ղեկավարն է տ.գ.թ., դոցենտ, «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի «Ազգային անվտանգության հետազոտություններ» ծրագրի տնօրին Վարդան Արոյանը, անդամներն են փ.գ.թ., դոցենտ Սոֆյա Օհանյանը և փիլիսոփայության և հայոց պատմության ամբիոնի ավագ լաբորատոր Արփինե Մալք-

ջանը: Խմբի անդրանիկ սեմինարին ելույթ ունեցավ Սոֆյա Օհանյանը՝ դիտարկելով ուղեղային կենտրոնները (ՈւԿ) որպես փորձագիտական-հետազոտական կառույց, նշելով դրանց հատկանիշները, գործունեության հիմնական դաշտը: Բանախոսն անդրադարձավ ՈւԿ-ների զարգացմանը, տիպաբանությանը, գործառույթներին շեշտելով, որ հետազոտության առանցքում է ՀՀ ՈւԿ-ների դերի ուսունասիրությունը քաղաքական գործընթացներում (հնարավորությունների և հեռանկարների բացահայտումը): Վարդան Արյանն ամփոփելով նշեց, որ աշխարհում ՈւԿ-ների զարգացումը նոր միտումներ է թելադրում, նաևնավորապես՝ խզվում է համալսարանների և ուղեղային կենտրոնների միջև կապը, վերջիններս կլանում են նաև համալսարանների կրթական գործառույթը: Այսինքն, համալսարանները ճեռ են թերում ուժեղ մրցակիցներ՝ ի դեմս արագ զարգացող ուղեղային կենտրոնների:

Φετηρψωρή 5-ին «Բարձրագույն կրթության կառավարում» խնդիր շնորհանդեսն էր: Ղեկավարը ՀՊՏՀ ռեկտոր, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Կորյուն Աթոյանն է: Խնդիր անդամ, տ.գ.ք., դոցենտ Նարեկ Ղուկասյանը ամփոփ ներկայացրեց ընթացիկ աշխատանքը՝ շեշտելով, որ հետազոտության հիմնական նպատակը կրթության որակից ուսանողների բավարարվածության ուսումնասիրությունն է, որի համար բակալավրիատի 2-րդ և 3-րդ, մագիստրատուրայի 1-ին կուրսերում անցկացվում են հարցումներ: Ձեկուցումներ ներկայացրին բ.գ.ք., դոցենտ Սուսաննա Չալարյանը, ասպիրանտ Լուսինե Կիրակոսյանը և նագիստրանտ Սարա Երիցյանը: Սուսաննա Չալարյանն անդրադապ Ըվերիսի Բորասի համալսարանի կրթության որակի չափանիշների կառավարմանը, կանգ առավ TQM (Total quality management) մոդելի վրա, ներկայացրեց այն ՀՊՏՀ-ում տեղայնացնելու հնարավորությունները: Լուսինե Կիրակոսյանը խոսեց կրթական ծառայության որակի ապահովման քաղաքականության նպատակների մասին, առանձնացրեց դասավանդման 2 մուտքերում խորհրդային և նորարարական, ընդգծեց բուհերի ղեկավարների, դասախոսների, աշխատա-

Կիցների, ուսանողների կազմը կրթության որակի հետ: Սառա Երիցյանի գեկուցումն անդրադարձ էր կրթության որակի ամբողջական կառավարման մոդելի՝ TQM-ի կիրառման հիմար անհրաժեշտ քայլերին, տեղայնացման առանձնահատկություններին:

Սեմինարների շարքը եզրափակվեց փետրվարի 8-ին՝ «Գլոբալացումը և զարգացող երկրների մարտահրավերները» խնդիր հաշվետվությամբ։ Ղեկավարը տ.գ.ք., դոցենտ Խորեն Միհրանյանն է, խնդիր կազմում են ՀՊՏՀ օտարերկրացի ուսանող-մագիստրաններ Նելսոն Նաբր, Յայյան Աղելան և Չեթան Արադիան, որոնք հանդես եկան գեկուցումներով։ Նելսոն Նաբր անդրադարձավ գլոբալացում երևույթին՝ պարզաբանելով այդ հասկացությունը, նշելով դրա ասպեկտները։ Բանախոսը վեր հանեց տնտեսական ոլորտում գլոբալացման երևույթը՝ նշելով մի շարք առավելություններ, ինչպես օրինակ՝ ազատ առևտորի հնարավորությունը, որը տնտեսական աճ և գրադարձություն է ապահովում։ Չեթան Արադիան անդրադարձավ Շնչկաստանի վրա գլոբալացման ազդեցությանը. տնտեսության, կապի և հեռահաղորդակցության, կրթության և այլ ոլորտներում աշխարհի տարբեր երկրների հետ համագործակցությունը դիտվեց որպես զարգացման յուրահատուկ ուժի։ Յայյան Աղելայի ելույթն անդրադարձ էր գլոբալացման որոշ հիմնահարցերի՝ զարգացող երկրների (որոնք խոցելի են) օրինակով ի՞նչ մարտահրավերներ է այն առաջադրում, ո՞ր ոլորտների վրա է ազդում (դրական և բացասական կողմերը)։ Այս հարցերն էին քննարկվում մագիստրանտի գեկուզնան մեջ։

Գիտաւումնական խմբերի հաշվետվությունները կանցկացվեն 3 փուլով: Դետագութությունների վերջնարդյունքը ակնկալվում է հունիսին: Մարտապրիլ ամիսներին կկայանա հաշվետվությունների ներկայացման 2-րդ փուլը, իսկ հունիսին՝ 3-րդ փուլը, որտեղ կներկայացվի ամբողջական հետազոտություն:

ՆԱԵ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՓՈՒԼԻ ԱՎԱՐՏԻՆ.

ԴԻԱԼՈՄՆԵՐԻ ԻԱՆՁՆՎԵցին մագիստրոսներին

2015-2016 ուսումնական տարվա սկզբին հեռակա ուսուցման մագիստրատուրայի շրջանավարտները ստացան դիալոմները: Ներևս դեկտեմբերի 7-ից սկսած՝ երկու շաբաթ տևողությամբ մագիստրոսական թեզերի պաշտպանությունը նրանց համար դարձավ եզրափակիչ շրջան և նշանավորեց եռաստիճան կրթության երկրորդ կարևոր փուլի ավարտը:

Ուեկտոր Կորյուն Աթոյանի, պրոռեկտոր Միհրդատ Ջարությունյանի, ռեկտորի խորհրդական Գրիգոր Կիրակոսյանի, ուսումնակազմակերպական բաժնի պետ Արմեն Կարախանյանի, տնտեսության կարգավորման և միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ֆակուլտետի դեկան Աստոն Մարգարյանի և միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ամբիոնի ղեկավար Գրիգոր Նազարյանի նասնակցությամբ փետրվարի 8-ին հանդիսավոր կերպով հանձնվեցին ՏԿ և ՄՏՀ ֆակուլտետի 2 մասնագիտացնան շրջանավարտների մագիստրոսական դիալոմները: Յերակա կրթածուում արտաքին առևտորային քաղաքականություն և միջազգային արժութափինանսական հարաբերություններ մասնագիտացնություն ավարտեցին առաջին շրջանավարտները (համապատասխանաբար՝ 12 և 11):

Ներկաներին ողջունեց ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը՝ նշելով, որ հանդիպման առիթը հաճելի և հուզիչ է՝ բուհի ղեկավարությունը մեծ կյանք է ճանապարհում մագիստրոսների հերթական սերունդը: Շնորհավորելով շրջանավարտներին ռեկտորը մաղթեց առողջություն, անձնական երջանկություն և ծեռքբերումներ աշխատանքում: Ուեկտորի խոսքով՝ համալսարանը առաջին հերթին բարձրագույն կրթական ծառայություն մատուցող հաստատություն է, բայց պակաս կարևոր չէ երկրի արժանավոր քաղաքացիներ դաստիարակելու գործը:

«Ճեր կյանքում սկսվում է մի նոր ժամանակաշրջան: Բարի երթ և մեծ հաջողություն եմ ցանկանում ծեղ ու նաև հորդորում եմ բարձր պահել բուհի պատիվը, չխօթել կապը հարազատ համալսարանի հետ, որտեղ, վստահեցնում եմ, ծեղ միշտ սպասում են», - ասաց ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը:

Առողջ Մարգարյանը, միանալով շնորհավորանքներին, նշեց, որ ուսումնառության 2,5 տարվա ընթացքում ունաճ փորձել են խորացնել բակալավրիատում ծեղը բերած գիտելիքները, իսկ այլ մասնագիտություններից մագիստրատուրա դիմաց ուսանողները կարողացել են հաղթահարել դժվարությունները: Դեկանը ուրախությամբ ընդգծեց, որ մագիստրոսներից շատերն աշխատում են մասնագիտությամբ: «**Սա նշանակում է, որ դուք մրցունակ եք, ինչը մեզ մի նոր լիցք է հաղորդում մեր աշխատանքում», - շեշտեց ֆակուլտետի ղեկանը:**

Գրիգոր Նազարյանը բարի երթ մաղթեց շրջանավարտներին և նշեց, որ նոր մասնագիտացնությունները կայացան հենց ուսանողների աջակցությամբ:

Երախտագիտության խոսք ասաց կարմիր դիալոմների մագիստրոս Սեդա Մանուկյանը: Նա նշեց, որ 2,5 տարվա ընթացքում բանինաց դասախոսների շնորհիվ կարողացավ տիրապետել միջազգային արժութափինանսական հարաբերություններ մասնագիտությանը և լիահույս է, որ այն իր առջև առաջինադարձ նոր ուղիներ կրացի:

Մագիստրոսների դիալոմները հանձնեց ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը:

Մարքեթինգի և բիզնեսի կազմակերպման ֆակուլտետի մարքեթինգային հաղորդակցություններ և մարքեթինգային հետազոտություններ մասնագիտացնությունների 39 շրջանավարտներին փետրվարի 24-ին դիալոմները հանձնեց մարքեթինգի ամբիոնի վարիչ, պրոֆեսոր Արարատ Զաքարյանը:

Յերակա մագիստրատուրայի թեզերի պաշտպանության և դիալոմների հանձնման մասին պատմող նկարաշարը՝ տե՛ս սկզ 47-ում:

ՆԱՆԵ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

ՄԱՐԴԿԱՆՑ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆՈՒՅՆՊԵՍ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԹԱՑԻ ԳՈՐԾՈՆ Է

Տնտեսական առաջընթացն ունի բազմագործոնային բնույթ, որում յուրահատուկ դեր են խաղում հոգեբանական գործոնները: Տնտեսական վերելքների և անկումների կամ պարբերաշրջանային զարգացման հոգեբանական տեսությունն առաջադրվել է դեռևս նորդասական տնտեսագիտության կողմից: Ներկայումս տնտեսական առաջընթացի հոգեբանական գործոնների դերն ու նշանակությունը շատ ավելի է կարևորվում՝ կապված աշխարհաքաղաքական լարված ու անհանգիստ իրավիճակի հետ: Ներկայի և ապագայի նկատմամբ մարդկանց լավատեսական ու հոռետեսական կանխատեսումներն ու գնահատումները կարող են հանգեցնել տնտեսական առաջընթացի արագացմանը կամ էլ դրա կաշկանդմանը:

Այս հարցերի շուրջ հետազոտություններ է կատարել ամերիկացի տնտեսագետ, Նորեյան մրցանակակիր Ռոբերտ Շիլլերը՝ հանգելով հետաքրքրական եղրակացությունների: Շիլլերը հետազոտության օրեւէս է դարձել ճապոնիան, որտեղ հոգեբանական գործոնների դերը շատ ավելի է արտահայտված և կարևորված աշխատանքի արտադրողականության ամբափնան մեջ:

Գիտնականը տնտեսական ամի տեմպերի անկումը շատ երկրներում կապում է ոչ այնքան 2008-2009 թթ. ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի, որքան մարդկանց, գործարարների հոգեբանական վիճակի և տրամադրվածությունների հետ, որոնք ի վերջո դարձյալ կապված են երկրի տնտեսության մեջ տեղի ունեցող գործընթացների և նրա ապագայի նկատմամբ մարդկանց լավատեսական կամ էլ հոռետեսական պատկերացումների հետ: Այս հարցում, ըստ Շիլլերի, կարևոր դերակատարություն ունի ներկա իրավիճակի և ապագայի կանխատեսումների վերաբերյալ տնտեսական տեղեկատվությունը՝ մասնավորապես այն կապելով 2008-2009 թթ. համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի հետևանքով մարդկանց հոգեբանական ընկճվածության, ապագայի հանդեպ անվստահության, հոռետեսության և անորոշության հետ:

Շիլլերի կարծիքով՝ տնտեսության մեջ դեպքեսիան ու ստագնացիան հաղթահարելու համար կառավարությունն իր առաջադրած հակագնաժամային ծրագրերով պետք է վերականգնի մարդկանց

վստահությունն ու լավատեսությունն ապագայի նկատմամբ: «Տնտեսական ամի հոգեբանական տնտեսությունը» իմանավորելու համար Շիլլերը բերում է ճապոնիայի օրինակը՝ ներկայացնելով հետևյալ փաստարկները.

ա) ճապոնիայի վարչապետ Մինձոն Աբեն 2012 թ. դեկտեմբերին ներկայացրել է տնտեսական ամի դրամական և ֆինանսական խթանների ծրագիր և սկսել տնտեսության կառուցվածքային բարեփոխումներ՝ ձգտելով ճապոնիայի քաղաքացիներին և տնտեսական ընկերություններին վստահությունն երշնչել ապագայի նկատմամբ,

բ) Այս տնտեսական բարեփոխումները չսպասված դրամական արդյունք տվեցին: Արժույթի միջագային իմանադրամի (ԱՄԴ) տվյալներով՝ ճապոնիայի «ՀՆԱ ճեղվածքը» (փաստացի և պոտենցիալ ՀՆԱ տարբերությունը) 2011 թ. -3,6%-ից կրճատվել է և 2013 թ. կազմել ընդամենը -0,9%,

գ) Աշխարհի մյուս զարգացած երկրներուն այդ ժամանակ դեռևս իշխում էին հոռետեսությունը, ապագայի նկատմամբ անորոշ և մռայլ կանխատեսումները: ԱՄԴ-ի հաշվարկներով՝ փաստացի և հավանական ՀՆԱ-ի միջևն ճեղվածքը 2013 թ. դեռևս -3,2% էր կազմում:

Այսպիսով, ճապոնիայի կառավարությունը ոչ միայն կարողացավ լավատեսություն երշնչել իր ժողովրդին ու տնտեսավարող սուրբեկտներին, այլև բարձրացնել նրանց հայրենասիրական ոգին, որն իր դրամական ազդեցությունն ունեցավ երկրի տնտեսական ամի և առաջընթացի վրա: Անվիճելի է, որ յուրաքանչյուր երկրի կառավարություն իր քաղաքականությամբ պետք է վստահություն երշնչի ժողովրդին, երաշխիքներ տա ապագայի բարեկեցիկ կյանքի համար, որը հասարակության գործարար ակտիվության բարձրացման կարևոր գործոն է: Ապագայի նկատմամբ մարդկանց լավատեսությունն էապես ազդում է նրանց սպառողական վարչագիր վրա, և նրանք այնքան էլ հակված չեն լինում իրենց դրամական եկանուտները խնայել «նեղ օրվա» համար, որի արդյունքում ամբողջական պահանջարկը մեծանում է հանգեցնելով ամբողջական առաջարկին, արտադրության ծավալների համապատասխան ավելացմանն ու տնտեսական ամի տեմպերի բարձրացմանը:

Ի՞նչ է ՌՈԲԻՆ ՀՈՒԴԻ ԻՆԴԵՔՍԸ

Bloomberg-ի վերլուծաբանները փորձել են պատասխանել այն հարցին, թե ինչպես կփոխվի աշխարհի սոցիալական պատկերը, եթե ամենահարուստ մարդկան յուրաքանչյուր երկրում իրենց ամրող հարստությունը տան բնակչության ամենաաղքատ խավերին: Այս նպատակով նրանք առաջարկում են հաշվարկել և կիրառել մեջ քաջայտնի, չքավոր ժողովրդի շահերի պաշտպան, պատմական Ռոբին Հուդի ինդեքսը:

Վերլուծաբանները դիտարկել են տարբեր ժողովրդագրական և տնտեսական իրավիճակներ ունեցող 42 երկրներ, որտեղ ամենահարուստ մարդկանց ունեցվածքը համադրել են աղքատ բնակչության ցուցանիշի հետ: Ռոբին Հուդի ինդեքսը ցույց է տալիս, թե տվյալ երկրի աղքատ բնակչությունից յուրաքանչյուրին որքան բաժին կամ նրանի ընդամենը 52 դոլար: Կիրարուսի աղքատները կարող են ստանալ 45,9 հզր դոլար, Շվեդիայի աղքատները՝ 33,2 հզր դոլար:

Այլ կերպ ասած, այս մարդասիրական միջոցառումից, որը գուտ պայմանական ու վերլուծական բնույթ ունի, միևնույն է, աղքատ երկրի աղքատների վիճակը գրեթե չի փոխվի: Առավել ևս, որ մեր ժամանակներում ռորին-հուդներ չկան, որ հարուստներին ստիպեն մարդասիրական քայլի դիմել ու բարեգործություն կատարել:

**ՏԵՇԵԱԳԻՌՈՒԹՅԱՆ ՄԵԽԱՎԵՐԻ ԱՄԲՐԻՋԻ
ԴՐԱՅՎԱԿԱՆ ԱՎԱՐԱՐԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԴԱՎԻՌՈՒՄ
ԵՎ ԱՄԵՆԱՎԵՐԺԻՆ ՄԱԿԱՐԱԿԱՆ ՆՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ:**

મિયુનિ - 2016

Հունվարի 20-23-ը շվեյցարական Դավոսում տեղի ունեցավ հերթական համաշխարհային տնտեսական համաժողովը, որին մասնակցում էին 140 երկրների պվելի քան 2500 ներկայացուցիչներ՝ տնտեսագետներն աշխատում են, քաղաքագետներ, գործարարներ, մեծահարուստներ, պետական պաշտոնյաներ, ինչպես նաև 40 երկրների պետության և կառավարության նեկավարներ: Ուշագրավ է, որ համաժողովին չեն մասնակցում ՌԴ, Մեծ Բրիտանիայի, Ֆրանսիայի, Գերմանիայի, ԱՄՆ-ի, Չինաստանի առաջին ռենտեռո:

Դավոսի համաժողովը համարվում է գլխավոր միջազգային հարթակներից մեկը, որտեղ քննարկվում են համաշխարհային տնտեսության ու քաղաքականության հրատապ հիմնախնդիրները:

Այս համաժողովի նորագույն թեման էր «Չորրորդ ինդուստրիալ հեղափոխությունը»: Այն ենթադրում է արդյունաբերական արտադրության հետագա կերպափոխում, որի հիմնական բնութագրիչը կրածնա արտադրության ավտոմատացման հետագա բարձրացում՝ ժամանակակից տեղեկատվական և առաջադիմական տեխնոլոգիաների ու նորարարությունների օգտագործման հիմն վրա: Քննարկվող կարևոր թեմաներից էին գետանեսական մարտահրավերները, Չինաստանի տնտեսության աճի դանդաղումը և դրա բացասական ազդեցությունը համաշխարհային տնտեսության վրա, նաևքի գների աճումը, միգրացիոն քաղաքականությունը և փախստականների հիմնախնդիրները, գլոբալ անվտանգությունը, համաշխարհային տնտեսության աճի տեմպերի դանդաղման պատճառները, կիմայական փոփոխությունները, գլոբալ անվտանգությունը, առողջապահության, կրթության, գեղերային հիմնախնդիրները և այլն:

Դավոսյան համաժողովում ելույթ է ունեցել հեղինակավոր տնտեսագետ Զոգեֆ Սոնհոլիցը:

ԱՐԴԻ ՏԵՍԵՎԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱԴՐԱՅԻ

ԸՆՏԱԿԱՆ ԱՌԱՋՈՒՅԹ

Դավոսի համաժողովում աներիկացի տնտեսագետ, Նորեյան մրցանակակիր Ջոզեֆ Ստիգլիշը ելույթը մեծ արձագանքի է արժանացել: Այն մատչելի ներկայացնելու համար առանձնացնենք արծարծված 2 հիմնախնդիրը՝ ա) համաշխարհային տնտեսության գերբեռնման հնարավորությունները, բ) ՀՆԱ-ի փոխարեն այլընտրանքներ փնտրելու անհրաժեշտությունը:

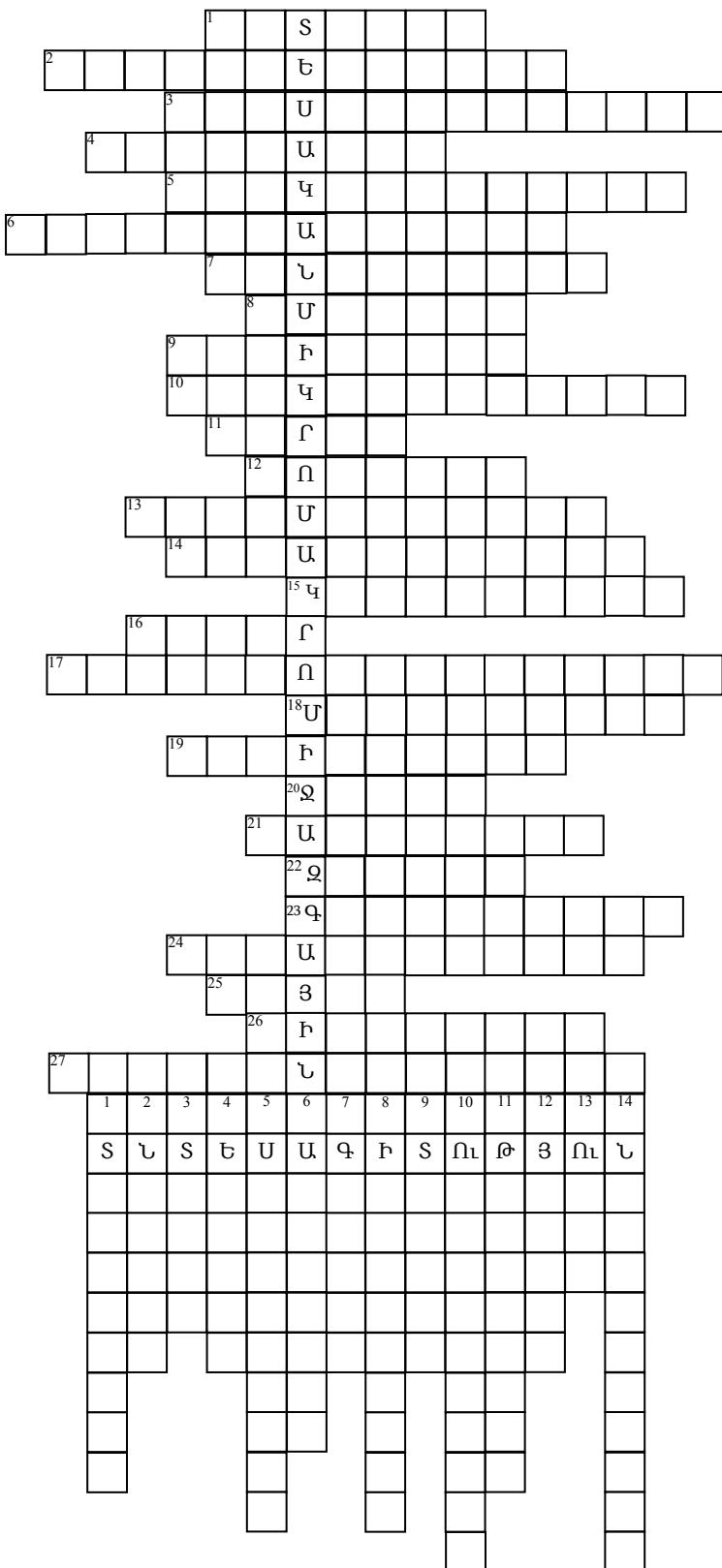
Ելույթում նշվել է, որ համաշխարհային տնտեսության զարգացման տեսքութիւնը բուլացման մեջ «մեղավոր են» ինչպես Չինաստանը, այնպես էլ խիստ խնայողական միջոցառումները Եվրամիության ներսում։ Դրա հետ կապված նա կոչ է արել ներդրումներ կատարել մարդկային կապիտալի մեջ և դադարեցնել հայացքն անընդհատ սկսերել ՀՆԱ աճի վրա։ Ըստ նրա՝ Եվրոպայում խնայողության խիստ միջոցառումները, որոնք փոքր մասշտաբներով անդրադարձել են նաև ԱՄՆ-ի վրա, հանդիսացել են այն գլխավոր գործնք, որը բուլացրել է համաշխարհային տնտեսությունը։ Ժամանակակից տնտեսության գլխավոր հիմնախնդիրը, Ստիգմիշի կարծիքով, անբողջական պահանջարկի անբավարարությունն է, որը հանգեցնում է պահանջարկի բուլացման անբոլոց աշխարհում։ Ըստ նրա՝ համաշխարհային տնտեսության դանդաղ աճը պայմանավորված է թերթեօնվածությամբ, ուստի անհրաժեշտ է սպառողական ծախսերի ավելացման շնորհիվ խրանել ամբողջական առաջարկը, որը կիանգեցնի տնտեսության գերբեռնանը և տնտեսական աճի արագացմանը։

Անդրադառնալով Զինաստանի տնտեսական աճի տեսնպերի դանդաղմանը՝ Ստիգլիցը նշել է, որ Վերջին 15 տարիներին և հատկապես Վերջին 7 տարում Զինաստանը համաշխարհային տնտեսության շարժիչ ուժն է, որը պայմանավորված է նրա կողմից բնական ռեսուրսների նկատմամբ բարձր պահանջարկով։ Ուստի Զինաստանի տնտեսական աճի տեսնպերի դանդաղումը բացասաբար է անդրադառնում նրա կողմից սպառվող բնական ռեսուրսների պահանջարկի վրա, որն էլ էապես ազդում է համաշխարհային տնտեսության աճի տեսնպերի դանդաղեցման վրա։

Ստիգմիցը նշում է, որ ժամանակակից տնտեսության արմատական հիմնախնդիրներից է նաև անհավասարության աճող մակարդակը և շուկայական կառուցվածների ինքնաբարեփոխման անհնարինությունը, հետևաբար անհրաժեշտ է այդ խնդրում պետության կողմից որոշակի միջամտություն:

Հետաքրքրություն է ներկայացնում Ստիգլիշի այն ահազանգը, որ ՀՆԱ-ն այլևս չի կարող համարվել տնտեսական զարգացման ցուցանիշ։ Դրա հետ կապված՝ նա նշել է. «ՀՆԱ-ն տնտեսական զարգացման և բարեկեցության գնահատման վատ ցուցանիշ է, և կարևոր է հասկանալ, որ նճան ցուցանիշների օգտագործումը ազդում է որոշումների ընդունման և մասնավորապես՝ բարեկեցությունը գնահատելու վրա»։ ՀՆԱ-ի այլընտրանքային տարբերակների հետ կապված Ստիգլիշը նաև հիշեցնում է, որ Բուրանում օգտագործվում է «համախառն ազգային երջանկության ցուցանիշը», որը ներառում է ոչ միայն ֆինանսական ցուցանիշներ, այլև ազգի հոգեբանական վիճակի գնահատումը, հետևաբար «հնչ իմաստ ունի ՀՆԱ-ն, եթե մոլորակն այնքան է աղտոտված, որ մեր կյանքը վրամին մեր է»։

ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ԽԱՉԲԱՌ

ՀՐՈՒՁՈՆԱԿԱՆ

- Հասարակական բարիքների մեկ այլ անվանումը:
- Սկզբնապես հակամոնապոլային քաղաքականության անվանումն ԱՄՆ-ում:
- Ապրանքների, տարադրամային արժեքների և այլ առարկաների անօրինական փոխադրումը պետական սահմանով:
- Ֆիրմայի արտաքին և ներքին ծախսերը միասին:
- Վարկ ստանալու հնարավորությունների ամբողջությունը

և նրա սահմանային գումարը, որը որոշվում է սահմանված կարգով վարկը վերադարձնելու փոխառուի ունակությամբ:

- Որևէ ապրանքի պահանջարկի փոփոխության աստիճանը՝ այդ ապրանքի գնի փոփոխությունից կախված:
- Շուկայական իրավիճակ, երբ գոյություն ունի տվյալ ապրանքատեսակի մեկ գնորդ:
- Պետական իշխանության կողմից ապրանքների և տարադրամային արժեքների՝ որևէ երկիր արտահանելու կամ որևէ երկիր ներմուծելու արգելումը:
- Եկամուտների բաշխման անհավասարությունը գնահատող գործակից, որը հաշվարկվում է բնակչությունը 10%-անոց 10 խմբերի բաժանելով:
- Տնտեսական հաշվարկ, որի միջոցով ապագայում ստացվելիք դրամագումարը բերվում, վերածվում է ներկայիս արժեքի:
- Ցուցանիշ, որն արտահայտում է փոխարժեների, տոկոսադրույթների տարբեր ժամանակներում հաշվարկված ցուցանիշների տարբերությունը:
- Վարկերի տարատեսակ, որը տրամադրվում է տատանվող տոկոսադրույթով:
- Հարկի տեսակ, որը միատեսակ տոկոսադրույթով է սահմանվում՝ անկախ հարկային բազայի մեջությունից:
- Գնային քաղաքականություն, որի նեպքում միևնույն ծախսեր ու որակ ունեցող ապրանքը սպառողների տարբեր խմբերին վաճառվում է տարբեր գներով:
- Նավարեռնագրի մեկ այլ անվանումը:
- Բորսայի միջնորդ, որը գործարքներ է կատարում իր անունից և իր հաշվին:
- Արտադրական գործոնի արդյունավետությունը գնահատող ցուցանիշ:
- Պարտքային պարտավորությունների վճարումների հետաձգումը որոշակի ժամանակով:
- Արևտրային սկզբունքով ինժեներախորհրդատվական ծառայությունների տրամադրումը:
- Ֆոնդային բորսայի միջնորդ, դիլերի տարատեսակ, որն իրավունք չունի գործարքներ կատարել բորսայի անդամ չիանդիխացող հաճախորդների հետ:
- Պետության կամ բաժնետիրական ընկերության կողմից բողարկվող արժեքը տարատեսակ, որը տոկոսային եկամուտ է բերում:
- Բանկի և մասնագիտական վարկային կազմակերպության կողմից մուրհակների գնումն ու հաշվարկը:
- Շուկայական տնտեսության անցնելու աստիճանական տնտեսական բարեփոխումների եղանակը:
- Չեռներեցի ամենակարևոր հատկանիշն ըստ Շումագետերի:
- Տնտեսագետ, որի անվան հետ է կապված «խնայողության պարադոքս»:
- Տնտեսագետ, որի անվան հետ է կապված «հոլովական հիվանդությունը»:
- Շուկայական տնտեսության բնորոշ տնտեսական համակարգման (կոորդինացման) եղանակ:

ՈՒՂԱՎԻԳ

- Բարիքներ, որոնք ավելի սակավ ու սահմանափակ են, քան դրանց նկատմամբ պահանջարկը:
- Հակուլյա, որը համարվում է տնտեսական ծախսերի բաղադրամաս:

3. Մոնոպոլիայի տեսակ, որի դեպքում դրա մասնակիցները չունեն ոչ արտադրական, ոչ առևտրային հնարքներունություն:
4. Ավելցուկ, որն առաջանում է դրամական հասույթի և ծախսերի տարրերությունից:
5. Ծախսեր, որոնք հաշվարկվում են արտադրանքի վերջին և նախորդ միավորների ծախսերի տարրերությամբ:
6. Որևէ երկրի տնտեսական ինքնապահովումը, նրա տնտեսության մեկուսացվածությունը այլ երկրներից:
7. Ապրանքի և դրա արտադրողի մասին սպառողներին տեղեկացնելու եղանակ, որի նպատակը շուկա ներկայացվող ապրանքի մասին բարենպաստ կարծիք ձևավորելն է:
8. Տնտեսության տարրեր ոլորտներում կապիտալի երկարաժամկետ ներդրումների ծևով իրականացվող ծախսերի աճըողությունը:
9. Խոշոր բաժնետիրական, ապահովագրական ընկերությունների, բանկերի և այլ խոշոր կազմակերպությունների տնօրեններին ու բարձրակարգ ծառայողներին շահույթից տրվող հավելավճարի (բոնուսի մի տեսակի) տնտեսագիտական անվանումը:
10. Սոցիալական արդարության տեսություն, որը արդարացի է համարում եկամուտների այնպիսի բաշխումը, որի դեպքում առավելագույնին է հասցվում հասարակական բարեկեցություն՝ հանդիսանալով հասարակության բոլոր անդամների անհատական բարեկեցության համրագումար:
11. Նորեյան մրցանակ ստացած առաջին տնտեսագետը:
12. Սիավորված ազգերի արդյունաբերական զարգացման կազմակերպությունը:
13. Շվեյ տնտեսագետ, Նորեյան մրցանակակիր, որը մեծ ներդրում ունի համաշխարհային առևտությունների միջազգային շարժի հետազոտման ոլորտում:
14. Յուրահատուկ գիտություն, որն ուսումնասիրում է իհն մետաղադրամները և դրամանիշերը՝ որպես տնտեսության, պատմության և մշակույթի հուշարձաններ:

ԲԱՆԿԱՅԻՆ ԱՎԱՆԴՆԵՐԻ ՓՈԽՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ՆՈՐ ԵՐԱԾԽԵՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջներին համապատասխան՝ տեղի է ունենում բանկային կապիտալի կենտրոնացում կամ խոշորացում, քանի որ 2017 թ. հունվարի 1-ից կիրառվի նոր նորմատիվ: Ըստ այդմ՝ առևտրային բանկի ընդհանուր կապիտալի նվազագույն շեմը սահմանվում է 30 մլրդ դրամ՝ ներկայիս 5 մլրդ դրամի փոխարեն: Մրա հետ կապված՝ փոփոխություններ են կատարվել նաև «Ֆիզիկական անձանց բանկային ավանդների փոխհատուցումն ապահովելու մասին» օրենքում, որը համառոտակի ներկայացնում ենք մեր ընթերցողներին:

Ինչպես նշված է փոփոխված օրենքում, բանկի սահմանացման դեպքում ավանդատուն կարող է 7 օրվա ընթացքում սահմանված չափով հետ ստանալ իր դրամագումարը (նախկին օրենքում այդ ժամկետը սահմանված էր մինչև 1 տարի): Մյուս կարևոր փոփոխությունն այն է, որ ֆիզիկական անձանց երաշխավորված ավանդների առավելագույն շեմը ավելացվել է 2 անգամ, և դրամական ավանդները երաշխավորվում են մինչև 10 մլն դրամ, իսկ դոլարային ավանդները՝ մինչև 5 մլն դրամ: Այս նպատակով ձևավորված է «Բանկային ավանդների երաշխիքային ֆոնդ», որին բանկերը եռամսյակային հատկացնումներ են կատարում ներգրաված դեպոզիտների 0,05%-ի չափով:

Յավելենք, որ վերջին տարիներին բանկերի նկատմամբ վստահությունը բավականին բարձրացել է: 2015 թ. բանկային ավանդների ընդհանուր ծավալը, 2009-ի համեմատ, աճել է 4,3 անգամ՝ կազմելով 1,8 տրլն դրամ:

ԱՐՏԱՎԱՆՄԱՆ ՀԱՐԿԱՅԻՆ ԽԹԱՆՄԱՆ ՆՈՐ ՄԵԽԱՆԻՉՄԻ ՄԱՍԻՆ

Հարկային համակարգում կատարվող բարեփոխումները, որոնք վերաբերում են ինչպես հարկային վարչարարությանը, այնպես էլ հարկային վարչարարությանը, այն ինստիտուցիոնալ նախադրյալներն են, որոնց շնորհիվ պետք է խթանվեն ներդրումներն ու տնտեսական աճը, բարձրանագործարար ակտիվության մակարդակը, և որոնք կնպաստեն պետական բյուջեի անհրաժեշտ հարկային եկամուտների համարժանությունը:

2015 թվականը հարուստ էր հարկային համակարգում կատարված էական փոփոխություններով: Նախ՝ ընդունվեց հարկային նոր օրենսդրությունը, և փոփոխություններ կատարվեցին բազմաթիվ հարկային օրենքներում: «Տնտեսագետի» նախորդ համարներում արդեն իսկ անդադարձել ենք «Ծրջանառության հարկի», «Ակցիզային հարկի» և «Եկամտահարկի» օրենքներում կատարված փոփոխություններին: Այժմ մեր ընթերցողին ենք ներկայացնում Արտահանման ծրագրերի հարկային խթանման նոր համակարգի հիմնական դրույթները, որի հետ կապված՝ մասնակի փոփոխություններ են կատարվել շահութահարկի և եկամտահարկի օրենքներում:

Արտահանման հարկային խթանման նպատակը գործարար միջավայրի բարելավումը և տնտեսավարման ակտիվության մակարդակի բարձրացումն է՝ արտահանման զգալի ծավալ ապահովող արտադրության ոլորտներում: Այսպես, «Շահութա-

հարկի մասին» օրենքում արտոնություն է նախատեսվում արտահանման ծրագրերում ընդգրկված այն հարկատունների համար, որոնք հավանության են արժանացել ՀՀ կառավարության կողմից: Այդ նպատակով, առնվազն 40 մլրդ դրամ արտահանման ծավալ ապահոված հարկատունների շահութահարկը սահմանվում է 5% դրույթաչափով, իսկ առնվազն 50 մլրդ դրամ արտահանման ծավալի դեպքում շահութահարկի դրույթը կազմում է ընդամենը 2%: Նշենք, որ շահութահարկի դրույթաչափն ընդհանրապես 20% է սահմանված, ուստի նման հարկային արտոնությունը մեծ խթան կհանդիսանա տվյալ այդանքատեսակի արտադրության և արտահանման ծավալները մեծացնելու համար:

Արտահանման հարկային խթանման մեխանիզմը կիրառվում է նաև ՀՀ տարածքից դուրս շինարարական և շինմոնտաժային աշխատանքների ոլորտում գործունեություն իրականացնող և ՀՀ կառավարության հավանության արժանացած և արտահանման ծրագրերում ընդգրկված հարկատունների նկատմամբ, որոնց համար սահմանված շահութահարկի 5% դրույթաչափ: Դրա հետ կապված՝ փոփոխություն է կատարվել նաև «Եկամտահարկի մասին» օրենքում և վերը նշված արտոնությունից օգտվող հարկատունների նկատմամբ աշխատավարձից և դրան հավասարեցված եկամտից սահմանված է եկամտահարկի 13% դրույթաչափ:

ՀԱՄԱՀԱՐԴԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԱՐԴԻ ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԸ

Ժամանակակից համաշխարհային տնտեսությունը զարգանում է հսկայական տեղաբերով: Արագ զարգացումը պայմանավորված է տեխնոլոգիաների կատարելագործմամբ, գլոբալացման և ինտեգրման գործընթացների աշխատացմամբ, խորացված վերազգայնացմամբ և աշխատանքի միջազգային բաժանմամբ, տեղեկատվության արդյունավետ և անսահմանափակ տարածման հոսքերով և բազմաթիվ այլ գործոններով, որոնք համաշխարհային տնտեսությանը տվել են նոր որակավորումներ և երանգներ:

Աստիճանաբար միջազգային տնտեսական հարաբերություններում ավելի է ընդլայնվում վերազգային կորպորացիաների և բանկերի, միջազգային տնտեսական ու ֆինանսական կազմակերպությունների դերը: Համաշխարհային տնտեսությունը անընդհատ վերակառուցման և կատարելագործման փուլում է. ի հայտ են գալիս նոր կառուցվածքային միավորներ, իին տնտեսագիտական տեսություններին և մոտեցումներին փոխարինում են նորերը, որոնք արագորեն հարմարեցվում են նոր տնտեսական իրավիճակներին և իրականության՝ դառնալով ավելի կենսունակ և ճկում: Այս ամենը տնտեսական հարաբերությունները դարձնում է ավելի բարդ ու բազմազան, և այս հավերժական պայքարում առաջատար են դաշնում այն երկրները, որոնք կարողանում են նորարարական լուծումներ բացահայտել:

Հատ քիչ վերլուծաբաններ էին կանխատեսում 2014 թվականի ամռանից սկսված նավթի գների անկումը կամ մի քանի ամիս առաջ սկսված Զինաստանի տնտեսության կտրուկ վատթարացումը: 2015 թվականին համաշխարհային տնտեսական աճը հիմքափեցնող էր. այն կազմեց ընդամենը 2.4%, ընդ որում՝ զարգացած երկրներում տնտեսական աճի տեմպը միշտնում 2.1% է, իսկ զարգացող երկրներում՝ 4.3%: 2008 թվականից սկսած ֆինանսատեսական ճգնաժամից հետո հիմնականում համաշխարհային տնտեսական աճը ապահովվում էր զարգացած երկրների շնորհիվ:

Ըստ Արժույթի միջազգային հիմնադրամի կանխատեսումների՝ տնտեսական աճի տեմպերը 2016 և 2017 թվականներին կկազմեն համապատասխանաբար 3.4% և 3.6%: Նավթի գները դեռևս երկար կմնան բավական ցածր: Brent-ի նավթի գները 2016 թվականի հունվարին բարելի համար 30 ԱՄՆ դոլարից քիչ էին կազմում համաշխարհային շուկայում: Հատ վերլուծաբաններ նշում են նաև հա-

մաշխարհային տնտեսությունում իրանի տնտեսական դերի բարձրացման մասին, այն բանից հետո, երբ ԱՄՆ և ԵՄ-ն հանել են այդ երկրի նկատմամբ պատժամիջոցները: Այս հանգամանքը, անշուշտ, որոշակի առումով կզայի գները:

2016 թվականի հանար կանխատեսվում են մի շարք միտումներ, որոնք ավելի լավը կամ վատը կդադարձնեն այն աշխարհը, որտեղ մենք ապրում ենք:

Առաջին. համաշխարհային տնտեսության գլխավոր դերակատարը կշարունակի մնալ ԱՄՆ:

Եթե հարցմանը միջին վիճակագրական ամերիկացուն, ապա նա զարմանքով կբացահայտի, որ ԱՄՆ-ի տնտեսության կատարողականը լավա-

գույնն է աշխարհում: Բայց եթե հաշվի առնենք Զինաստանի տնտեսական աճի անկումը և մնացած աշխարհի զարգացման ցածր տեմպերը, ապա ԱՄՆ իրոք լավագույն դերում է: Ըստ Զինաստանի կառավարության տվյալների՝ ՀՆԱ աճը 6.9% է կազմել 2015 թվականին, իսկ 2016-ին կանխատեսվում է, որ կլինի 6.8%, այն դեպքում, եթե նախորդ տասնամյակում ՀՆԱ-ի աճը միշտնում ավելի քան 10% էր կազմում Զինաստանում: Հետաքրքիրն այն է, որ այդուհանդերձ դրանք ավելի բարձր ցուցանիշներ են, քան ԱՄՆ-ի դեպքում կանխատեսվող 2.5-3% տնտեսական աճը: Թեև մի շարք վերլուծաբաններ կասկածի են ենթարկում Զինաստանի կառավարության կանխատեսումները՝ խոսելով ընդամենը 3-4% աճի մասին, այնուհանդերձ, ավելի կարևոր է այն, որ ԱՄՆ աշխարհում ունի առևտրային հաշվեկշրջի ամենախոշոր պակասորդ, իսկ դա նշանակում է, որ այնպիսի հզոր տնտեսությամբ երկրներ, ինչպիսիք են Գերմանիան, ճապոնիան կամ Չինաստանը, կախված են ԱՄՆ-ից: Այն դեպքում, եթե Զինաստանի առաջնորդները նոր են գիտակցում տնտեսության ներդրումային և արտահանման մոդելից սպառողական ծախսերի վրա հիմնած մոդելին անցնան անհրաժեշտությունը, ԱՄՆ 2016 թվականին շարունակում է վաղուց որդեգրած այդ մոդելի կիրառում իր երկրում:

Երկրորդ. Զինաստանը դեռևս կշարունակի կրե-

անկման հետևանքները: Տարիներ շարունակ աշխարհը հետևում էր, թե ինչպես է Չինաստանն արձանագրում ԱՄՆ-ից երեք անգամ ավելի բարձր աճի տեսապեր՝ հիմնված կառավարության կողմից ուղղորդված կապիտալ ներդրումների և ցածր գնով ապրանքների զանգվածային արտահանման վրա: Իսկ այժմ արդեն չինական ապրանքները բախվում են ասիական այլ երկրներից արտահանվող ապրանքների գնային նրբունակությանը, այն դեպքում, եթե համաշխարհային պահանջարկը գնալով նվազում է:

Երրորդ. Եվրոպան մոտենում է ճգնաժամի ավարտին:

Մի շարք վերլուծաբաններ եվրոպական պարտքային ճգնաժամը համարում են հաղթահարված, սակայն, ըստ եւթյան, այն դեռ շարունակվում է: Գործազրկության մակարդակը եվրոգոտու տարածքում շարունակում է մնալ 10.7%, ընդ որում տարածաշրջանում ինճգերորդ ամենամեծ երկիրը համարվող խապանիայում գործազրկության մակարդակը 21% է: Թեև եվրոպական տնտեսությունը դանդաղորեն աճում է, իսկ գործազրկության մակարդակը դանդաղորեն նվազում, ճգնաժամ է ստեղծում, այնուհանդերձ, անհամանասնությունը դեռևս շարունակում է պահպանվել:

Եվրոն միմյանց է կապում տարբեր արտադրողականության մակարդակներ ունեցող այնպիսի երկրներ, ինչպիսիք են Հունաստանն ու Գերմանիան՝ վերջինիս համար արտահանման մեջ ստեղծելով անարդար առավելություններ, այն դեպքում, երբ պակաս արտադրողական երկրներում գործազրկության մակարդակը շարունակում է մնալ բարձր:

Չորրորդ. Հնդկաստանի տնտեսական դերի մեծացումը:

Արժույթի միջազգային հիմնադրամի փորձագետների կանխատեսումներով՝ Հնդկաստանը 2016 թվականին կարծանագրի 7.3% աճ: 2016 թվականը կարող է լինել այն բեկումնային տարին, երբ առավել երիտասարդ և տեխնոլոգիապես ավելի թույլ զարգացած Հնդկաստանը կարող է առաջ անցնել իր հարևանից: Այդուհանդերձ, Հնդկաստանի տնտեսությունն ապահովագրված չէ հանդիպակաց քամուց, որը միշտ դանդաղեցնում է զարգացող երկրների տնտեսությունների աճը: Հնդկաստանը, առաջին հերթին, լուրջ ժողովրդագրական խնդիրներ ունի: Հաջորդ տասնամյակում Հնդկաստանի աշխատուժը կածի ավելի բարձր տեսապերով, քան Չինաստանինը, թեև վերջինս կշարունակի մնալ ամենամեծաքանակ բնակչություն ունեցող երկիրն աշխարհում:

Այսպիսով, եկամուտների խորացող անհավասարությունը, տարածաշրջանային անհամաշափ զարգացումը, տեղեկատվական հեղափոխությունը, ժողովրդագրական անհամանասնությունները, մի շարք տարածաշրջաններում պատերազմական իրավիճակը, էկոլոգիական խնդիրները, զարգացած երկրներում բնակչության ծերացումը և որոշ այլ երևույթներ լուրջ մարտահրավերներ են, որոնց դեմ ներկայումս պայքարում է համաշխարհային տնտեսությունը:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆ

ՀՊՏՀ ՄՏՀ ամբիոնի վարիչի Ժ/Ա, դոցենտ

ԼՈՒՅՍ ԵՆ ՏԵՍԵԼ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՆԴԵՍՆԵՐՈՒՄ

«Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի «Ազգային անվտանգության հետազոտություններ» ծրագրի տնօրեն, տ.գ.թ., դոցենտ Վարդան Մորոյանի գիտական հոդվածները լույս են տեսել Մոսկվայում հրատարակվող «Պրօցլեմե պուտուսետուկության տարածքի հիմնախնդիրները» գիտական հանդեսում՝ «Հայաստանի արտաքին քաղաքական ընտրությունը. առավելագույն անվտանգության ապահովման քաղաքականություն» և կիեվմայում հրատարակվող «Austrian Journal of Humanities and Social Sciences» ամսագրում («Հունանիտար և հասարակական գիտությունների ավաստիական ամսագիր»)՝ «Հայաստանի համալսարանական ուղղելային կենտրոնները»:

Մարքեթինգի և բիզնեսի կազմակերպման ֆակուլտետի դեկան, տ.գ.թ., դոցենտ Թաթուլ Մկրտչյանի գիտական հոդվածները 2015 թ. տպագրվել են միջազգային համաշխաներում, գիտական նյութերի ժողովածուներում, մասնավորապես՝ «Պետության տնտեսական անվտանգության համակարգն ու նրա տարրերը» հոդվածը՝ «Բանկային և բիզնես մենեջմենթ» միջազգային կոնֆերանսի նյութերի ժողովածուում (Պենանգ, Մալայզիա), «Տնտեսության կառուցվածքային դեֆորմացիաները որպես տնտեսական աճը զարդ գործոն» հոդվածը՝ «Բանկային, օրենսդրական, կրթական, հումանիտար ոլորտների 4-րդ միջազգային կոնֆերանս»-ի, (Պատայա, Թաիլանդ) նյութերի ժողովածուում, «ՀՀ պետական ծախսերի ազբեցությունը տնտեսական աճի տեմպերի վրա» հոդվածը՝ ՈՊՏՀ «Բանբեր» գիտական հանդեսում, «Տնտեսական սուբյեկտների շահերը՝ տնտեսական անվտանգության համակարգում» հոդվածը (համահեինակությամբ)՝ «Ուլուսաստանի տնտեսության արդիականացում. նյուղային և տարածքային ասպեկտներ» միջազգային գիտաժողովի նյութերի ժողովածուում:

Տնտեսամաթեմատիկական մեթոդների ամբիոնի վարիչ, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Աշոտ Թավաղյանի հոդվածը լույս է տեսել «Ժամանակակից տնտեսության հիմնախնդիրները» եվրասիական միջազգային գիտավերլուծական համաշխանում: «Կա՞ արդյոք Ռուսաստանում տնտեսական ճգնաժամ» թեմայով բանավեճ» խորագրի ներքո ՀՊՏՀ պրոֆեսորը հանդես է գալիս «ԵՏՍ երկրների դրամավարկային քաղաքականության համակարգման առանցքային ուղղությունները ճգնաժամային գործընթացներում» գիտագործնական նշանակության հոդվածով:

Տնտեսության կարգավորման և միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ֆակուլտետի դեկան, տ.գ.թ., դոցենտ Ալեքս Մարգարյանի գիտական հոդվածները դեկտեմբեր-հունվար ամիսներին լույս են տեսել միջազգային պարբերականներում: ԱՊՀ երկրների ինստիտուտի «Հետխորհրդային մայրությունները» գիտավերլուծական ամսագիրը ներկայացնում է «ԵՎՐԱՍԻԱԿԱՆ միունիքային հետ Հայաստանի ինտեգրացիոն համագործակցության յուրահատկությունները» հոդվածը (համահեինակությամբ՝ Ա. Միհրանյան, Ս. Տկաչենկո), իսկ Բելառուսի Հանրապետության էկոնոմիկայի նախարարության տնտեսագիտության գիտահետազոտական ինստիտուտում՝ «Տնտեսագիտական տեղեկագրում» գետեղված է «ԵԱՏՍ շրջանակներում Հայաստանի և Բելառուսի տնտեսական համագործակցության նախադրյանները» հոդվածը (համահեինակությամբ՝ Ա. Սպերլով):

«ՖԱՏՎԱ».

ինչու՞ ործ հերիաթ

Ընտանեկան ջերմության, ամրության ու լավատեսության խորհրդանիշ տնակը նրանք օժտել են ստեղծագործական անսպառ երևակայությամբ, գույներով, ձևերով։ Այն որպես հաջողություն բերող համայիլ կարող է մտնել ամեն տուն ու իր հետ տանել հրաշագործություն, քանի որ նրանում խտացած են բարին ու սերը, հեղինակների հոգու լավատեսությունը և այն համոզմունքը, որ իրենց ստեղծագործությունը կփոխի աշխարհը։

— Մարիամ, «ֆատատո» ապրանքանիշը ներկայացնում է կիրառական արվեստի աշխատանքներ, որոնք արդեն ծանաչում են ծեռք բերել։ Ե՞րբ է այն ստեղծվել ու ի՞նչ ծանապարհ է անցել։

— Մանկուց արվեստների հանդեպ մեծ սեր ունեի. սիրում էի նկարել, պարել, զբաղվում էի երաժշտությամբ։ Մի քանի տարի առաջ որոշեցի կավագործության մեջ խորանալ. եղրուս ընկերոց, մասնագիտությամբ դիզայներ և խեցեգործ երենեստ Ռուկանյանի առաջարկությունն էր դա։ Յնարավորություն ստացած վերագտնել ինձ ին սիրելի զբաղմունքի՝ նկարչության մեջ, սկսեցի եսքիզներ անել և «ընկերանալ կավի հետ», հմտանալ խեցեգործության մեջ։ Մինչ այդ երենեստն արդեն փորձ ուներ կավել մոնակալներ, տնակներ պատրաստելու և մի գեղեցիկ օր ինձ նվիրեց վիտրաժներով պատրաստված մի տնակ։ Արդեն արել էի առաջին փորձերը, իսկ առաջին ավարտուն աշխատանքներս եղան՝ մի նավակ ու մի թեյնիկ, այնուհետև՝ տնակ-լուսամփոնները…

— Ու սկսեց ուրվագծվել այս նախագիծը։

— Այո, ինձ օգնության հասան իմ մարքեթինգային գիտելիքները և այն որոշումը, որ պետք է սկսել քիչ ծախսերով և պետք է հավատալ սեփական ուժեղին ու հաջողության։ Կավ ունեինք, բրծման վառարանի հարցում միաժամանակ ընկերները պիտի օգնեին, լուսանկարչությունը ինձ վրա էր (այն իմ նախասիրություններից է), ցուցադրության և տարածման վայրը՝ ֆեյսբուք և Ինստագրամ։ Մի շատ կարևոր խնդիր կար՝ պետք էր որոշել ապրանքանիշի անունը։

— Եվ դու, որպես շուկայի մասնագետ, պետք է առանձնապես կարևորեիր այն։

— Իհարկե։ Ես մտարեեցի այն հիմնարար սկզբունքները, որոնք սերտել էի մեր մարքեթինգի դասախոսի՝ Կարեն Բաբաջանյանի դասերին։ Էլերժունը հետևյալն է. կազմվում է տվյալ երևույթի կամ առարկայի նկատմամբ զուգորդումների կամ մտքերի քարտեզ, և շեշտը դրվում է հաճախակի

Սարիամ Յակոբյանը, ով անմիջական մասնակցություն ունի այս հրաշքների ստեղծման գործում, սովորում է մեր համալսարանում, մագիստրատուրայում՝ մարքեթինգային հաղորդակցություններ մասնագիտությամբ։ Քակալավրական կրությունը նույաբես ստացել է մարքեթինգ մասնագիտությամբ։ Թերևս, մասնակցություն բառը չի բնութագրում Սարիամի դերը «ֆատատո» անունը կրող խեցեգործական ընկերության ստեղծման ու առաջխաղացման գործում։ Ստեղծագործական աշխատանքը մասնագիտականի հետ հրաշալիորեն համադրող մեր հերոսուհուն փորձենք բացահայտել հարցագրույցում։

Կրկնվող բնութագրիչների վրա։ Փորձն անցկացրեցի իմ համակուրսեցիների շրջանում, արդյունքում դուրս բերվեցին հերիաթ ու ջերմություն բառերը։ Որոշեցի այս բառերի տարրերակները գտնել տարբեր լեզուներում, քանի որ ինձ համար ավելի նախընտրելի էր լատինատառ գրությունը։ Մի խոսքով՝ ընտրությունը կանգ առավ *fata to* և *fairie* բառերի վրա, որոնք թարգմանվում են կախարդանք, հեքիաթ, փերի, և առաջնությունը տրվեց *fata to*-ին։ Կարևոր էր և իմաստը, և հնչողությունը, և բառի պատկերը։ Վերջինս՝ առանձնակի, որովհետև պետք է դառնար մեր տարբերանշանի (լոգոյի) հիմքը ու տեղ գտներ ապրանքի վրա, կրկնվող Ա տառերի պատկերը պետք է կրկին հաստատեր տան, տանիքի ու ջերմության գաղափարը։ Լոգոյի մեծաւատերով գորությունը ևս միտունավոր է, որովհետև բարձր գին ունեցող բրենդերի լոգոները, եթե նկատել եք, հիմնականում մեծաւտար են լինում։ Մարքեթինգային լեզվով ասած՝ մեր ապրանքանիշը պետք է դիրքավորվեր որպես «հրաշագործ»՝ նպա-

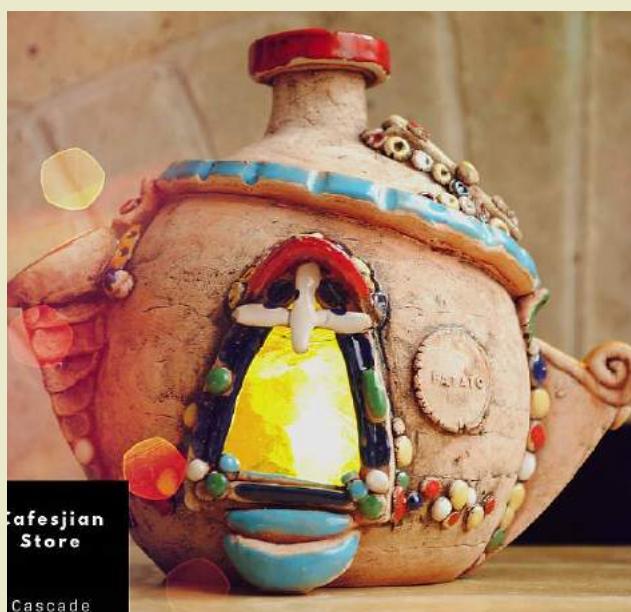
տակ ունենալով փոխել աշխարհը՝ ջերմացնել, բարիացնել և լույս տարածել:

– Եվ ի՞նչ էր մասում անել, եթե ոչ ծեռնամուխ լինել հեքիաթային «տնակների շինարարությանը» և զարկ տալ րիզնես – ծրագրին:

– Իրացման առումով սկզբնական շրջանը այնքան էլ ակտիվ չէր, սակայն 30 օրինակ պատրաստելուց հետո մեկ ամսում ունեցանք աննախադեպ վաճառք: Յետզի ենտե ծնվեցին նաև նոր գաղափարներ: Օրինակ՝ հարսանեկան տարոսիկներ պատրաստելու միտքը մեզ հուշեց պատվիրատուներից մեկը, որոնց այնուհետև որոշեցինք ավելի պիտանի ու կիրառական լուծում տալ. ասենք՝ տոնածառի խաղալիք: Այնուհետև ամրացրեցինք մագնիս և ստացանք մի հուշանվեր, որը երկտողը փակցնում է սառնարանին կամ որևէ այլ տեղ և շերմ հաղորդակցության միջոց կարող է ծառայել ընտանեկան հարկի տակ՝ հաղորդագրություններ հղելով ընտանիքի անդամներին: «Տաք կերակուրը գազօջախին է», «Արդուկված վերնաշապիկը պահարանում է» կամ պարզաբան «Ես քեզ սիրում եմ»: Այսինքն՝ իրեր, որոնք, կիրառություն ստանալով, սեր ու բարություն են սփյուռք: Այնուհետև պատրաստեցինք թեյիկ-տնակներ, ժամացույցներ, որոնք խկապես սիրվեցին ու մեծ պահանջարկ են վայելում: Առհասարակ, մեր նպատակն է հայ մարդուն առաջարկել նվեր ընտրելու տարբերակ, որը առանց բարերի կարող է մեծ բովանդակություն ու բարի մաղրանքներ փոխանցել: Այս հարցում կարևորում ենք նաև գնային ճիշտ քաղաքականությունը:

– Մարիամ, արդյո՞ք միայն սոցիալական ցանցը՝ Ֆեյսբուքը և Ինստագրամը, բավարար են գովազդելու, ներկայացնելու ձեր ապրանքանիշը:

– Սոցիալական ցանցերը առցանց կապի միջոց են նաև և մեծ լսարան ունեն: Սակայն, մենք, անշուշտ, դրանով չենք սահմանափակվում: Մեր աշխատանքների պաշտոնական ներկայացուցիչը Գաֆեսճյան արվեստի կենտրոնն է: Մասնակցում ենք ցուցահանդեսների, ցուցահանդես-վաճառքների: Անցյալ տարի մի շարք ննան միջոցառումների ներկայացանք «Այբ» կրթահամալիրում, «Արտ

բրիջ» սրճարանում, The Loft ժամանցի սրահում, «Արմենիա Սարիոք» հյուրանոցում: Իսկ 2016-ի տարենուական «Ետա» ակումբում կազմակերպեցինք մի միջոցառում, որտեղ մեր աշխատանքների ցուցադրությունն ուղեկցվեց հաճելի երաժշտությամբ, հյուրասիրությամբ ու նոր ծանոթություններով, իսկ մուտքավճարը 2016 դրամ էր: Անեն ինչ արել էնք Շեքիմթ ստեղծելու համար:

– Ի՞նչ է հարկավոր, որ «Ֆատատո» ընկերությունը զարգացման նոր հեռանկարներ ունենա և իր կայուն տեղը գտնի:

– Պետք է զարգանալ ու առաջ ընթանալ: Երազում ենք ունենալ արհեստանոց, թրժնան վառարան, ցուցարահ-խանութ, խեցեգործության դասընթացներ ու վարպետության դասեր կազմակերպել: Դասընթացների հետ կապված՝ կցանկանայի շեշտել, որ և երեխաների, և մեծահասակների համար կարևորում եմ կավի հետ շփվելու հնարավորության ընձեռումը:

– Մի քանի խոսքով՝ համալսարանական գործերի մասին:

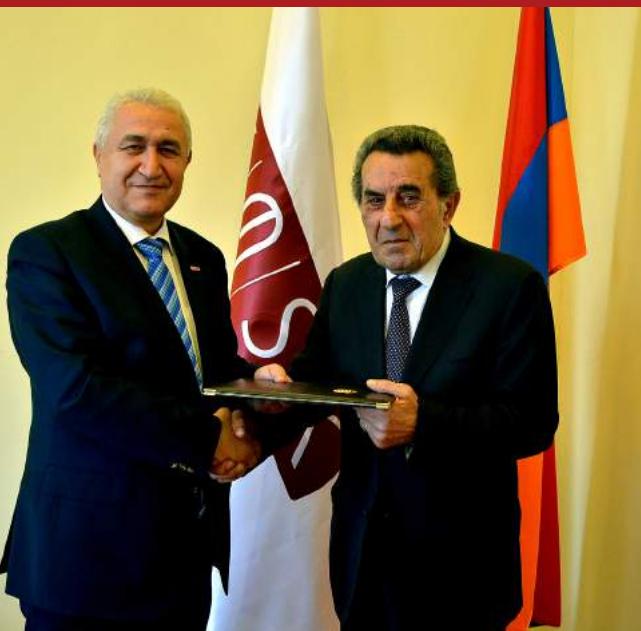
– Այժմ աշխատում եմ մագիստրոսական թեզիս վրա՝ «Մարքեթինգային հաղորդակցությունների դերը բրենդի ճանաչելիության բարձրացնան գործում» թեմայով. ուսումնասիրությունը կատարելու եմ մեր ընկերության օրինակով: Յուսով եմ՝ սիրելի զբաղմունքին սիրելի մասնագիտությամբ կարող եմ դեռ շատ ու շատ օգտակար լինել:

– Հաջողություն եմ մաղթում ձեր ստեղծագործական գույքին, նորանոր գաղափարներ, նոր ծրագրեր ու բազում հաջողություններ: Սակայն մի հարց ծագեց մեր գրույցի ընթացքում. արդյո՞ք քեզ և էռնեստին չի միավորում մի բան, որն ավելին է, քան համախոհությունն ու գործընկերությունը:

– Այո, այդպես է: Համատեղ են մեր ոչ միայն ստեղծագործական, այլև անձնական երազանքներն ու ծրագրերը:

– Անչափ ուրախ եմ: Երջանկություն ու հարատև սեր ձեզ:

Զրուցեց ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱՅԱՆԸ

ԴՐԻԳՈՐ ԿԻՐԱԿՈՍՅԱՆ - 80

«Անանիա Շիրակացի» մեդալ, ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության ոսկե մեդալ, ՀՀ սոսիկանության պետի «Համագործակցության ամրապնդման համար» մեդալ, ԼՂՀ կառավարության պատվոգիր՝ ԼՂՀ կրթության և գիտության համակարգին ցուցաբերած աջակցության, հայոց գրերի գյուտի և Ամարասի դպրոցի հիմնադրման 1600-ամյակի առթիվ, ՀՀ վարչապետի հուշամեդալ, «Հայրենիքին մատուցած ծառայությունների համար» առաջին աստիճանի մեդալ. պետական պարգևների այս ոչ լրիվ շարքը արժանիութեն բնութագրում է մեր սիրելի հորեւյարի՝ Գրիգոր Կիրակոսյանի վաստակը հայրենական գիտության ու կրթության զարգացման գործում: Ծննդյան տոնի առիթով իր գործի մեջ նվիրյալին շնորհավորեց ՀՊՏՀ ոնկուոր, պրոֆեսոր Կորյուն Աթոյանը:

Հարգելի Գրիգոր Եղիշի

Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի ռեկտորատի, արհելումիտեի, պրոֆեսորադասախոսական կազմի, աշխատակիցների, ուսանողների և անձամբ իմ անունից ընդունեք ջերմ շնորհավորանքներ՝ Զեր ծննդյան 80-ամյակի արիթով:

Դուք հայ նշանավոր մտավորականներից մեկն եք, ով որպես մեծավաստակ գիտնական, գիտության ու աշխատանքի կազմակերպիչ, մանկավարժ ու գործների, կերտել է մեր սիրելի համալսարանի բարի համբավը, անխոնց աշխատանքով ու նվիրումով ծառայել նրա զարգացմանը, կայացմանը:

Զեր անբասիր գիտամանակավարժական աշխատանքային կենսագրությունը սկիզբ է առել դեռևս հինգ տասնամյակ առաջ՝ 1965 թվականին, երբ ավարտելով Երևանի պետական համալսարանի տնտեսագիտական ֆակուլտետը աշխատանքի եք անցել Երևանի աւատրատնտեսագիտական տեխնիկումում՝ որպես քաղաքանական գործության դասախոս, այնուհետև եղել եք ասպիրանտ, դասախոս, գիտնական-հետազոտող: 1971 թվականին «Աշխատութիւն բերարտադրության նյութական ծախսերի փոխհատուցման տնտեսական օրենքը» թեմայով պաշտպանել եք թեկնածուական ատենախոսություն և ստացել դոցենտի կոչում:

1975 թվականից մեր համալսարանի կազմավորման առաջին հսկ տարվանից, Դուք քաղաքատնտեսության ամբիոնի դոցենտ էք, դասավանդում էք՝ օրեցօր նվաճելով ուսանողների ու գործներների սերն ու համակրանքը և իսկական գիտնականին հատուկ հետևողականությամբ շարունակում պրայտումները աշխատութիւն բերարտադրության, նյութական ծախսերի փոխհատուցման հիմնախնդիրների շուրջ: Զեր գիտական մտքի ու երկարամյա աշխատասիրության նոր արգասիքը 1990 թվականին Զեզ բերում է տնտեսագիտության դոկտորի գիտական աստիճան ու պրոֆեսորի կոչում: Սակայն այս ծեռքբերումներով Դուք չեք բավարարվում, այլ շարունակում եք աշխատել ու ստեղծագրութել հեղինակելով մենագրություններ, ուսումնական ծեռնալիկներ, գիտական հոդվածներ ու ուսումնամեթոդական աշխատանքներ: 1989-1991 թվականներին քաղաքատնտեսության ամբիոնի վարիչն էք, 1991-1993-ին՝ բուհի ուսումնական աշխատանքների գծով պրոռեկտորը: Անդադրում աշխատանքի, հետևողականության ու որոնումների ստեղծագործ մի ճանապարհ, որը պետք է հանգեցներ ավելի բարձր վստահության ու պատասխանականության:

1993 թվականին մեր երկրի տնտեսության, կրթության ու գիտության համար ճգնաժամային ու ծանր տարում, Դուք ստանձնում եք Տնտեսագիտական համալսարանի ռեկտորի պաշտոնը ու տասներեք տարի շարունակ մանկավարժական լարված աշխատանքը համատեղում վարչականի հետ՝ միաժամանակ ստեղծելով խոր և արժեքավոր հետազոտություններ, ճանապարհ հարթելով երիտասարդ ու կարող ուժերի համար, մնալով միշտ մարդկային ու մարդաբանութեա: Ահա այս տարիներին է, որ շատերի համար ճանաչելի են դաշնում կառավարչի ու կազմակերպչի Զեր ծիրքը, անաշառ սկզբունքայնություննը, որոնցով Դուք բարենորոգում եք կրթահանակարգը՝ կատարելով բովանդակային և կառուցվածքային արժատական վերափոխումներ, զարկ տալով միջազգային կապերին, ստեղծելով նոր արդիական մասնագիտություններ, բարեւավելով աշխատակիցների սոցիալական վիճակը: 1996 թվականին համալսարանի բոլոր ֆակուլտետները, բացի մեկից, Զեր ջանքերով համախմբվում են մեկ համալիրում, ստեղծվում է հարուստ նյութատեխնիկական բազա, այն տարիների համար արդիական ենթակառուցվածքներ և առավել հարմարավետ ու արդյունավետ է դաշնում ուսումնական հաստատության կենսագրությունը:

Տնտեսագիտական բարձրորակ կաղորերի, գիտական հերթափոխի պատրաստման գործում Զեր ներդրումը նույնպես անգնահատելի է. Զեր գիտական դեկանությամբ տնտեսագիտության թեկնածուի աստիճան են ստացել մի քանի տասնյակ ասպիրանտներ ու հայցորդներ:

Հարգելի հորեւյար, չեմ կարող գոհունակությամբ չշեշտել Զեր աշխատանքը նաև ՀՊՏՀ ռեկտորի խորհրդականի պաշտոնում, որ կատարում եք պատրաստակամությամբ ու բարեհաճությամբ՝ մեր համալսարանի նոր օրերի հաջողություններին ի սպաս ծառայեցնելով Զեր հարուստ գիտելիքները, փորձն ու հմտությունները:

Հարգելի Գրիգոր Եղիշի, մենք հպարտությամբ ենք նշում Զեր՝ արժանավոր գիտնականի, մանկավարժի, կրթության նվիրյալի, սկզբունքային քաղաքացու հորեւյանը ու մաղթում ենք Զեր առողջություն, եռանդ ու սուկունություն:

Հարգանքով՝

ԿՈՐՅՈՒՆ ԱԹՈՅԱՆ

ՀՊՏՀ ռեկտոր, տ.գ.դ., պրոֆեսոր

ՄԵԾ ՀՄԱՅՔԻ ՏԵՐ ՄԵՐ ԸՆԿԵՐԸ

Լրացավ պրոֆեսոր Կիրակոսյանի 80-ամյակը: Հազվադեպ է մարդն իր աշխատանքային կենսագրությունը գրեթե ամբողջությամբ նույն կոլեկտիվում կերտում: Դա նշանակում է, որ նա դառնում է այդ կոլեկտիվում հարազատ մարդ: Ահա հոգևոր պահանջ է առաջանում՝ նրա աշխատանքային և առօրյա 54 տարվա ընկերներին, ծանրոներին ու անծանոթներին նորից հաղորդակից դարձնելու հոբելյարի անհատականությունը բնութագրող մարդկային արժեքներին: Իհարկե, դրանք շատ են, սակայն թերևս առանձնացնենք մի քանիսը. նվիրվածությունը հայրենական ավանդույթներին, ընտանիքին, ընկերներին, կոլեկտիվի անդամների նկատմամբ բարի կամքը, աջակից լինելը...

Ընկերներով շատ ենք հյուրընկալվել Գրիգոր Կիրակոսյանի հայրենական օջախում, զրուցել նրա ծնողների, եղբոր և քրոջ հետ: Զրույցի թեմաներն են եղել ցեղասպանությունը, գաղթը, նոր բնակավայրում հանգրվանելու դժվարությունները, դրանք հաղթահարելը և ընդհանրապես մարդու տեղն ու դերը, մարդկային արժեքները: Իր կենսակերպով ու հոգևոր աշխարհով նա այդ արժեքները կրողն ու սերմանողն է:

Պրոֆեսորի գիտական աշխատությունները, ըստ եռության, նոր խոսք են տնտեսագիտության տեսության զարգացման խնդիրների շուրջ, մեծ է նրա ավանդը մայրենի լեզվով ուսումնական գրականության ստեղծման գործում: 1993թ. դժվարագույն պայմաններում գիտնականի հեղինակությամբ և խմբագրությամբ հրատարակվեց «Տնտեսագիտության տեսություն (քաղաքանտեսություն)» վերնագրով ուսումնական ձեռնարկը՝ երկու պրակով, որը, ըստ եռության, այդ տարիներին հրատարակված տնտեսագիտության տեսության առաջին ուսումնական ձեռնարկն էր: Ամբողջ տպաքանակը կարծ ժամանակում դարձավ ուսանողների սեփականությունը: Այսուհետև նրա հեղինակությամբ և խմբագրությամբ լույս տեսավ «Տնտեսագիտության տեսություն» ծավալուն ուսումնական ձեռնարկը, որն ունեցավ 2 հրատարակություն (2000, 2009 թթ.), համահեղինակությամբ՝ «Տնտեսագիտական բացատրական

բառարանը» և «Տնտեսագիտության ուսումնաքնների պատմություն» ուսումնական ձեռնարկը:

Բազմահոգս ու շատ արգասավոր տարիներ էին պրոֆեսոր Կիրակոսյանի համար 1993-2006 թթ., երբ նա ռեկտոր էր: Ուսումնական աշխատանքների բարելավմանն ուղղված ջանքերի հետ մեկտեղ, նա եռանդ ու ժամանակ չեր խնայում «Ժողինստիտուտի» նյութատեխնիկական բազան ժամանակակից միջոցներով համալրելու, նոր մասնաշենք կառուցելու, լսարանային ֆոնդը համալրելու և ամենակարևոր՝ կոլեկտիվի նյութական հոգսերը թերևացնելու ուղղությամբ: Այսօր էլ նա մեծ սիրով ու պատասխանատվությամբ է կատարում իր աշխատանքը գիտական աստիճաններ շնորհող մասնագիտական խորհրդում, որի ղեկավարն է եղել երկար տարիներ, գրախոսում է դոկտորական ու թեկնածուական ատենախոսություններ և բարյացակամ ու սկզբունքային դիտողություններ է կատարում, որոնք շնորհակալությամբ են ընդունվում քննարկվող աշխատանքների հեղինակների կողմից:

Պրոֆեսոր Կիրակոսյանը սիրով իր ամենօրյա գործունեությունը զուգակցում է մանկավարժական աշխատանքի հետ: Անձանը ներկա են եղել իր աշխատաենյակում ուսանողների, մագիստրանտուրի, ասպիրանտների հետ նրա հանդիպումներին. մեծագույն հաճույքով ունենդրում է նրանց, խորհուրդներ տալիս, ոգևորում: Պատահական չէ, որ նրան տեսնելու, նրա հետ առօրյա խնդիրներ քննարկելու շատերն են գալիս, հատկապես՝ երիտասարդները, որոնց շռայլորեն բաշխում է իր գիտելիքը, փորձը ու ճանապարհ հարթում:

Ավարտելով սրտի այս խոսքը՝ հարկ են համարում ընդգծել նրա մեծ հմայքը: Դամոզված եմ՝ նրա ընկերները, համալսարանի աշխատանքային ողջ կոլեկտիվը ցանկանում են երկար, շատ երկար տարիներ վայելել պրոֆեսոր Գրիգոր Կիրակոսյանի ներկայությունը, տեսնել նրան ամեն օր առույգ, առողջ և հոգսերից ազատ:

**Իշխան ԽԼՂԱՅԹԱՅՆ
ՀՊՏՀ տնտեսագիտության
տեսության ամբիոնի պրոֆեսոր**

ՏԱԿՈՅՈՒԹՈՒԹՅՈՒՆ

Կոտրված սրտի համախտանիշ

«Սիրտը կոտրել» արտահայտությունը նշանակում է վշտացնել, հուսահատեցնել, ընկճել, վիատեցնել, ցավեցնել, սրտաբեկ անել: «Սիրտս կտրկտոր եղավ», այսինքն՝ վշտից մորմոքեցի կամ «Սիրտս հալչեց»՝ երանության ու հաճույքի օգացում ապրեցի: Այսպես՝ զգայուն ու անմիջական մեր սիրտն արձագանքում է մեր տրամադրության ու հոգեվիճակի բոլոր վայրիվերումներին: Սակայն հաճախ երևույթի հիմքում ոչ միայն հուզականություն է, ստեղծագործական ներշնչանք, այլև առողջությանը սպառնացող լուրջ վտանգ:

Փաստորեն, խոր ապրումները, հոգեկան ցավը, մտերիմների կորուստը, բարիս բուն իմաստով, կարող են կոտրել մարդու սիրտը: Սրտաբանների բառապաշարում վերջին տասնամյակներում նոյնիսկ նոր եզրույթ է հայտնվել՝ «կոտրված սրտի համախտանիշ», որի գիտական անվանումը սրտամկանախտություն (կարդիոմիոպաթիա) տակոցություն (այս անվանը է հիվանդությունը ներառվել Հիվանդությունների միջազգային դասակարգման մեջ): Հիվանդության երթունն այն է, որ սուր ստրեսի հետևանքով տեղի է ունենում սրտամկանի հանկարծակի կծկում, որը կարող է հանգեցնել սրտամկանի կարվածի ու սրտային վաղ անբավարարության:

Նման վիճակի պատճառ կարող են դառնալ սիրելիի հետ հարաբերությունների խզումը (այդ թվում՝ անուսիններից մեկի մահը), վախը, ուժգին բարկությունը կամ զարմանքը: Կան բժշկական տվյալներ այն մասին, որ համախտանիշը դիտվում է անուսինների բաժանությունների, ֆիզիկական բաժանման, դաշտամության և անպատասխան սիրո դեպքում:

Առաջին անգամ այն նկարագրվել է 1991 թ. ճապոնիայում և ստացել «տակոցություն» անունը: Ճապոններն այսպես են անվանում ութոտնուկների որսի համար նախատեսված թակարդը, որն օգտագործում են ծկնորսները: Այս համախտանիշի դեպքում սրտի ձախ փորոքը ննանվում է տակո-

ցուրոյին՝ ստանալով անսովոր գնդի տեսք. կարծես սեղմակած լինի անտեսանելի օղակով: Տվյալ բնույթի խանգարման հայտնաբերումը թույլ է տալիս ճիշտ ախտորոշել հիվանդությունը: Դամախտանիշը հանրահայտ է դարձել 2006 թվականին, Բարսելոնում՝ Սրտաբանների եվրոպական համաժողովում, և դրա պատճառագիտությունն այսօր էլ շարունակում է մնալ որպես ուսումնասիրության առարկա:

Բժիշկները կարծում են, որ այս համախտանիշը կամ ստրես-մակածված սրտամկանախտությունը (կարդիոմիոպաթիա) (ՍՍՍ) առաջ է գալիս սաստիկ հույզերից և բնորոշվում է սրտի ձախ փորոքի աշխատանքի անցողիկ խանգարումներով: Դրանք դրսնորվում են էլեկտրասրտագրության (ԷՍԳ) պատկերում և արյան կազմի փոփոխությամբ, ինչպես սրտամկանի ինֆարկտի ժամանակ:

Ինչպես ասացինք, հիվանդության համար սաղություններ են ուժեղ ստրեսը և տևական ապրումները, որոնք առաջ են բերում սաստիկ սրտի

**Սիրտի չեմ՝ հավատամ քեզ,
Տառապանքս փորձ ունի.-
Մի մրահոն կույս էր քեզ պես,
Կոտրեց սիրտս պատանի...**

Ավետիք Խանիակյան

**Սիրտս կոտրվեց սափորի նման,
Սիրտս կոտրվեց:
Այդ ո՞վ է կոցով փայտփորի նման,-
Ծառս կտրվեց:**

Դարրույր Մելսոն

ցավ և լուրջ շնչառական խնդիրներ: Ցավերը կրծքային ոսկորի հետևում ավելի երկարատև են, քան ինֆարկտի ժամանակ: Այսօր հիվանդության առաջանան մեխանիզմները լիովին բացահայտված չեն: Ակնհայտ կազմ ստրեսի և ծանր ապրումների հետ բժիշկներին թույլ է տալիս կարծել, որ պատճառը կատեխոլամիններն են՝ ստրեսի հորմոնները:

Հետազոտվել են նաև այլ մեխանիզմներ՝ պակածն զարկերակների կծկանք, սրտում արյան միկրոշղանառության խանգարում, նյարդաբանական խնդիրներ, սակայն սրանցից որևէ մեկը հաստատված չէ: Կորոնարիոգրաֆիայի սրտային զարկերակների հունի վիճակն ախտորոշող մեթոդը է (որը պարզում է անորների անվնաս լինելը) միայն հնարավոր ծցգրիտ պատկերացում կազմել հիվանդի վիճակի մասին:

Արդիական 14 հետազոտությունների արդյունքները (European Heart Journal) վկայում են, որ սրտամկանի ինֆարկտի մոտ 2% դեպքերը ՍՍՍ են,

50%-ը ստրես է տարել, 74%-ի կատեխոլամինների մակարդակը տասնապատիկ բարձրացել է: ՍՍՍ-ն կարող է զարգանալ նաև ֆիզիկական ստրեսից հետո, օրինակ՝ որպես ասթմատիկ ստատուս կամ հանկարծահաս հիվանդություն: ՍՍՍ-ն ավելի հաճախ հանդիպում է ձմռանը, արտահայտվում է մանր պսակածներում՝ սպազմով՝ կապված ցրտի և վարակահարուցիչների հետ: Ավելի քան 90% դեպքերում հիվանդությունն առաջանում է կանանց դաշտանադադարի (կլինակտերիկ) շրջանում:

ՍՍՍ-ի դեպքում անհրաժեշտ է հիվանդին անհապաղ հոսախտալացնել ստացիոնար, քանի որ առաջանում է սրտային անբավարություն:

Յիվանդության կանխատեսումը սովորաբար դրական է, մահացությունը կազմում է 1,1%, հազվադեպ են ծանր բարդությունները՝ շողացող արիթմիան (4,2%) և սրտային (կարդիոգեն) շոկը (1,5%), որոնք դիտվում են հիվանդների 20%-ի շրջանում: Եթե ստրեսը չի կրնվում, ապա 4-8 ամիս հետո սիրտը վերադառնում է բնականոն վիճակի: Այս խնդրի կլինիկական հետազոտությունները շարունակվում են:

Բժշկագիտական կարծիքն այն մասին, որ կանացի սեռական հորմոնները կանանց պաշտպանում են սրտանորային հիվանդություններից, հիմնավորված չէ: Եթե նման խանգարումները կանանց հա-

ճախ չեն սպառնում, ապա մահացության տոկոսն այդ դեպքերում տղամարդկանց համեմատությամբ զգալիորեն բարձր է:

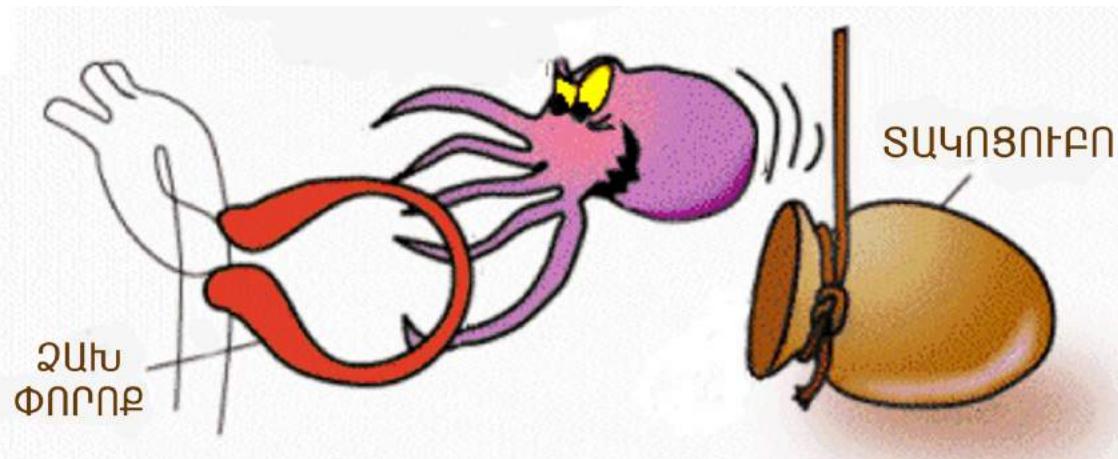
Գոյություն ունի համապատասխան վիճակագրություն՝ կատարված այն ծնողների շրջանում, որոնք կորցրել են իրենց զավակներին: Կորստին հետևած առաջին 10 տարում մահացությունը 4 անգամ ավելի հաճախ է, քան հասակակից «բարեկեցիկ ու անհոգ» մարդկանց շրջանում: Պատճառը միայն հոգեբանական չէ: «Կոտրված սրտի» համախտանիշը բուլացնում է օրգանիզմի դիմադրողականությունը՝ ինունային համակարգը: Այդ համախտանիշով տառապող մարդիկ հաճախ են հիվանդանում բորբոքային հիվանդություններով՝ բոքերի բորբոքում, սովորական մրսածություն և այլն: Եվ նույնիսկ հաճախակի են վթարի ենթարկվում՝ ուշադրության կենտրոնացնան խախտնան պատճառով: Բժիշկներն ասում են, որ «կոտրված սրտով» մարդը կարող է լավ տեսք ունենալ, ինչը, սակայն, խարուսիկ է: Նա շարունակում է աշխատանքի գնալ, խոսում ու կատակում է: Իսկ իրականում, այսպես կոչված, «ժպտացող դեպրեսիայի» մեջ է: Սա շատ դժվար է ախտորոշվում ու բուժվում. արտաքին բարեկեցության տակ բաքնվում են ծանր կորստի ցավն ու կարոտը, երբեմն էլ՝ ինքնասպանության մտքերը: Ուստի բժիշկները կարծում են, որ այս մարդիկ գոնե ողբերգությանը հաջորդած մեկ տարում պետք է լինեն սրտաբանների ու հոգեբանների հսկողության տակ:

Զիգմոնդ Ֆրոյդն ասում է. «Ինչո՞ւ ամեն ամիս նոր մեկին չենք սիրահարվում: Որովհետև բաժանվելիս ստիպված կլինեինք գրկել մեր սրտի մի մասնիկից»:

Այս ամենով հանդերձ, նման հիվանդությունների (հոգեմարմնական) կանխարգելման համար կարևոր են հոգեկոր ու ֆիզիկական առողջությունը, ներդաշնակությունը, դրանց պահպանման ու ծեռք բերմանը նպատակառուղղված ջանքերը, ինչպես նաև գրագիտությունը, որը օգնում է ժամանակին կողմնորոշվել ու դիմել բժիշկների օգնությանը:

Առողջ եղեք:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՎԹՅԱՆ
ՀՊՏՀ Փիզդաստիարակության,
արտակարգ իրավիճակների և
քաղաքաշտպանության ամբիոնի դասախոս

Յունվարի 21-22-ին Յայաստանի ամերիկյան համալսարանում տեղի է ունեցել «Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի (ՈԱԱԿ) կազմակերպած «Մասնագիտական կրթության որակի ապահովում» որքանով է ուսուցումն արդյունավետ» խորագրով խորհրդաժողով, որի ընթացքում քննարկվել են ուսումնառության և դասավանդման արդյունավետության արդի հիմնահարցերը: Խորհրդաժողովին մասնակցել է ՀՊՏՀ իրավագիտության և քաղաքագիտության ամբիոնի դոցենտ, ՈԱԱԿ փորձագետ Գեղեցիկ Գրիգորյանը՝ ներկայացնելով ««Իրավագիտություն» առարկայիդասավանդման և ուսումնառության որոշ հարցերի շուրջ» թեմայով զեկուցում: «Տնտեսագետի» ընթերցողներին Գեղեցիկ Գրիգորյանը ներկայացնում է իր զեկուցման սկզբունքային մոտեցումները, որոնք քննարկվել են խորհրդաժողովի մասնակից դասախոսների, ուսանողների, փորձագետների հետ համատեղ:

ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԻ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄ. արդյունավետ ուսուցման ուղիներ

Տարբեր երկրների բուհերում հաջողված փորձերի շարքում խորհրդաժողովում ես ներկայացրեցի ՀՊՏՀ-ում «Իրավագիտություն» առարկայի դասավանդման և ուսումնառության հետ կապված որոշ հարցեր:

Յանալսարանի միջազգայնացման համատեքստում կարևորվում են բուհում դասավանդվող առարկաների դերի, նշանակության, դասավանդման և ուսումնառության մեթոդաբանության, կրթության որակի հետ կապված այլ հարցեր:

Վերլուծելով դասավանդման սեփական փորձը, բակալավրիատի և մագիստրատուրայի կրթական ծրագրերով սովորող ուսանողների, շրջանավարտների կարծիքները, տարբեր բուհերի մասնագիտական կրթության ծրագրերը (ՄԿԾ), կրթության ոլորտը կարգավորող ազգային և միջազգային իրավական ակտերը՝ մասնակիցների ուշադրությանը ներկայացվեցին 3 խումբ հարցեր՝ «Իրավագիտություն» առարկայի դերի և նշանակության, դասավանդման և ուսումնառության մեթոդաբանության հետ կապված:

«Իրավագիտություն» առարկայի դերի և նշանակության արդիականությունը պայմանավորված է 3 հանգանաքով.

- Բոլոնիայի գործընթացի 10 պահանջներով, որից 2-ը՝ 8-րդը՝ կրթության բուվանուակային հարցեր և 9-րդը՝ բարձրագույն կրթության սոցիալական դերի բարձրացում, ուղղակիորեն առնչվում են բարձրացված հարցին:

- ՀՀ-ում կրթական բարեփոխումների՝ մարդ-

անհատ-քաղաքացի դաստիարակելու պահանջով՝ «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքը /հոդվածներ 3 և 11/, «Բարձրագույն և հետքուհական մասնագիտական կրթության մասին» ՀՀ օրենքը /հոդված 11/ կարևորում են երիտասարդ սերնդի դաստիարակման, պատշաճ վարքի և վարվելակերպի ձևավորման, բնակչության շրջանում իրավական գիտելիքների տարածման, սովորողների մեջ քաղաքացիական դիրքորոշման, հմտությունների և աշխատանքի նկատմամբ պատասխանատվության արմատավորման հարցերը ժողովրդավարական և քաղաքացիական հասարակության կառավարման պայմաններում, որտեղ անհատն իրազեկ է իր իրավունքներին և ազատություններին, դրանց պաշտպանության գործիքներին ու նեխանիզմներին:

- Մրցակցային շուրջայում արագ կողմնորոշվելու, գիտելիք, հմտություն, կարողություն ձեռք բերելու և աշխատանք գտնելու պահանջով:

Ինչպես վկայում են ուսումնասիրված ՄԿԾ-ները, ՀՀ ոչ մասնագիտական բուհերում «Իրավագիտություն» առարկայի դասավանդումը նպատակ է հետապնդում ձևավորելու ուսանողի իրավագիտակցության և իրավաբնական պատշաճ մակարդակ: Դասընթացն ուսանողներին հնարավորություն է տալիս ծանոթանալու Յայաստանի Յանրապետության իրավական և քաղաքական համակարգերին, ՀՀ Սահմանադրությամբ նախատեսված նարդու իրավունքներին և հիմնարար ազատություններին, հանրապետությունում գործող մի շարք կարևոր օրենքներին, իրավունքի մի շարք ճյուղերի հիմնահարցերին, հասկանալ պետության և պետական իշխանության կառուցվածքը, իշխանության ճյուղերի հիմնական գործունեության նպատակները, իրավական ակտերի ենթակայությունը և այլն:

Դասընթացի նպատակն է նաև հարգալից վերաբերմունք ձևավորել օրենքի՝ որպես հասարակական հարաբերությունների միասնական օրինական կարգավորիչի նկատմամբ, համոզնունք ձևավորել օրենքի խախտման անթույլատրելիության մասին:

ՀՀ եռաստիճան կրթական համակարգում «Իրավագիտությունը» ներառված է միայն բակալավրիատում որպես կամընտրական, 32 լսարանային ժամ, 2 կրեդիտ, ստուգաքրով ավարտվող առարկա: Այսպիսի մոտեցումը ի սկզբանե հնարավորություն չի տալիս իրագործել բուհերի ՄԿԾ-ներում առաջադրված նպատակները: Բացի դրանց, չի նպաստում ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենքներով ամրագրված իրավական պետության գաղափարի մարմնավորմանը, որը հնարավոր է քաղաքացիական հասարակության անդամների կողմից իրավական նորմերի, անձի իրավունքների և պարտականությունների գոնե նվազագույն ինացությունը, մասնագետ ձևավորելու, ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված մարդու իրավունքներն ու արժանապատվությունը հարգելու գործում: Դաշվի առնելով, որ հասարակության մեջ զգալի է իրավական նիհիլիզմը և իրավական նշանակությի պակասը, ել ավելի է կարևորվում առարկայի դերն ու նշանակությունը:

Այստեղից էլ բխում է ՀՀ կրթական համակարգում «իրավագիտության» դերի վերաբերյալ ձևավորված պատկերացումների վերանայման անհրաժշտությունը:

• ՄԿԾ-ներում առարկան ներառված է որպես հումանիտար և սոցիալ տնտեսագիտական կամընտրական առարկա, հարկ է այն ներառել պարտադիր դասընթացների ցանկում (դա կենսական նշանակություն ունի հատկապես տնտեսագիտական կրթական ծրագրեր իրականացնող բուհերի համար):

- Գնահատման համակարգի վերաբերյալ: Որպես գիտելիքի չափման միավոր կրեդիտային համակարգում իհմք ընդունվեց որոշակի առարկայի գծով ուսանողի ժամային ծանրաբեռնվածությունը: Ընդ որում, ԱՍԽ-ում հաշվի է առնվում միայն լսարանային ժամաքանակը, իսկ Եվրոպայում՝ ուսանողի թե՛ լսարանային, թե՛ արտալսարանային ծանրաբեռնվածության ժամաքանակը: Այս առումով հարկ է ավելացնել առարկայի ժամաքանակը (խորհրդային կրթական համակարգում այն 68 ժամից պակաս չի եղել, արտասահմանյան կրթական համակարգերում այդ ժամաքանակն ավելին է):

- Ուշադրություն պետք է դարձվի գնահատման մեթոդաբանությանը: Գնահատման համակարգը իհմնված է ուսանողի կողմից կրթական վերջնադրյունքի յուրացման արժմուրման վրա: Ելնելով դասավանդման մեթոդներից՝ կարող են կիրառվել գնահատման տարրեր ներառյալ առարկաների համակարգությունը, որի համար նրան տրվում են կրեդիտներ: Գնահատումը հավաստում է ուսանողի կողմից ժրագրի, նորուլի բաղադրիչներին հատկացված կրթական վերջնադրյունքի յուրացումը, որի համար նրան տրվում են կրեդիտներ: Գնահատումն իրականացվում է ուսանողների գիտելիքների ստուգման և գնահատման բազմագրծունային համակարգի միջոցով: Նպատակահարմար է տնտեսագիտական բուհերում առարկան դարձնել քննություն: Սա հոգեբանական նշանակություն ունի ուսանողի համար. երբ գիտե, որ առարկան ավարտվում է ստուգաքրով, որի արդյունքը չի հաշվառվելու ՄՈԳ-ի մեջ, համարվում

է ոչ մասնագիտական, ապա նա, մեղմ ասած, կորցնում է առարկայի, սովորելու, նոր գիտելիք ձեռք բերելու հետաքրքրությունը: Ուսանողները փաստում են, որ առարկան հետաքրքրի է, սակայն մոտիվացիա չընեն, քանի որ առավել ուշադրություն են դարձնում քննությամբ ավարտվող առարկաներին:

Խորհրդաժողովում աշխայիժ քննարկում առաջացրեց դասավանդման մեթոդաբանության հետ կապված հարցը: Նշվեց, որ դասավանդման մեթոդները նպատակ են հետապնդում աշխատաշուկայի պահանջներին համապատասխան նպատել ուսանողի ինքնուրույնության և անհատական ունակությունների զարգացմանը, մասնագիտական գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձեռք բերմանը: ՀՀ բուհերում ձևավորված ավանդույթի համաձայն, շատ դեպքերում, «իրավագիտություն» առարկայի դասախոսությունը վերածվում է իրավական բովանդակությամբ տերսության թելադրության, որն էականորեն սահմանափակում է առարկայի արդյունավետ ուսուցումը: Բարեբախտաբար, այսօր ստեղծվել է նայենի լեզվով դասագիրք, հատուկ ՀՊՏՀ ուսանողների համար, որը հնարավորություն է տալիս դասախոսին՝ օգտագործել դասավանդման մեթոդների ողջ գինանցը: Առարկան ինքնին հետաքրքրի է, տնտեսագետի համար կարևոր, ուստի դասավանդումն ավելի արդյունավետ դարձնելու համար հարկ է կրեառել դասավանդման ժամանակակից մեթոդաբանության գործիքակազմը.

- իրականացնել ուսանողակենտրոն մոտեցում,
- ակադեմիական և ինտերակտիվ դասավանդման մեթոդների զուգակցում,
- կիրառել տեխնիկական միջոցներ,
- կազմակերպել գործնական խաղեր՝ հաշվի առնելով մասնագիտացումը,
- մեծացնել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքի ծավալը,
- խրախուսել գիտահետազոտական աշխատանքներ կատարելու ցանկությունը և այլն:

Ինչ վերաբերում է ուսումնառության մեթոդաբանությանը, ապա այն իրականացվում է դասերին հաճախելով, հաճանարարված գրականությունը կարդալով, քննարկումների, սեմինարների և խմբային աշխատանքների ժամանակ անհատական վերլուծական ունակություններ և քննադատական մտածողություն ցուցաբերելով, համապատասխան մասնագիտական գրականությունից օգտվելով ելույթներ, ոեֆերատներ և այլ տեսակի աշխատանքներ պատրաստելով, հաճանարարված նյութը վերլուծելով և այլն:

Այստեղ կարևորվում է նաև ուսանողի դերը՝ ուսանողակենտրոն դասավանդման եւրիում ճիշտ ընկալելու, ուսումնառության ակտիվ սուբյեկտ լինելու, իր կրթական իրավունքի իրականացման հարցում պատասխանատվություն կրելու համար:

2015-2016 ուսումնական տարվա երկրորդ կիսամյակը արտերկրում ուսանելու նպատակով «Երասմուս+» ծրագրի մրցույթը հաղթահարած ՀՊՏՀ 15 ուսանողներին և նրանց ծնողներին հունվարի 29-ին հյուրընկալեցին ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը, պրոռեկտորներ Գագիկ Վարդանյանը, Պարույր Քալանթարյանը, դեկանները և արտաքին կապերի բաժնի պետ Վարդ Ղուկասյանը: Ողջույնի խոսքով հանդես եկավ Կորյուն Աթոյանը, շնորհավորեց մրցույթը հաղթած և այս ծրագրով առաջին անգամ արտերկիր ուսման մեկնող ուսանողներին, անդրադարձ կատարեց «Երասմուս+» ծրագրին: «Ուրախ եմ, որ ՀՊՏՀ 15 ուսանող հյուրընկալվելու է Եվրոպական տարբեր համալսարաններում: Մենք նույնապես պատրաստվում ենք ուսանողներ ընդունել արտերկրից: Այսօր առանց միջազգային փորձի, փոխշփուների դժվար կլինի զարգացնել կրթությունը», - նշեց ռեկտորը: Բուիհի դեկավարը կոչ արեց ուսանողներին՝ լավ ստվորել, պատվով ներկայացնել մեր երկիրն ու համալսարանը: Գագիկ Վարդանյանը խորհուրդներ տվեց ուսանողներին մինչև մեկնելը ծանոթանալ տվյալ երկրի պատմությանը, մշակույթին, որ արտերկրում գտնվելու ընթացքում պահպանեն կապը ՀՊՏՀ արտաքին կապերի բաժնի հետ, հարցերի դեպքում անկաշկանդ դիմեն: Պարույր Քալանթարյանը պարզաբանեց ուսումնառության հետ կապված որոշ հարցեր: Վարդ Ղուկասյանը նույնապես խորհուրդներ տվեց արտերկիր մեկնողներին: Դեկանները բարի ճանապարհ և հաջողություն մաղթեցին ուսանողներին:

Ուսանողները ծրագրի շրջանակներում Եվրոպական տարբեր բուհերում ուսանելու են 4-5 ամիս: Առաջին ուսանողը մեկնեց Տարտուի համալսարան:

ՀՊՏՀ-ը Վիզեգրադյան ֆոնդի կողմից ֆինանսավորվող ծրագրի կոնսորցիումի անդամ է: Դեկտեմբերի 2-4-ը Բելառուսի պետական համալսարանում տեղի է ունեցել Վիզեգրադյան ֆոնդի կողմից ֆինանսավորվող I-Net (Սիցազգայնացման ցանց) ծրագրի առաջին հանդիպումը: Ծրագրի համակարգողը Երևանի պետական համալսարանն է, ինչնական նպատակն է ստեղծել ծրագրի գործընկեր համալսարանների տվյալների բազա: Բազայի տեղեկատվությունը կտրամադրեն գործընկեր համալսարանները, ինչպես նաև ծրագրի մասնակից համալսարանների ներկայացուցիչները կանցնեն վերապատրաստում միջազգայնացմանը վերաբերող մի շարք ոլորտներում: Նախատեսվում է նաև բարձրացնել գործընկեր համալսարանների վարկանիշը տարածաշրջանում, խթանել համալսարանների միջև շարժունարկությունը, համատեղ գիտահետազոտական ծրագրերի իրականացումը և այլն: Հանդիպմանը մասնակցում էն գործընկեր համալսարանների միջազգային ստորաբաժանումների ներկայացուցիչները:

Դեկտեմբերի 9-ին նիստերի սրահում տեղի ունեցավ հանդիպում «KPMG Արմենիա» առողջապահական ընկերության առողջապահ բաժնի ավագ մասնագետ (senior support specialist) Լուսինե Գրիգորյանի, IAB միջազգային ակադեմիայի միջազգային որակավորումների բաժնի համակարգության նախագծերի համակարգող Կեներա Առաքելյանի և ՀՊՏՀ ուսանողների հետ: Լուսինե Գրիգորյանը ներկայացրեց ընկերության գործունեությունը, դասընթացները, անառաջին դպրոցները, աշխատանքի անցնելու հնարավորությունները, գործատուի հիմնական պահանջները, աշխատանքային պայմանները, Սարինե Հարությունյանը՝ Երդվալ որակավորված հաշվապահների ասոցիացիայի (ACCA) կողմից առաջարկվող միջազգային որակավորում ստանալու հետ կապված մանրամասներ: Հյուրերը պատասխանեցին ուսանողների հարցերին:

Դեկտեմբերի 14-ին մակրոէկոնոմիկայի ամբիոնի «Տնտեսության պետական կարգավորում» ուսումնական ծեռնարկի (պրոֆեսոր Իշխան Տիգրանյանի ընդհանուր խմբագրությամբ և դեկավարությամբ) շնորհանդեսն էր, որին ներկա էին ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը, պրոռեկտորներ Գագիկ Վարդանյանը, Պարույր Քալանթարյանը, մակրոէկոնոմիկայի ամբիոնի վարիչ, պրոֆեսոր Իշխան Տիգրանյանը, ամբիոնի վարիչներ, դեկաններ, պետական գույքի կառավարման վարչության պետի տեղակալ, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Աշոտ Մարկոսյանը, ուսանողներ, հյուրեր՝ Երևանի ախտական, Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարաններից: Միջցառման հատուկ հյուրն էր ՀՊՏՀ մակրոէկոնոմիկայի ամբիոնի նախկին աշխատակից, ջավախահայ գործարար Սոս Սահակյանը, ում հովանավորությամբ էլ լույս է տեսել ուսումնական ծեռնարկը, որը նախատեսված է բուհերի տնտեսագիտական մասնագիտությունների ուսանողների համար:

ՀՊՏՀ ՈՒԽ 1-ին ուսանողական ակիր սկսել է «Բաց Երկխոսություն» հաղորդաշարը, որի անդրանիկ թողարկումը ներկայացվել է դեկտեմբերի 9-ին: Առաջին հյուրը ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Աթոյանն էր, զրոյցը ծավալվել է բուհում կրթության որակի բարելավման, ուսումնական գործընթացի փոփոխությունների, բարեփոխումների և ուսանողներին հետաքրքրող հարցերի շուրջ:

Դեկտեմբերի 11-13-ը ՀՊՏՀ վոլեյբոլի աղջիկների ընտրանին առաջին անգամ մասնակցել է Հայաստանի վոլեյբոլի Ֆեդերացիայի (ՀՎՖ) խաղարկությանը: Սեր աղջիկները 4 թիմերի՝ «Սժիեհ», ԽՍՕՍՄ, ՀՊՏՀ և «Վան», շարում պայքարել են ՀՎՖ 2015 թ. գավաթը նվաճելու համար, սակայն մրցանակային տեղ չեն գրանցեցրել: Խաղերն անցկացվում են մեր բուհի մարզադաշտում:

Ֆինանսական ֆակուլտետի ապահովագրական գործ մասնագիտության առաջին կուրսի ուսանող Գրիգոր Գրիգորյանը կրթության ոլորտում ծեռքբերումների համար, ՀՀ ԿԳՆ-ի և Սիսիանի ավագ դպրոցի երաշխավորությամբ, դարձել է «Լավագույնները կրթության մեջ» միջազգային հանրագիտարանի 2015 թ. հերոս: Նշենք, որ հանրագիտարանը Հայաստանի Հանրապետության համար թողարկվում է առաջին անգամ. «Լավագույնները կրթության մեջ» միջազգային հանրագիտարանը համախմբում է Ռուսաստանի, Բելառուսի, Ուկրանիայի, Ղազախստանի, Հայաստանի՝ կրթության ոլորտում ծեռքբերումներ արձանագրած մարդկանց, Հայաստանը նախագծին միացել է այս տարի: Գրիգոր Գրիգորյանն արժանացել է «Օճտված երեխա» կըրծքանշամի և «Երեխաները մեր ապագան են» անվանակարգում միջազգային 1-ին կարգի դիպլոմի:

Դեկտեմբերի 21-ին ՐՊԾ Եղեգնաձորի մասնաճյուղում հանդիսավոր տոնել են իհմնադրման 8-ամյակը: Միջոցառմանը ներկա են եղել մասնաճյուղի տնօրեն Սոս Խաչիկյանը, դասախոսական կազմը, ուսանողները: Սոս Խաչիկյանը շնորհավորել է ներկաներին, ապա շնորհակալություն հայտնել ուսանողական խորհրդի անդամներին լավ աշխատանքի համար: Ելույթ է ունեցել մասնաճյուղի Ուևս նախագահ Հայկ Ջարությունյանը և ներկայացրել է ուսանողական խորհրդի 2015 թ. հաշվետվությունը: Միջոցառմանը մրցանակներ են հանձնվել մասնաճյուղի ակտիվ ուսանողներին: 2014-2015 ուստարվա լավագույն նախաձեռնող ուսանողությի է ճանաչվել ֆինանսներ մասնագիտության 4-րդ կուրսեցի Քրիստինե Սամվելյանը, ամենաբարձր հասարակական ակտիվություն ցուցաբերած ուսանողությի՝ զբոսա-

շրջության կառավարում մասնագիտության 3-րդ կուրսեցի Արմինե Յարությունյանը, իսկ տարվա լավագույն ուսանողությի՝ նույն մասնագիտության 4-րդ կուրսեցի Մարիամ Գալստյանը:

Եղուների ամբիոնի դասախոս Լուսինե Կարագույանի նախաձեռնությամբ դեկտեմբերի 19-ին հերթական նյութական աջակցությունն է ցուցաբերվել Բալահովիտում ապրող սոցիալական անապահով մեկ ընտանիքի: Այցելությունը կազմակերպվել է ինֆորմատիկայի և վիճակագործության ֆակուլտետի վիճակագործուն մասնագիտության ուսանողների Անի Սարուխանյանի, Դրատանա Մովսիսյանի, Մարիամ Արրահմանի, Վահե Ղուկասյանի, Արտաշես Պետրոսյանի, Քրիստինե Կարապետյանի ջամփերով: Նրանց խրախուսել և օգնել էն ֆակուլտետի դեկան Սահնուկ Մովսիսյանը, դեկանի տեղակալ Փիրուզ Մայիսյանը և մարքեթինգի ամբիոնի դասախոս Ռուզաննա Բաղդայանը:

Եղուների ամբիոնի դասախոս Ոհմա Մալոյանի հեղինակությամբ լույս է տեսել «Հայոց լեզու» ուսումնագործնական ձեռնարկը՝ նախատեսված տնտեսագիտական կրթություն ստացող ուսանողների լսարանային գործնական աշխատանքներն առավել արդյունավետ և նպատակային դարձնելու համար: Զենօնարկը հրատարակության է երաշխավորել ՀՀ ԳԱԱ Հրաչյա Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտի արդի հայերենի բաժինը: Գրախոսներն են փ.գ.դ., պրոֆեսոր Վալերի Միրզոյանը և տ.գ.դ., պրոֆեսոր Աշոտ Սալնազարյանը:

«Ամբիոն» կենտրոնի հետազոտողներ Սամվել Ավետիսյանի, Արմեն Գրիգորյանի, Սուրեն Բարաջանյանի և Աշոտ Կիրակոսյանի հեղինակությամբ լույս է տեսել «Սփյուռքի ներդրումները ՀՀ տնտեսության մեջ. զարգացման հեռանկարներ» աշխատությունը:

Հունվարի 9-ին կայացած «Ի՞նչ, որտե՞ղ, ե՞րբ» ինտելեկտուալ հեռուստախաղի ձմեռային մրցափուլի եզրափակիչ խաղում հաղթանակ է տարել ՐՊԾ ասպիրանտ Հարություն Արզումանյանի դեկանակարած թիմը: Հարությունն արժանացել է «Մարմարե արժիվ» գիտակների բարձրագույն մրցանակին՝ ճանաչվելով լավագույն խաղացող:

«ՀՀ մարզերում փոքր և միջին թիզնեսի զարգացման ազդեցությունը աղքատության կրճատման վրա» հետազոտական ծրագրի կատարողները (Դեկավար՝ տ.գ.դ., պրոֆեսոր Միքայել Մելքոնյան) հունվարի 26-ին հանդես եկան ամփոփիչ սեմինարով: Այս հետազոտական ծրագիրը տ.գ.դ., պրոֆեսոր Անահիտ Մելքոնյանը, տ.գ.թ., դոցենտ Ֆրիդա Բահարյանը, տ.գ.թ., ասիստենտներ Սուսաննա Վարդանյանը, Արթուր Առաքելյանը, ասպիրանտներ Վարդան Մարտիրոսյանը, Սերգեյ Էլարյանը կատարում են ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության պատվերով:

Սեմինարին գեկուցմամբ հանդես եկավ Սերգեյ Էլարյանը և ամփոփ ներկայացրեց առանձնացված եզրակացություններն ու դրանցից բխող առաջարկությունները: Հետազոտության շրջանակներում խունբը վերհանել է փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացմանը խոչընդոտող գործոնները, ուսումնասիրել ՀՀ մարզերի ՓՄՁ ոլորտի մարտահրավերները, զարգացման ինարավորությունները և հանդես եկել իհմնախնդիրների լուծնանը միտված գործնական առաջարկություններով, որոնք նախատեսվում է ներկայացնել համապատասխան նախարարությանը:

Ծրագրի ղեկավար Միքայել Մելքոնյանը, ամփոփելով սեմինարը, վերլուծեց տարածաշրջանային տնտեսական վերջին զարգացումները և ՀՀ տնտեսության մարտահրավերները, ապա նշեց դրանց դիմակայելու եղանակները: Ունկնդիրները ներգրավվեցին քննարկմանը:

ՀՊՏՀ միջազգային ծրագրերի կենտրոնում փետրվարի 1-ին տեղի ունեցավ «ՀԵՐԻՏԱԳ» (Բարձրագույն կրթության միջնիցիցի պարբերության գրուստը) կազմական և կիրառական գեղին-ֆորմացիոն ուսումնական ծրագրերում (HERITAG) ծրագրի անդամ համալսարանների, կազմակերպությունների ներկայացուցիչների մեկնարկային հանդիպումը, որին ներկա էին ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Արյուշյանը, պրոռեկտոր Պարույր Քալանթարյանը, որակի ապահովման բաժնի աշխատակիցները, ներկայացուցիչներ ՇԵՐԱ-ից, հապանիայից, Վրաստանից, Հունաստանից և այլն:

Ողջույնի խոսքում ռեկտոր Կորյուն Արյուշյանը նշեց, որ մեր համալսարանը բարձր է զբահատում ծրագիրը և ամեն կերպ կցուցաբերի իր աջակցությունը: Ծրագրի համակարգող Վալենսիայի պոլիտեխնիկական համալսարանի ներկայացուցիչ Լուիզ Ֆերնանդեսը ողջունեց և արդյունավետ համագործակցության հոլոյս հայտնեց: ՀՊՏՀ հակածնաժամային և գրուստը կազմական համակարգությանը խոսեց Հայաստանում գրուստը կազմական հեռանկարների նախարարության գրադարձության գաղաքանական նորությունների կատարելու հանգանակքը:

Ծրագրի կոնսորցիոնի անդամ են Հայաստանի և Վրաստանի 3-ական համալսարաններ, մշակութային ժառանգության, գրուստը կազմական համալսարանում ոլորտների կազմակերպություններ:

«ՀԵՐԻՏԱԳ»-ի նախական է մշակել բարեփոխումների համակարգ՝ բարձրագույն կրթական մագիստրոսական ծրագրերի և մշակութային ժառանգության փաստաթարակության, գրուստը կազմական և ձեռներեցության համար կիրառելի գեղին-ֆորմացիոն տեխնոլոգիաներ՝ կրթությանը շարունակաթե ինտեգրելու նպատակով: Ծրագիրը նպաստելու է շահակիցների երեք հիմնական խճերի՝ համալսարանների, ոլորտի ձեռնարկությունների և հանրային կառավարման նարմնների միջև սիներգիայի ծևակորմանը: Ծրագրային բարեփոխումները ենթադրում են Վրաստանում և Հայաստանում երեք ազգային ու տարածաշրջանային գերակյությունների համար կարողությունների զարգացում:

ՀՊՏՀ-ն նախակցելու է ծրագրով նախատեսված բոլոր գործողություններին, որոնք կապված են տնտեսագիտության և գրուստը կազմական որակի ապահովման, կառավարման և ծրագրին վերաբերող տեղեկությունների տարածման հետ: ՀՊՏՀ անձնակազմը նաև նակցելու է տնտեսագիտության և գրուստը կազմական գործվածքներին մասնակիցներին: ՀՊՏՀ-ն պատասխանառու է լինելու գրուստը կազմական կառավարման կրթական ծրագրի բարելավման, ԳԻՏ-ին առնչվող ուսումնական նյութերի մշակման և ԳԻՏ լարորատորիայի սարքավորումների ձեռք բերման համար:

Հետագա օրերին ծրագրի շահառուների հանդիպումները շարունակվեցին:

Հունվարի 12-ին ՀՊՏՀ նիստերի սրա հուն կայացավ ռեկտոր Կորյուն Արյուշյանի և համալսարանի 2015 թ. լավագույն ուսանող-մարզիկների հանդիպումը, որին ներկա էին նաև մեր բուհի ֆիզդաստիարակությանը,

Այ և քՊ ամբիոնի ղեկավար Յովհաննես Գաբրիելյանը, նույն ամբիոնի ղոցենտ Յակոբ Կյուկյանը, ուսանողների և շրջանավարտների հետ աշխատանքների գծով պառութելու Սևակ Խաչատրյանը, ՀՊՏՀ ֆուտզալի հավաքականի մարզիչ Կարեն Միքայելյանը: Ուեկտորը ՀՊՏՀ-ականներին շնորհակությունների համար:

«Մեր համալսարանի անունը բարձր է հնչում նաև ձեր հաջողությունների շնորհիվ: Այդ հաջողությունները, ոչ միայն ձերն են, այլև՝ բոլորին: Այդ հաջողություններով կապարտանում եք ոչ միայն դուք, այլև մենք, բուհի աշխատակիցները և ուսանողները»,- ասաց ռեկտորը՝ առանձնակի շեշտելով ՀՊՏՀ ֆուտզալի հավաքականի հաղթանակները ոչ միայն հանրապետական ուսանողական խաղերում, այլև Յայաստանի ֆուտզալի բարձրագույն խմբում:

Յովհաննես Գաբրիելյանը շնորհակալություն հայտնեց բուհի ղեկավարությանը՝ համալսարանում սպորտի զարգացմանն աջակցելու համար, ապա ամփոփ ներկայացրեց առաջիկայի մարզական միջոցառումները, հարաբետական և միջազգային առաջնություններում հաղթանակի հնարավորությունները և այլն: Շնորհակալական խոսք ասաց նաև ֆուտզալի թիմի մարզիչ Կարեն Միքայելյանը: Ավանդույթի համաձայն, հանդիպման ավարտին ուսանող-մարզիկներն իրենց չեմափոխական գավաթները հանձնեցին ռեկտոր Կորյուն Արյուշյանին:

Ֆիզդաստիարակության, Այ և քՊ աշխատակիցների ամբիոնի պրոֆեսոր, մ.գ.թ. Լյովա Սամվելյանը լույս է ընծայել իր՝ «Յովհ ալիքներ» խորագործ բանաստեղծությունների ժողովածուն, որը նրա հեղինակած 7-րդ գիրքն է: Ժողովածուն տեղ են գտել կյանքի, բնության, սիրո, հայրենիքի, մանկության մասին բանաստեղծական մտորումներ:

ՀՀ ԿԳ նախարարության հետ համատեղ իրականացվող «Արմենյութ» հեռուստաթանկերության «Ալմա Մատեր» հաղորդադարի 2015 թ. վերջին բողարկման «Բուհական էջ» խորագրում հերթական անդրադարձն է մեր համալսարանին: ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Արյուշյանը ներկայացրել է համալսարանի 2015 թ. ձեռքբերումները՝ մասնավորապես անդրադարձն համալսարանի ինստիտուցիոնալ հավատարմագրմանը, միջազգային ծրագրերին մասնակցությանը, նյութատեխնիկական բազայի համալրմանը: Ուսումնական առօրյայի և տեխնիկական վերազիմման մասին խոսել են նաև ՀՊՏՀ վարչատեխնիկական աշխատանքների գծով պրոռեկտոր Միխայիլ Կարապետյանը և բարձրագույն մաթեմատիկայի պրիոնի Վրկադի Յայրապետյանը:

«Ալմա մատեր» հաղորդումը հնարավորություն է ընձեռում բուհական իրադարձությունները ներկայացնել նաև համապետական լսարանի առջև: Այսուհետ մեր համալսարանի առանցքային և գլխավոր իրադարձությունները կլուսաբանվեն նաև նշված հաղորդաշատի «Կրթական լրահոս» հավելվածում: Յաղորդաշատը եթերում է յուրաքանչյուր շաբաթը, երեկոյան ժամը 22.30-ին:

ՀՊՏՀ մարզպահականում հունվարի 25-29-ը անցկացվեց Ֆիջրուհական «Դասախոսական խաղեր - 2016»-ը: Բացմանը ներկա էին պյուռեկտորներ Գագիկ Վարդանյանը, Սեպակ Խաչատրյանը, Ֆիզդաստիհարակության, ԱԻ և ՔՊ ամբիոնի ղեկավար Շովկիաննես Գաբրիելյանը, ամբիոնի ներկայացուցիչներ, հյուրեր:

Խաղերի կազմակերպիչը ՀՊՏՀ-ը էր, աջակցում էր Յայստանի վոլեյբոլի Ֆեդերացիան: Մասնակցում էին մեր համալսարանի թիմը, ԵՊՀ-ը, ՀԱԱՀ-ը, ԵՊԲՀ-ը, ՀՊՄՀ-ը, ՀՊԵՀ-ը, ՖԿԴՊԻ-ն, ՀԱՊՀ-ը, ՀՖՀ-ն և հայատանյան այլ բուհերի թիմեր: Խաղերի ժրագորում ընդգրկված էր 3 առաջնություն՝ Վոլեյբոլի, սեղանի թենիսի, հրաձգության: Մրցանակային տեղեր գրանցեցին. հրաձգության առաջնությունում 1-ին պատվավոր տեղը՝ ՀԱՊՀ-ը, 2-րդ և 3-րդ տեղերը՝ համապատասխանաբար ՀՖՀ-ն և ԵՊՀ-ը, սեղանի թենիսում առաջին տեղը՝ ԵՊԼՀ-ը, 2-րդ և 3-րդ տեղերը՝ ԵՊՀ-ը և ՀԱԱՀ-ը, Վոլեյբոլի առաջնությունում 1-ին տեղը՝ ԵՊՀ-ը, 2-րդ՝ ՀՊՄՀ-ը, 3-րդ՝ ՀՊՏՀ-ը: Մեր համալսարանի թիմը հրաձգության և սեղանի թենիսի առաջնություններում նվաճել է 4-րդ հորիզոնականը:

Տեմպուսի «ՄԱՐԱԹՈՒԱ» ծրագրի շրջանակներում 2016 թ. հունվարի 19-ին մէկնարկել էր քառօրյա համաժողով։ Հունվարի 19-ին և 20-ին հանդիպումները տեղի են ունեցել ծրագիրը հանձնակարգող հանձնարարանում՝ ՊՊՍՀ-ում՝ ծրագրում ներգրավված հայաստանյան բուհերի, գործընկեր կազմակերպությունների և արտասահմանյան գործընկեր բուհերի ներկայացուցիչների մասնակցությամբ։ Հանդիպման նպատակն էր քննարկել 2016 թ. ծրագրի գործողությունների պլանը՝ սահմանելով նախատեսվող հանդիպումների, միջոցառումների և գործողությունների ժամանակացույցը և պատասխանատուններին, ինչպես նաև ասոցիացիայի հիմնմանը և ծրագրի կառավարմանն առնչվող մի շարք հարցեր։ Այսուհետև ՀԱՌ-ում մէկնարկել է «Մասնագիտական կըրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի (ՈԱԱԿ) կազմակերպած «Մասնագիտական կըրթության որակի ապահովում» որբա-

նով է ուստցումն արդյունավետ» թե-
մայով խորհրդաժողովը, որին նաև
նակցել է ՀՊՏՀ իրավագիտության և
քաղաքագիտության ամբիոնի դո-
ցենտ Գեղեցիկ Գրիգորյանը՝ ներկա-
յացնելով «Իրավագիտություն» ա-
ռարկայի դասավանդման և ուսում-
նառության որոշ հարցերի շուրջ» թե-
մայով զեկուցում:

ՀՊՏՀ-ից առաջին համելիպանը (հունվարի 19-ին և 20-ին) մասնակցել են որակի ապահովման բաժնի աշ-խատակից Մարիա Պետրոսյանը և կառավարման ամբիոնի դոցենտ Ռու-բեն Ջայրապետյանը: Ա. Պետրոսյանը մասնակցել է նաև խորհրդաժողովին:

**Հունվարի 21-23-ը ՀՊՏՀ ռեկտոր
Կոյրուն Վեռյանը, որպէս ապահով-
ման բաժնի պետ Ներսես Գևորգյանը,
ԵՇՐԱՅ ռեկտոր Գագիկ Գալստյանը,
նույն համալսարանի որպէս ապա-
հովման կենտրոնի տնօրեն Վարազ-
դատ Հովհաննիսյանը գտնվել են
Խտախիայում, հանդիպել Ալմա Լաու-
րեա միջիանալսարանական կոնսոր-
ցիոնի և Բողոքիայի համալսարանի
ղեկավար կազմերի հետ: Ալմա Լաու-
րեայի կոնսորցիոնում որոշվել է խո-
րացնել համագործակցությունը ԵՄ
«Էրազմուս+» ծրագրի շրջանակնե-
րում հետևյալ ուղղություններով. մշա-
կել «Հայաստանի բուհերի շրջանա-
վարտների ծառայողունակության**

բարիրացնա և սարդպայն զալտուալի գնահատնան բարձրագույն կրթության ցանցի ստեղծում» ՏԵՇ-պուսի ծրագրի շարունակականությունը պահպող նոր ծրագրի, այնուհետև մշակել և ԵՄ ներկայացնել «Հորիզոն – 2020» համատեղ հետաքրքրություն ներկայացնող հետազոտական ծրագրեր: Բոլոնիայի հանձնարարանի քննարկմանը պայմանավորվածություն է ծեղոր բերվել համագործակցել «Էրազմոս+» ծրագրի 2 ուղղություններով՝

- Գործողություն 1, ուսանողների, դասախոսների և վարչական աշխատողների փոխանակում Բոլոնիայի համալսարանի հետ,
 - Գործողություն 2, մշակել համատեղ հետաքրքրություն ներկայացնող ծրագիր՝ կազմելով միջամասարանական կրնորդիում հայկական այլ և Եվրոպական համալսարանների հետ:

«Երևակ» հասարակական-քաղաքական ամսագրի 2016 թ. առաջին համարում տեղ է գտել մեր համալսարանին նվիրված ընդարձակ հոդված՝ «Երաշխավորված կրթություն աշխատաշուկայի համար» խորագրով, որը հարցազրույց է ՀՊՏԾ ռեկտոր, այդովեստը Կորյուն Աբրյանի հետ։ Համալսարանի նեկավարը խոսում է գիտակրթական ոլորտի առանձնահատկությունների մասին, ամդրադառնում ոլորտի արդի մարտահրավերներին, համալսարանի պատմությանն ու ժառանգությանը, վերլուծում է բուհ-աշխատաշուկա համագործակցությունը՝ վեր համեմով մեր հաստատության ներուժը, ծեռքբերումները և զարգացման հեռանկարները։

ՀԵՅ-ի, ՀՀ ԿԳՆ-ի և ՀՀ Ուսանողական մարզական ֆեդերացիայի նախաձեռնությանը հիմնվարի 30-ին Ծաղկաձորի երիտասարդական կենտրոնում տեղի է ունեցել միջոցառուն, որի ընթացքուն խրախուսական նվերներ են հանձնվել 2015 թ. բարձր մարզական ցուցանիշներ արձանագրած ուսանող-մարզիկներից։ ՀՀ լավագույն ուսանող-մարզիկների թվուն են ՀՊՏՀ մի խումբ ուսանողներ (որոնցից շատերը ոչ միայն համրապետական, այլև միջազգային մրցաշարերի հաղթողներ են)։ Ֆուտզալիստ Յակոբ Դոքմանյան, հրաձիգ Էլմիրա Կարապետյան, վոլեյբոլիստուհի Սարե Շովիհաննիսյան և ուրիշներ։ ՀՀ ուսանողական մարզական ֆեդերացիայի նախագահության անդամ Շովիհաննես Գարբիելյանը, ով նաև ՀՊՏՀ ֆիզիկաստիճարակության, ԱԻ և ՔՊ ամբիոնի ղեկավարն է, միջոցառման անփոխել է ուսանող-մարզիկների 2015 թ. ձեռքբերումները, խոսել 2016 թ. ծրագրերի մասին։

3 Քունվարի 31-ին ՀՊԾԴ մի խումբ ուս-
խորհրդականներ այցելել են Վանա-
ձորի մանկատուն։ Այս տարի ՀՊԾԴ-
ականներին են միացել նաև Մոսկվայի
Լոնդոնուովի անվան համալսարանի
երևանյան մասնաճյուղի ուսանողա-
կան խորհրդի անդամները։ Ուստի Եր-
կայացուցիչները մանկատան սաների
օրը հիշարժան են դարձել բազմա-
թիվ անակնկալներով։ արժեքավոր
նվերներով, պարային, երաժշտա-
կան կատարումներով, գրուցել են
մանուկների հետ, լսել նրանց նպա-
տառների ու եռապահների մասին։

ՀՅ Կառավարությունը 2015 թ. դեկտեմբերի 29-ի նիստում որոշել է «Երևանի պետական ֆինանսատնտեսագիտական քոլեջ» պետական ոչ առևտորային կազմակերպությունը միացնան ձևով վերակազմակերպել՝ միացնելով «Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարան» պետական ոչ առևտորային կազմակերպությանը: ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Արոյանի ղեկավարությամբ համալսարանում մեկնարկել է Կառավարության որոշման իրականացման գործընթացը: Համալսարանի ռեկտորի որոշմամբ ստեղծվել է հանձնաժողով, որը պետք է զբաղվի Երևանի պետական ֆինանսատնտեսագիտական քոլեջը ՀՊՏՀ-ին միացնելով աշխատանքներով:

Գործընթացի վերաբերյալ բուհի նեկավարը նշեց, որ իր հանձնարարականով հանձնաժողովն այս պահին զբաղված է առավելաքարտեխնիկական խնդիրների կարգավորմամբ, որից հետո նախատեսվում է անցնել գործընթացի բովանդակային կողմին: Ուեկտոր Կորյուն Արյունի խստքով՝ քոլեցի աշխատանքային և ուսումնական պայմանների բարելավումից, տեխնիկական վերազինումից բացի, կարևոր են ուսումնական ծրագրերը: «Պետք է բարելավենք ուսումնական ծրագրերը, հստակեցնենք կրթական ծրագրերը, որպեսզի քոլեցի գերազանց սովորող ուսանողները մատչելի ձևով տեղափոխվեն համալսարան»,- ասաց Կորյուն Արյունի:

Ծովագալիքը գործունեության ընթացակարգերի և այլ հարցերի վերաբերյալ ավելի համապարփակ և հստակ տեղեկատվությանք հանդես կգանք առաջիկայում:

၃၇

ՀՊՏԾ նիստերի պրահում փետրվարի 3-ին մեկնարկային հանդիպում էր Զերնարկությունների հնկութաստր հիմնարդամի ծրագրերից նեկը հանդիսացող Խոնվացիոն լուծումների և տեխնոլոգիաների կենտրոնի (IBM ISTC) ներկայացուցիչների հետ, որին նաևնակցում էին ՀՊՏԾ ռեկտոր Կորյուն Աբրյանը, պրոռեկտորներ Գագիկ Վարդանյանը, Միհրդատ Յարությունյանը, Սևակ Խաչատրյանը, ռեկտորի խորհրդական Գրիգոր Կիրակոսյանը, ամբիոնի վարիչները, արտաքին կապերի բաժնի պետ Վարդ Ղուկասյանը: Նշված կենտրոնից մեր համալսարանում կյուրընկալվել էին հնտությունների զարգացման դեկավայր Ուլգաննա Սաֆարյանը, բիզնեսի զարգացման գծով դեկավարներ Արեգ Գևորգյանը և Արթուր Ղուլյանը:

Յանդիման նպատակն էր հնարավոր համագործակցության հեռանկարների քննարկում:

Φ

Փետրվարի 4-ին ՀՅ կենտրոնական բանկի Դիլիջանի ուսումնահետազոտական կենտրոնում տեղի է ունեցել աշխատանքային հանդիպում ՄԱԿ-ի պվանդապահ գրադարաների, ՄԱԿ-ի անկյունների և գործընկեր համալսարանների ներկայացուցիչների հետ: Մեր համալսարանը ներկայացրել են արտաքին կապերի բաժնի պետ Վարդ Ղուկասյանը և գրադարանի տնօրեն Արմինե Չովհյանիսանը:

2015-2016

2015-2016 թթ. Փուլտզալի բարձրագույն խնդիր առաջնությունում ՀՊԾՀ հավաքականը շարունակական հաղթանակներ է արձանագրում. առաջնության 1-ին (աշնանային) շրջանում թիմն ունեցավ 6 անընդմեջ հաղթանակ, 2-րդ շրջանում ևս 3 հաղթանակ արձանագրեց և 100 տոկոս արդյունքով, 31 միավորով գլխավորում է մրցաշարային աղյուսակը: Փետրվարի 6-ին 3:2 հաշվով հաղթեց «Զարբախ» թիմին, փետրվարի 14-ին «Գյումրի», փետրվարի 20-ին «Մետաղուրդ» թիմերին:

«Հայաստանի Հանրապետությունում Եվրոպական բարձրագույն մասնագիտական կրթության զարգացում՝ ԵՄ տարածքին ինտեգրվելու նպատակով ԵՄ «Թվինինգ» ծրագրի շրջանակներում մեր համալսարանում փետրվարի 9-ին, 10-ին և 11-ին անցկացվեց եռօրյա աշխատաժողով՝ նվիրված բոլոնյան համակարգի առանձնահատկություններին ու արդյունքներին։ Գերմանացի պրոֆեսորներ Անդրեաս Քնորը և Ռաքել Շունախերը ուսանողների և դասախոսների հետ քննարկեցին Գերմանիայի և Հայաստանի բարձրագույն կրթական ծրագրերը, առանձնահատկությունները և մատնանշեցին բոլոնյան համակարգին ինտեգրվելու ճանապարհին առևտնախոսությունները։ Աշխատաժողովին մասնակցել են ՀՊՏ տարբեր ֆակուլտետների, ինչպես նաև արտասահմանցի ուսանողներ և տ.գ.թ., ասիստենտ, մարքեթինգի և բիզնեսի կազմակերպման ֆակուլտետի դեկանի տեղակալ Կարմեն Գրիգորյանը, տ.գ.թ., դոցենտ Արմենուիկի Միհրանյանը, ինչպես նաև Եվրոպական կրթական տարածաշրջանային ակադեմիայի Գյումրու մասնաճյուղից՝ Վրահինե Մարդույանը։ Ներկա էին նաև «Էրասմոս+» ծրագրով արտասահման մեկնող ՀՊՏ ուսանողները։

Աշխատաժողովին նաևնակցած ու սանողներն ու դասախոսները փետրվարի 19-ին Հայաստանում «Թվինինգի» մշտական խորհրդատու Կառլ Ռոլմի կողմից ստացան հավաստագրեր: Միջոցառումները կազմակերպել էր ՀՊՏՀ արտաքին կապերի բաժինը:

Փետրվարի 17-ին մեր բուհում
հյուրընկալվել էր Երիտասարդության
և ուսանողների միջազգային կապերի
ու փոխանակման հայկական կենտրոնի նախագահ Արմեն Յայրովմանը,
ով ուսանողներին ծանոթացրեց
Work and Travel միջազգային ուսա-
նողական ծրագրին: Յյուրին ներկա-
յացրեց ՀՊՏՀ արտաքին կապերի
բաժնի պետ Վարդ Ղուկասյանը: Ու-
սանողներն իրենց հաղորդն ուղղեցին
ըանախոսին:

ԱՄՆ դեսպանության տեղեկատվական ռեսուրսների կենտրոնը, Գիրք Նվիրելու տոնին ընդհարաց, ՀՊՏՀ գրադարանին Նվիրել է ԱՄՆ դեսպանության հասարակայնության հետ կապերի գրասենյակի դրամաշնորհի շրջանակներում հրատարակված Դեյվիդ Բրոնսթայնի «Ինչպես փոխել աշխարհը: Սոցիալ-ձեռներեցներ և նոր գաղափարների ուժը» ոլորտի ուղեցույց գրքի 5 օրինակ և The Economist ամսագրի 2015 թվականի ամբողջական հավաքածուն: Ամսագրը կարող է ընթերցել Մուշեղ Աղոնցի անվան գիտական ընթերցասրահում:

ՄԵՐ համալսարանում 2015-2016 ուստարված երկրորդ կիսամյակում 5 ամսով կիյուրընկալվի «Ֆուլքրայք» հիմնադրամի կրթարոշակա կիր՝ ԱՄՆ-ի Մարութեթի համալսարանի տնտեսագիտական ֆակուլտետի դասախոս Փիտր Թումանովը: Նրան փետրվարի 5-ին իր աշխատասենյակում ընդունեց ռեկտոր Կորյուն Արոյանը՝ ողջումնելով և հույս հայտնելով, որ առաջիկա 5 ամիսներն արդյունավետ կլիմեն ոչ միայն ՀՊՏՀ ուսանողների, այլև արոֆեսորադասախոսական անձնակազմի համար: Իր հերին Փիտր Թումանովը նշեց, որ մեծ հաճույքով է արձագանքել բուհից ստացված հրավերին:

Նոյն օրը ռեկտորը հյուրին ներկայացրեց գիտխորհրդին և խոսնելով միջազգայնացման գործընթացի մասին՝ շեշտեց, որ կրթության որակի բարձրացումն ամենայ է ապահովել առանց միջազգային ծրագրերի ու փոխշփումների:

Փետրվարի 19-ին՝ գիրք նվիրելու օրը, միջոցառման շուրջ էին համախմբվել գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը գրադարանի տնօրեն Արմեն Յովհաննիսյանը գրադարանի աշխատակիցները, արտաքին կապերի բաժնի պետ Վարդ Ղուկասյանը, ուսանողներ: Միջոցառման հատուկ

հյուրերն էին Փիտր Թումանովը և նրա կինը՝ Սյուզանը: Բացման խոսքով հանդես եկավ Արմեն Յովհաննիսյանը, կարևորեց օրվա խորհուրդը և գրքի ները: Պրոֆեսոր Թումանովն ասաց, որ հաճելի է Յայտանում մասնակից լինել գիրք նվիրելու օրվան, ապա հավելեց, որի հրը ընտանիքի համար գիրքը կարող է ունիտար ուժը ունի: Անդրադառնալով «Ֆուլքրայք» ծրագրին՝ պրոֆեսորը նշեց, որ նպատակը ԱՄՆ-ի և տարրեր երկրների միջև մշակութային փոխանակությունն է: Բանախոսն անդրադառնակա պատման մեջ իր հայկական արմատներին, գրադարանին հանձնեց ԱՄՆ-ից բերված տնտեսագիտական գրքեր (անգլալեզու), ապա պատասխանեց ուսանողների հարցերին: Գագիկ Վարդանյանը ակնածանքով խոսեց ամենայն հայոց բանաստեղծ Յովհաննես Թումանյանի մասին՝ հիշատակելով, որ նրա ծննդյան օրն է, կարևորեց նրա բողած գրական ժառանգությունը, գիրքը դիտարկեց իրեն գիտելիք ստանալու անփոխարինելի միջոց: Քննարկվեցին տպագիր և էլեկտրոնային գրքերի նկատմամբ մնտեցումները: Գրադարանին գիրք նվիրեցին նաև գրադարանի աշխատակիցները:

Գիրք նվիրելու օրվա առիթով հաշվապահական հաշվառման և առողիտի ֆակուլտետի ուսանողական խորհրդի ներկայացուցիչները ՀՊՏՀ բակում կազմակերպել էին խաղմանը, որին մասնակցում էին տարրեր ֆակուլտետների ուսանողներ: Հնչում էին հարցեր գրականությունից և երկու ծիչու պատասխանի դեպքում ուսանողը նվեր էր ստանում գիրք:

ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԾ ՀՀԿ երիտասարդական կազմակերպության հետ համատեղ փետրվարի 21-ին իրականացրել է ավաղույթարձական «Ուսանողներն առաջնագործում» միջոցառումը, և Ուս նախագահ Սերգեյ Խառատյանի գլխավորությամբ, բուհի շուրջ 4 տասնյակ ուսանողներ այցելել են Վայոց ձորի մարզի սահմանամերձ խաչիկ գյուղ:

Այցին միացել են ՀՀԿ երիտասարդական կազմակերպության նախագահ, ԱԺ պատգամավոր Կարեն Ավագյանը, ՀՊՏՀ ուսանողների և շրջանավարտների հետ աշխատանքների գծով պրոռեկտոր Անակ Խաչատրյանը, Երևանի պետական կոն-

սերվատորիայի և Երևանի բատրոնի և կինոյի պետական խաչիկ Բեկյանը և Արմեն Սարգսյանը: Նրանք եղել են Վայքի գորամատում, հանդիպել են գինվորների հետ: 2-րդ համգրվանը սահմանապահ խաչիկ գյուղի պաշտպանական տեղանասն է եղել, որտեղ նրանք ծանոթացել են շուրջօրյա մարտական հերթապահության սկզբունքներին, շրջել են պաշտպանական տեղամատում, եղել բուժկետում և զորանասի ճաշարանում գինվորների հետ համտեսել գինվորական կերակուրներ: Զորամասին աջակցեցին անձնակազմի մարտական գործողություններին, ինչպես նաև բանակ-հասարակություն կապն անրապնդելու համար ՀՀ ՊՆ գորամասի կողմից ՀՊՏՀ ուսանողական խորհուրդը պարզեցրել է պատվիրում:

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 23-ԻՆ ՄԵՐ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՈՒՄ Է ԵՍՏՈՆԻԱՅԻ 3 ԲՈՒԼԵՐԻ ԱՆԴԱԿԱՎԱԾՆԵՐԸ՝ ՏԱՐՏՈՒԿԻ ՀԱՄԱՍԱՐԱՆԻ ՄԱՐԵԲԻՆԳԻ և ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՋԱԿԵՏԱԿԱՎՈՐՆԵՐԸ: Տերպարկարի 23-ին մեր համալսարանում է եստոնիայի 3 բուլերի ներկայացուցիչներ՝ Տարտուկի համալսարանի մարեբինգի և հաղորդակցության բաժնի դեկավար Քեյր Կիհսսելը և Տալլինի համալսարանի միջազգային հաղորդակցության բաժնի դեկավար Քեյր Կիհսսելը և Տալլինի համալսարանի միջազգային մարեբինգի մասնագետ Կարուլին Մեգին, ովքեր ուսանողներին ներկայացրին նշված բուլերում կրթություն ստանալու հնարավորությունները, ուսումնական գործընթացը:

Միջոցառումը կազմակերպել էր ՀՊՏՀ արտաքին կապերի բաժնինը, ներկա էր բաժնի պետ Վարդ Ղուկասյանը: Վերջինս ներկայացրեց հյուրերին և նշեց, որ մեր համալսարանի ուսանողներից մեկն արդեն Տարտուկի համալսարանում է «Երամուս +» ծրագրով և առաջիկայում նույն ծրագրով ՀՊՏՀ-ում կիյուրընկալվի նշված համալսարանից մեկ դասախոս: Հյուրերից յուրաքանչյուրը ներկայացրեց իր համալսարանի, կրթական, կրթարոշակային ծրագրերի, ուսանողական առօրյայի, վարձավճարների, դիմելու կարգի և վերջնաժամկետների մասին տեղեկատվություն:

CERGE-EI ԾՐԱԳՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱԳՈՒՐԾ Արտաքին կապերի բաժնինը, Պրահայի Կարլովի համալսարանի ուսանող Գեղեցիկ Աֆունցը փետրվարի 24-ին հյուրընկալվել էր մեր համալսարանում՝ ուսանողներին ներկայացնելու նշված ծրագրի շըրջանակներում տրամադրվող կրթարոշակային ծրագրերը: Յանդիպունը կազմակերպել էր ՀՊՏՀ արտաքին կապերի բաժնի աջակցությամբ:

CERGE-EI ՊՐԱՀԱՅԻ ԿԱՐԼՈՎԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ և ՉԵԽԻԱՅԻ ԳԻՒՌՈՒՐԾ Պրահայի Կարլովի համալսարանի և Չեխիայի գիտությունների ազգային ակադեմիայի համատեղ ծրագրի է: Գեղեցիկ Աֆունցը ներկայացրեց հետրուկական (ասպիրանտական) և մագիստրոսական ծրագրերի կառուցվածքը, դիմելու ընթացակարգը:

«Հայժողբանկում». թատերական ներկայացում՝ մագիստրանտների մասնակցությամբ

Բաց դասերը, սեմինար-քննարկումները գիտելիքի մատուցման և ամրագրման արդյունավետ եղանակներից են: Այս ուսումնական տարվա առաջին կիսամյակը բանկային գործունեության կազմակերպում մասնագիտացման առկա մագիստրատուրայի 2-րդ կուրսում եզրափակվեց թատերականացված բաց դասով, որը մտահղացել ու նախաձեռնել էր բանկային գործի և ապահովագրության ամբիոնի դրույտ, տ.գ.թ. Ռուզան Սահակյանը: Դեկտեմբերի 25-ին «բենում մագիստրանտներն էին», նրանք ներկայացրեցին մեկ օր բանկային առօրյայից:

Հանդիսականների կողքին էին ՀՊՏՀ գիտության և արտաքին կապերի գործ պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը, ֆինանսական ֆակուլտետի դեկան

«Հայժողբանկի» վերջին այցելուն Զմեռ պապն էր, ով նախօրոք պատվիրած նվեր-քարտերը ստացավ և բաժնեց ներկաներին: Այսպիսի տոնական տրամադրությամբ եզրափակվեց միջոցառումը:

Մագիստրանտները բենականացման վրա աշխատել էին խնաճքով, ստացել բավականին բնութագրական կերպարներ: Միջոցառման ավարտից հետո բոլորը հիացական խոսքեր էին ասում թե՝ մագիստրանտներին, թե՝ կազմակերպիչ դասախոսին: Վերջում պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը դրվագատեց ու շնորհավորեց:

Ամանորի տոներից հետո, երբ վերանայում էինք տարեվերջյան միջոցառումները, վերիիշեցինք այս բացառիկ ուսումնական-ներկայացումը և որոշեցինք գրուցել Ռուզան Սահակյանի հետ: Նա մեզ ասաց, որ իր ուսանողների դերասանական տաղանդը հայտնաբերել է նեռ բակալավրիատում և հաճախ ցանկացել ստեղծել այն դրսնորելու արիթմետը:

«Այս տարի ուսանողներն ավարտում են մագիստրատուրան, և շատ էի ցանկանում, որ համալսարանում թողնեն իրենց հետքը, հիշողությունը: Ներ շրջանակում բենադրություններ շատ էինք կազմակերպել, բայց այս անգամ որոշեցինք ելույթ ունենալ մեծ լսարանի առջև: Ուսանողները խանդակավառությամբ էին պատրաստվել, դասերից հետո համալսարանում շուրջ 3 ամիս փորձեր էին անում: Սանրամասնորեն աշխատել էինք հագուստների ընտրության, համապատասխան դիմահարդարման, յուրաքանչյուրի խոսքի, ինչպես նաև բամկի անվան՝ «Հայժողբանկի» ընտրության վրա: Ես վստահ էի, որ մագիստրանտները լավ կմարմնավորեն կերպարները. ելույթ կունենան համարձակ, անկաշկանդ, բնակյան»,- ասաց դրույտ Սահակյանը և հավելեց, որ լսարանում էլ նյութը ուսանողին պետք է մատուցվի հետաքրքիր ու պատկերավոր, որպեսզի տպավորի: Ուսումնառությունը իշշարժան դարձնելու տեսանկյունից և նա կարևորեց ուսուցողական միջոցառումների կազմակերպումը:

Բանկային գործունեության կազմակերպում մասնագիտացման 2-րդ կուրսի մասին Ռուզան Սահակյանը հիացմունքով է խոսում, ասում է՝ նրանք ունեն շատ շնորհներ, բանկային ոլորտի լավ կադրեր են, իսկ այդ օրն իսկապես արժանի էին գովեստի շոայլ խոսքերի:

ՆԱՆԵ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

Վահե Միքայելյանը, բանկային գործի և ապահովագրության ամբիոնի ղեկավար Աննա Ասլանյանը, ամբիոնի վարչչներ, պրոֆեսորադասախոսական անձնակազմի ներկայացուցիչներ, հյուրեր, ուսանողներ:

Հավանաբար, ունկնդիրները ենթադրում էին, թե ականատես կլինեն գրային սահմանումների կամ լուսապատկերի միջոցով զուտ տեղեկատվության ներկայացման, սակայն միջոցառման մեկնարկին գուգահեռ՝ լսարանում հետաքրքրված, գուցեւ հաճելիորեն զարմացած հայցընթացներ էին:

Ըստ սենարի՝ «Հայժողբանկ» էին այցելում հասարակության տարրեր շերտերի ներկայացուցիչներ՝ գիտնական, տարսու վարորդ, արվեստագետ, գեղջկուիի, մեծահարուստ կին, ԶԱԳՍԻ վարոհի... Ղերասան-մագիստրանտները նրանց կերպավորում էին ղերասանական գրավիչ խաղով: Սպասարկման բաժնի աշխատակիցը բարեհանդույր պատասխանում էր բոլոր այցելուների հարցերին, գնահատում նրանց վարկունակությունը, գործարքներ կատարում, լսում նրանց տեղեկություն տրամադրում: Յուրաքանչյուր այցելու առանձնանում էր բանկային ոլորտի մասին իր գիտելիքներով, պատկերացումներով (ոչ միշտ՝ բավարար): Չնայած որոշ այցելուների ոչ համապատասխան պահվածքին սպասարկման բաժնի աշխատակիցն իր աշխատանքային պարտականությունը պատշաճորեն էր կատարում՝ դրսնորելով համբերատրություն ու բարձր ինքնատիրապետում:

ՀՊԾՀ առաջավոր ուսանողներն աչքի են ընկնում ոչ միայն ներհամալսարանական, այլև միջրուհական միջոցառումներում, գիտաժողովներում՝ հաճրապետությունում բարձր պահելով և վերստին հնչեցնելով ՀՊԾՀ անունը։ Այդ ուսանողներին մենք անդրադառնում ենք թե՛ բուհի պաշտոնական կայքում, թե՛ «Տնտեսագիտում»։ Մեր հերոսն այս անգամ ֆինանսական ֆակուլտետի ֆինանսներ մասնագիտացման 2-րդ կուրսի մագիստրանտ Լիլիթ Առաքելյանն է։

ՀՅ ԿԳ նախարարության նախաձեռնությամբ անցկացված «Լավագույն ուսանող» հանրապետական մրցույթում 2015 թ. «Լավագույն ուսանող» կոչմանն են արժանացել հայաստանյան 18 բուհերի 39 ուսանողներ, որոնց շարքում է մեր ուսանողուհին։

Լիլիթ Առաքելյանը պարգևատրվել է մագիստրոսի կրթական ծրագրով հասարակագիտության ոլորտում (տնտեսագիտության տեսություն) Յ-րդ տեղը գրավելու համար։ Դադրողները որոշվել են մի քանի չափանիշներով՝ ուսման առաջադիմությամբ (ՄՊԳ), գիտական աշխատանք կատարելու կարողություններով ու հաջողություններով (հաշվի են առնվել մասնակցությունը գիտաժողովներին, սեմինարներին և տպագրված աշխատանքները), ներքուհական ուսանողական կյանքին ակտիվ մասնակցությամբ։

Մրցույթն ամփոփվել է 2016 թ. փետրվարի 10-ին Հայաստանի ազգային պոլիտեխնիկական համալսարանում։ Դադրող ուսանողների անունները հայտարարել և նրանց հավաստագրեր է հանձնել ՀՅ ԿԳ նախարար Արմեն Աշոտյանը։ Միջոցառմանը ներկա է եղել ՀՊԾՀ ռեկտոր Կորյուն Արոյանը։

Լիլիթ Առաքելյանը «Տնտեսագիտություն» հետ գրուցում նշեց, որ մեծ հպարտություն է ապրել, եթե հաղթողների շարքում իր անունը հնչել է որպես Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի ուսանող։ Արդեն 6 տարի է ուսումնասիրում է ֆինանսներ մասնագիտությունը, մշտական գերազանց առաջադիմություն է ցուցաբերել, մասնակցել է համալսարանի գիտահետազոտական աշխատանքներին, ակտիվորեն ներգրավված է եղել ներքուհական ուսանողական միջոցառումներում։ Նպատակ ունի ուսումը շարունակել մեր համալսարանի ասպիրանտուրայում։

Նախորդ տարի «Անքերդ» հետազոտական կենտրոնում տ.գ.թ. Լուսինե Յարությունյանի նեկավարությամբ մի խումբ նագիստրանտների հետ Լիլիթը գիտահետազոտական աշխատանք է կատարել «Անվանական փոխարժեքի վարքագիծի ազդեցությունը ՀՅ տնտեսության վրա» թեմայով։ «Անվանական փոխարժեքի վարքագիծը պայմանավորող գործուները և ՀՅ-ում փոխարժեքի տատանումների տնտեսական հետևանքները» հոդվածը (համահեղինակությամբ) ընդգրկված է «Գիտելիք, նորաստեղծություն և զարգացում» ՀՊԾՀ 25-րդ գիտական նստաշրջանի նյութերի ժողովածուում, որը տպագրության փուլում է։

Ֆինանսական ֆակուլտետի ուսանողական գիտական ընկերության նախագահն է արդեն երեք

Մեր ուսանողուհին՝ լավագույններից մեկը հանրապետությունում

տարի։ Այժմ «Անվագարունակության և սնանկացման հիմնախնդիրները ՀՅ արտադրական կազմակեր պուրակուններում (կոնկրետ կազմակերպության օրինակով)» թեմայով նագիստրուսական թեզի վրա է աշխատում և փորձառություն է անցնում ՀՅ էկոնոմիկայի նախարարությունում։

Գիտահետազոտական աշխատանքը Լիլիթ Առաքելյանի համար ինքնարացահայտման և կայացման հիանալի հնարավորություն է։

«Գիտահետազոտական աշխատանքը ուսումնասիրությունների, վերլուծությունների և նոր նոտեցումների համակցություն է։ Այն պետք է նոր խոսք, սեփական վերլուծություն լինի՝ փաստարկված, տրամաբանված, ամփոփված, իսկ առաջարկությունները լինեն գործնականում կիրառելի», - ասում է Լիլիթը։

Նա չի սահմանափակվում միայն համալսարանական գիտելիքներով, այլ մասնակցում է լրացուցիչ դասընթացների, մրցույթների։ Մասնակցել է ՀՅ քաղաքացիական խորհրդի կողմից կազմակերպվող թեստավորմանը և արժանացել է հավաստագիրի, որով կարող է զբաղեցնել կրտսեր քաղծառայողի պաշտոն։ Այժմ հաճախում է «Հայկական ծրագրեր» ընկերության ՀՕ-Բանկ համակարգի դասընթացներին։ Նպատակ ունի աշխատելու մասնագիտությամբ, ինչպես ինքն է ասում՝ պետական հատվածում, կարևորում է կրթության շարունակականությունը, անընդհատ պրատում է, բացահայտում նորը։

Հասարակական ակտիվությունը, Լիլիթի խոսքը, և կարևոր է։

«Հասարակական աշխատանքը կատարելու հա-

մար նախ պետք է ունենալ դիրքորոշում և նպատակներ, մնացած քայլերն ուղղված են այդ նպատակների իրականացմանը: Մեր կյանքում միշտ էլ անհրաժեշտություններ կատարելու: Դասարակական գործունեությունը միտված պետք է լինի ընդհանուրի շահին: Ըստ իս՝ բարձր նպատակների համար պետք է համախմբել հանրության առողջ և կարող ուժերը», - ասում է ուսանողությին:

Կյանքը բազմարովանդակ և բազմագույն ընկալող Լիլիթը սիրում է լինել բնության գրկում, վայելել արևը: Ազատ ժամանակն անց է կացնում դաշնամուրի մոտ (նախընտրում է դասական երաժշտություն), սիրում է ֆիլմեր դիտել: Այսպիսին է Լիլիթը՝ խելացի, նպատակալաց, համարձակ, մի փոքր էլ «անհանգիստ»։ հատկանիշներ, որոնք զարգացնում ու առաջ են մղում նրան:

«Տնտեսագետը» գրուցել է նաև Ֆինանսների ամբիոնի դասախոս Լուսինե Դարությունյանի հետ, ով Լիլիթին որպես ուսանողությի ճանաչում է երկար տարիներ: Դասախոսը հիմնացնում է խոսում ուսանողություն մասին և վստահորեն ասում է, որ նա իր ճանաչած լավագույն ուսանողությին է՝ բոլոր առումներով:

«Բացի լավ սովորելուց, Լիլիթը գիտահետազոտական աշխատանք կատարելու յուրահատուկ շնորհ ունի, վերլուծական միտք, և երբ «Ամբերդի» հետազոտական խումբը նագիստրանտներով համալրելու խնդիր կար, ես առանց վարանելու առաջինը նրա անունն ասացի: Աշխատելիս ուսումնասիրում է հնարավորինս շատ հավաստի աղբյուրներ, վերլուծում է, համարում ու համեմատում, սեփական տեսակետում առաջարկում: Մասնագետները նույնպես Լիլիթի գիտական աշխատանքները բարձր են գնահատում, իսկ նրա ներկայացրած առաջարկություններում տեսնում տնտեսագիտական մտածողությունը, - նշում է Լուսինե Դարությունյանը և հավելում, որ ևս մեկ անգամ հպարտացել է Լիլիթով, երբ նա ճանաչվել է հանրապետության լավագույն ուսանող:

«Շատ ուրախացա, երբ ին այն կարծիքը, որ Լիլիթը փայլուն ուսանողությի է, հաստատվեց նաև կրթության և գիտության նախարարության կողմից: Այս տարի ավարտում է նագիստրատուրան, և ուրախ եմ, որ նրան դեռ տեսնելու են ասպիրանտուրայում կրկին մեր բուհում, - եղրափակում է Լուսինե Դարությունյանը:

ՆԱԽԵ ՍՎԱՆԵՍՅԱՆ

ՀԱՅ-ՌԱԴԿԱԿԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՍԵՐՏԱՑՈՒՄ

Հայաստանի Հանրապետությունում Հնդկաստանի Հանրապետության արտակարգ և լիազոր դեսպան Սուրեշ Բարու Թադիպաննենին ղեկավանքությունը 18-ին հյուրընկալվեց մեր համալսարանում և հանդես եկավ «Հայ-հնդկական տնտեսական հարաբերությունները» թեմայով դասախոսությամբ: Ներկա էին ուսկոտր Կորյուն Աթոյանը, պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը, պրոֆեսորադասախոսական անձնակազմի ներկայացուցիչներ, աշխատակիցներ, ուսանողներ՝ այդ թվում մեր համալսարանում սովորող Հնդկաստանի և Սիրիայի քաղաքացիներ: Հանդիպումը կազմակերպել էր ՀՊՏՀ արտաքին կապերի բաժինը:

Ուսկոտր Կորյուն Աթոյանը ողջունեց դեսպանին, անդրադարձավ հայ-հնդկական բարեկամությանը և փոխգործակցությանը և ընդգծեց. «Ուրախությամբ ենք փաստում, որ ՀՊՏՀ-ն ևս այս բարեկամական հարաբերություններում իր կարևոր ավանդն է ներդնում, որի վկայությունն են այսօր դահլիճում ներկա մեր օտարերկյա ուսանողները Հնդկաստանի Հանրապետությունից: Բուհն անում է առավելագույն՝ մեզ մոտ սովորող հնդիկ ուսանողների բարձրորակ կրթության ապահովման, ինչպես նաև ուսանողական կյանքում լիարժեք ներգրավման ուղղությամբ: Հնդիկ ուսանողները ներգրավված են նաև բուհի գիտահետազոտական աշխատանքներում՝ 2015 թվականին ձևավորված գիտառումնական խնդրերից մեկում ընդգրկված է երկու ուսանող Հնդկաստանի Հանրապետությունից»:

Սուրեշ Բարու Թադիպաննենին շնորհակալություն հայտնեց ՀՊՏՀ ղեկավարության՝ բուհում դասախոսությամբ հանդես գալու հնարավորության համար, ավելացրեց՝ տեսանելի են վերջին տարիների բուհի ձեռքբերումները: Դեսպանը նաև ողջունեց հանդիպմանը ներկա հնդիկ ուսանողներին և համոզմունք հայտնեց, որ ՀՊՏՀ-ն Հայաստանում տնտեսագիտական կրթություն տվող լավագույն համալսարանն է: Հնդկաստանի դեսպանն անդրադարձավ հայ-հնդկական հարաբերություններին, Հնդկաստանի տնտեսությանը, զարգացման հիմնական ուղղություններին, բարեփոխումներին, առևկան մարտահրավերներին: Առանձնակի ուշագրավ էր դեսպանի անդրադարձ հայ-հնդկական բարիդրացիական հարաբերություններին, որ ծագել են հազարամյակներ առաջ: Նա խոսեց նաև Հնդկաստանում հայկական համայնքների, գործող հայկական դպրոցների և եկեղեցների, հայ-հնդկական համագործակցության մյուս ուղղությունների մասին՝ այդ թվում կրթական ոլորտի:

Ուսանողները դիվանագետին ուղղեցին իրենց հուզող հարցեր՝ Հայաստան-Հնդկաստան օդային ուղիղ կապի անհրաժեշտության, Մետաքսի ճանապարհի վերագործարկման հնարավորության, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտում հայ-հնդկական ներկա ծրագրերի, հասարակական կյանքում հնդիկ կանանց ներգրավման վերաբերյալ:

Հանդիպման ավարտին ուսկոտր Կորյուն Աթոյանը խոստացավ առավելագույն անել՝ համալսարանում սովորող հնդիկ ուսանողների համար հպարտ մթնոլորտ ստեղծելու, մեր բուհին լիարժեք ինտեգրելու գործում, ապա հուշանվեր հանձնեց դեսպանին:

ԿՐԿԻՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

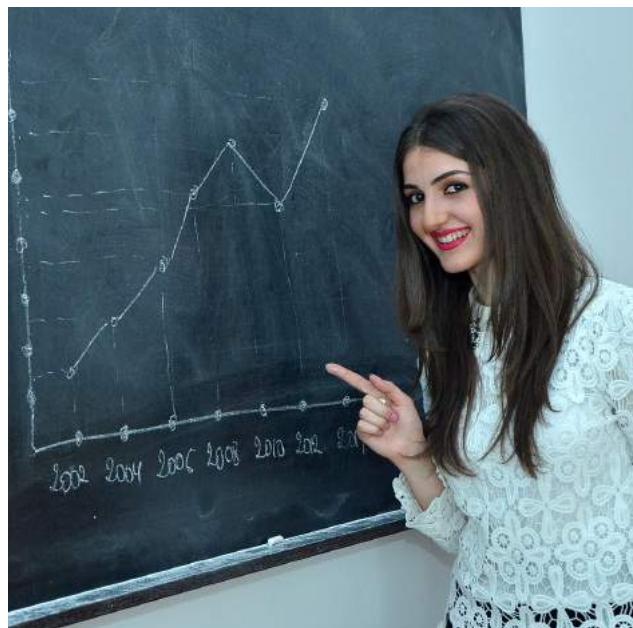
Ամենալավ աշխատանքը բարձր վարձատրվող հոբերին է: Յենրի Ֆորդ

Չեզ դո՞ւր է գալիս տեղեկացված լինել կյանքի գործունեության տարրեր բնագավառների, տեղի ունեցող նշանակալի փոփոխությունների մասին, իմանալ այդ իրադարձությունների հնարավոր պատճառներն ու ազդակները: Ուրեմն Դուք հետաքրքրված եք վիճակագրությամբ. այն առկա է կյանքի ցանկացած բնագավառում: Գուցե ինքնե՞ր եք փորձել գտնել այդ պատճառներն ու հետո կատարել որոշ կանխատեսումներ, թե ինչպես կարելի է որևէ բան փոխել ու ավելի լավը դարձնել: Եթե դա Չեզ հաջողվել է, ապա գիտակցե՞լ եք, որ վիճակագրությունն օգնել է Չեզ:

Եկեր տեսնենք, թե ինչպես ենք մենք ամեն օր առնչվում վիճակագրությանն ու չենք էլ նկատում դա:

Պատահե՞լ է, երբ սուպերմարկետի դրամարկի հերթում սպասելիս հանկարծակի հիշել եք, որ ինչո՞ր ապրանք մոռացել եք վերցնել: Իսկ ինչպե՞ս եք որոշել արդյոք կիասցնե՞ք հետ գնալ, վերցնել այն և վերադառնալ, որ Չեր հերթը չկորցնեք: Եթե հերթում Չեզնից առաջ եղել է երկու հոգի, որոնցից յուրաքանչյուրին վաճառողություն կապասարկեր մոտ 1 րոպեում, իսկ 2 րոպեում Դուք չիք հասցնի գտնել Չեր նախընտրած ապրանքը և վերադառնալ, ապա հետ չեք դարձել: Իսկ եթե հերթում կար 10 հոգի, հետևաբար ունեիք մոտ 10 րոպե ժամանակ, հավանաբար հետ եք դարձել ու վերցրել այդ ապրանքը: Այս որոշումն ընդունել եք մի քանի վայրկյանում ու առանց գիտակցման, որ ցուցաբերեցիք վիճակագրական մոտեցում:

Հաստ անգամ եք լրատվամիջոցներով լսել հայորդում այն մասին, թե քանի մարդ է տառապում, օրինակ, բոքերի քաղցկեղով կամ մահացել է դրանից: Դա, անշուշտ, կարող փաստ է, սակայն հենց Չեր կյանքի համար այն չի կարող եական նշանակություն ունենալ: Իսկ երբ այս փաստին մասնակից է դառնում վիճակագրությունը, Դուք արդեն պատկերացում եք կազմում, թե ինչպես այդ հիվանդությունը կարող է ազդել Չեզ վրա: Օրինակ, եթե հաղորդեն, որ բոքերի քաղցկեղի 85-95 տոկոսը կապված է ծխելու հետ, իսկ Դուք ցանկանում

եք խուսափել թոքերի քաղցկեղից, ապա վիճակագրական այս փաստը, անշուշտ, իր ազդեցությունը կունենա չժխելու Չեր որոշման վրա:

Դեղատնից որևէ դեղամիջոց գնելիս երբեմ մտածե՞լ եք, թե ինչ փուլեր է անցել այն հանրամատչելի դաշտում առաջ: Որպեսզի դեղահարք թույլատրվի վաճառքի, գիտնականները պետք է բերեն դրա կիրառնան արդյունավետության բավարար հիմնավորումներ, որոնք ել դեղահարքի փորձարկման ժամանակ ստացված դրական արդյունքներն են: Վիճակագրությունը բժշկական ցանկացած հետազոտության հիմքում է:

Հաստ մարդիկ ունեն ժառանգական հիվանդություններ: Որոշելու համար, թե ինչքան է հավանականությունը, որ իրենց երեխաններին կարող են փոխանցվել այդ հիվանդությունները, նշանակալի դեր է խաղում վիճակագրությունը:

Ի՞նչն է օգնում բանկին կողմնորոշվել Չեզ վարկ տրամադրելու հարցում: Եթե մինչ այդ պարտաճանաչ կատարել եք Չեր վճարումները, ապա նոր վարկ ստանալու հավանականությունը մեծ է:

Ավտոարտադրող հաջողակ ընկերություններու ինչպե՞ս են որոշում որ գույնի, մոդելի մեթենայից քանի հատ արտադրել: Եվ վերջապես, ինչո՞ւ են ինքնավտահությունը, սոցիալական միջավայրը ճանաչելու կարողությունը, ծգություն ու համառությունը համարվում հաջողության երաշխիքները. որովհետև այդ ամենը նկատվել է բոլոր հաջողակ մարդկանց մոտ: Ահա և վիճակագրությունը:

Իսկ մինչ այս չե՞ք մտածել վիճակագրության շնորհիվ գումար վաստակելու մասին: Նույնիսկ եթե վիճակագրությունը Չեր մասնագիտությունը չէ, միևնույն է, այն կօգնի հաջողության հասնել: Դարձրեք աշխատանքը Չեզ համար հոբերի, փորձեք ուսումնասիրել փաստերն ու կանխատեսել: Ընդունեք որոշումներ՝ հենվելով վերլուծությունների վրա ու կիասնեք հաջողության: Գիտե՞ք ինչու: Վիճակագրությունն այդ է վկայում:

ԱՍԴԻԿ ՅՈՎԱՍՏԻՍՅԱՆ
ՀՊԾՀ վիճակագրության ամբիոնի ասպիրանտ

ԿՐԹԱԿԱՆ ՈՒ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ՆԵՐՈՒԺԻ ԲԱՐԵԼԱԿՍԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

ՀՊՏՀ ԵՂԵԳՆԱԶՈՐԻ ՄԱՍՆԱԴՅՈՒՂՈՒՄ

ՀՊՏՀ Եղեգնաձորի մասնաճյուղում խաղաղության կորպուսի հետ համագործակցության շրջանակներում ստեղծված «Տնտեսագիտական հետազոտությունների կենտրոնը» թերևս առաջին նշանակալի ձեռքբերումն է կրթական ու հետազոտական ներուժի զարգացման տեսանկյունից: Կենտրոնի գործարկնան արդյունքում, որը համալրված է համակարգչային անհրաժեշտ տեխնիկայով ու համապատասխան ծրագրային փաթեթով, արդեն կատարվել է փորձնական հետազոտություն «Սոցիալ-տնտեսական հետազոտությունների իրականացումը SPSS փաթեթի կիրառմամբ» թեմայով: Դասախոսների, ուսանողների և պետական, հասարակական ու մասնավոր կառույցների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ հետազոտության շրջանակներում ներկայացվել են տնտեսագիտական խնդիրների լուծման գործնական տարրերակներ:

Մասնաճյուղի հետազոտական ներուժի զարգացման տեսանկյունից կարևոր առաջընթաց է նաև 2016 թ. Փետրվարին միջազգային ասպարեզում առաջատար դիրք ունեցող ամերիկյան «Բնապահպանական համակարգերի հետազոտական ինստիտուտ» (Environmental Systems Research Institute ESRI) կազմակերպության նվիրաբերած ArcGIS հետազոտական ծրագրերի փաթեթը, որը աշխարհագրական տվյալների բազայի հիմն վիրահանական կիրառվում է տարածքային և տարրածական զարգացման հետազոտություններում: Դարձ է նշել, որ մասնաճյուղում արդեն իսկ մեկնարկել է փորձնական հետազոտություն, որը վերաբերում է գրուսաշրջային կլաստերների ու տարածքային զարգացման իիմնախնդիրներին: Այդ թեմայով, ըստ նախնական պայմանավորվածության, համատեղ հետազոտություն կկատարենք ՈՂ Հյուսիսային (Արկտիկական) դաշնային համալսարանի պրոֆեսորների հետ:

Նշված գործընթացների շրջանակում հասարակայնության հետ կապերի ամրապնդման նպատակով ներառվել է նաև քաղաքացիական կրթության ուղղությունը, որն արդյունք է Հյայաստանում ԱԱԾ դեսպանատան հետ համագործակցության: Մաս-

ՀՊՏՀ Եղեգնաձորի մասնաճյուղում վերջին ժամանակներս բավականին աշխատացած են տարբեր կազմակերպությունների հետ համագործակցության արդյունքում կրթական ներուժի զարգացման հարաբերությունները: Դրանք նպաստում են ինչպես հետազոտական, այնպէս էլ կրթական գործընթացների բարեկամանը, որոնք անհրաժեշտ են հատկապես մարզերում գործող ուսումնական հաստատությունների համար: «Տնտեսագետի» խնդրանքով ՀՊՏՀ Եղեգնաձորի մասնաճյուղի տնօրեն, տնտեսագիտության թեկնածու, դոցենտ ՍՈՍ ԽԱԶԻԿՅԱՆԸ ներկայացնում է մասնաճյուղի դերակատարումը վերը նշված գործընթացներում:

Նաճյուղի ուսանողներից և հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներից ծևավորվել է Քաղաքացիական կրթության նախաձեռնությունների խումբ, որի անդամները քաղաքացիական պատասխանատվության և իրավունքների իրազեկման աշխատանքներ են կատարում Վայոց ձորի մարզի մի շարք համայնքներում: Այդ համագործակցության արդյունքում քաղաքացիական կրթության նախաձեռնությունների խմբի գործունեության համար, որպես կարևոր հարթակ, ստեղծվել է Civic Education Initiative www.civedin.com կայքը:

Արդյունքում ստեղծվել է քարենպատ միջավայր, որտեղ ուսանողները հնարավորություն ունեն պատշաճ մակարդակով պատրաստել իրենց ավարտական աշխատանքները՝ օգտագործելով նոր գործիքակազմ և տեխնիկական միջոցներ: Այդ ներուժը կարևոր է նաև նախնաճյուղի հեղինակության և միջազգային համագործակցության ընդլայնման առումով, որի արդյունքում ուսանողներն ու դասավանդողները կարող են հաղորդակից դաշնալ գիտակրթական համակարգի նոր զարգա-

ցումներին:

Միջազգային ասպարեզում գործարար միջավայրի զարգացման արդի ժամանակաշրջանի կարևոր ուղղություն է սոցիալական ձեռնարկատիրության գաղափարը, որը չի շրջանցել ՀՊՏՀ Եղեգնաձորի մասնաճյուղը: Այդ ոլորտի հետ կապված՝ մասնաճյուղում ձևավորվել է հետազոտական խումբ, որը «Սոցիալ-տնտեսական քաղաքականության տարածաշրջանային հետազոտությունների ինստիտուտ» հասարակական կազմակերպության հետ միասին սկսնակ գործարարների ու հասարակական միավորումների համար մշակում է սոցիալական ձեռնարկատիրության ոչ ֆորմալ կրթության դասընթաց: Այն նախատեսվում է մշակել բուհական համակարգի ուսումնական ծրագրերին հնարավորին համապատասխան՝ հետագայում բուհերում օգտագործելու ակնկալիքով:

Կրթական ու հետազոտական ներուժի բարելավման արդյունքում ստեղծվել է բարենապատ միջավայր, որտեղ ուսանողները հնարավորություն ունեն իրենց ավարտական աշխատանքները պատրաստել պատշաճ մակարդակով՝ օգտագործելով նոր գործիքակազմ և տեխնիկական միջոցներ: Այդ ներուժը կարևոր է նաև մասնաճյուղի հեղինակության և միջազգային համագործակցության ընդլայնման առումով, որի արդյունքում ուսանողներն ու դասավանդողները կարող են հաղորդակից դառնալ գիտակրթական համակարգի նոր զարգացումներին:

Այսօր ակնհայտ է, որ մասնաճյուղի կրթական ու հետազոտական ներուժի զարգացման, ինչպես նաև հասարակական դերակատարման բարձրացման նպատակով կարևոր ուղղություն պետք է հանդիսանա նոր հարաբերությունների հաստատումը: Իսկ դա սովորաբար իրականացվում է փոխադարձ վստահության ու պատասխանատվության արդյունքում, որն էլ փորձ է արվում ներդնել մասնաճյուղի աշխատանքներում:

Քաղաքացիական կրթության նախաձեռնությունների խումբն աշխատում է...

ՀՊՏՀ ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՐՅՈՒԹՈՒՄ

Կիրակութակի գիտական սրգասարեր ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Փետրվարի 5-ին տեղի ունեցավ համալսարանի գիտական խորհրդի 2016 թ. առաջին նիստը՝ գիտական խորհրդի նախագահ, ՀՊՏՀ ռեկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Արյունի գլխավորությամբ:

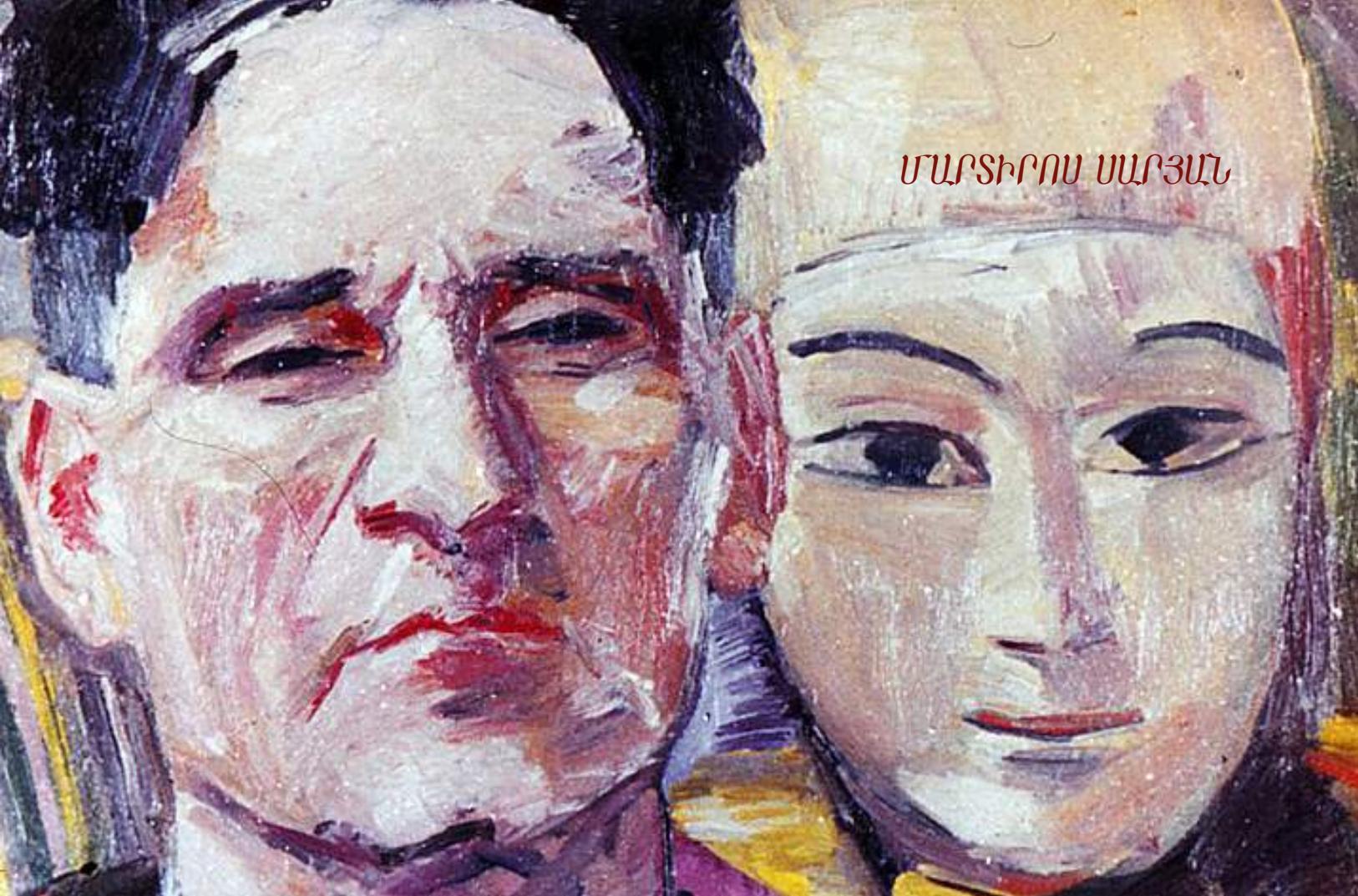
Գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր, պրոֆեսոր Գագիկ Վարդանյանը հանդես եկավ «Համալսարանի 2015 թ. գիտահետազոտական գործունեության արդյունքները և 2016 թ. խնդիրները» գեկուցման՝ անդրադառնալով համալսարանի գիտական գործունեության ինստիտուցիոնալ կառույթունների զարգացմանը, գիտական աշխատանքների կատարման ուղղություններին, «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնում, գիտաւունական խմբերում և ամբիոններում կատարված աշխատանքներին, ներկայացրեց 2015 թ. գիտական հրապարակումները, ամենաշատ գիտական աշխատանքներ (այդ թվում՝ միջազգային) հեղինակած ամբիոնների և աշխատակիցների ցանկը, անդրադառնալով գիտահետազոտական աշխատանքներում ուսանողների ներգրավվածությանը, առկա խնդիրներին, նախանշված անելիքներին: Պրոռեկտորը նշեց, որ համալսարանի 2015 թ. գիտական գործունեության մասին ավելի մանրամասն տեղեկատվություն կարելի է ստանալ բուհի տարեկան հաշվետվությունից, որը հասանելի է համալսարանի պաշտոնական կայքում: Գիտխորհուրդն արձանագրեց, որ 2015 թ. գիտահետազոտական աշխատանքների ծավալը, ընդհանուր առմանը, կատարված է և գործունեության արդյունքները գնահատեց բավարար:

ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Արյունը հանձնարարեց 2015 թ. ամենաշատ գիտական հրապարակումներ հեղինակած 3 ամբիոնների և 3 դասախոսների ներկայացնել դրամական խրախուսման: Ուեկտորը շեշտեց, որ ինքը մտահիր է այս մոտեցումն արմատավորել նաև հետագայում մինչ այդ հստակեցնելով նաև խրախուսման ձևաչափը:

Ուեկտորը գիտխորհուրդի հաստատմանը ներկայացրեց գիտական խորհրդի 2015-2016 ուսումնական տարվա երկրորդ կիսամյակի աշխատանքային պլանը, որը հաստատվեց: Բնօգտագործման տնտեսագիտության ամբիոնի վարիչ, պրոֆեսոր, մանդատային հանձնաժողովի նախագահ Սուլեն Գևորգյանը ներկայացրեց պրոֆեսորի և դոցենտի գիտական կոչումներ ստանալու մասին հարցը: Գիտական խորհրդը փակ, գաղտնի քվեարկությամբ որոշեց միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ամբիոնի դոցենտ, տ.գ.դ. Դավիթ Ջախվերդյանին պրոֆեսորի, նույն ամբիոնի ասիստենտ, տ.գ.թ. Էրիկ Համբարձումյանին և աշխատանքի տնտեսագիտության ամբիոնի ասիստենտ, տ.գ.թ. Լուսինե Կարապետյանին դոցենտի գիտական կոչումներ շնորհելու հարցով դիմել ԲՈՅ:

Ընթացիկ հարցերի շարքում հաստատվեցին ատենախոսությունների թեմաներ և գիտական դեկավարներ:

ԳՈՐՅԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՅՆ

ԱՐԵՎԻ ՄԵԾ ԵՐԳԻՉԸ

«Նա ամբողջ Հայաստանն է: Ոչ մի նկարիչ, նրանից բացի, գույներով այնպես չի հաղորդել նրա բափանցիկ օդը և նրա հազարամյա մառախուղը, վիթխարի, գրեթե առասպելական Արարատի և Արագածի ձյունափայլը, նրա արգավանդ հողի գույները, արևի խաղը խաղողի վագերի հետ, ժողովրդի գեղեցկությունն ու աշխատասիրությունը», - ուստի գորող Կոնստանտին Պատուստովսկու խոսքը XX դարի խոշորագույն նկարիչներից մեկի, նորագույն շրջանի հայկական գեղանկարչության ազգային դպրոցի հիմնադիր Մարտիրոս Սարյանի մասին է:

Սարյանի արվեստը բազմաժանր է և բազմաբնույթ: Նա աշխատել է որպես գեղանկարիչ, գծանկարիչ, ստեղծել է գրքային նկարագրումներ, թատրական ձևավորումներ, մեծադիր պանոններ, դիմանկարներ, բնանկարներ, նաև յուրմուտներ՝ իր 80-ամյա ստեղծագործական ուղղությունում քողնելով 4.000-ից ավելի աշխատանք:

Սարյանի գործերն առանձնանում են հագեցած գույների յուրատիպ լուծումներով և արտահայտչամիջոցների պարզությամբ: Նրա ոճական սկզբունքների հիմքում անխառն մաքուր գունային մեջ հարթությունների համադրումն է, պարզ տեսանելի ձևերի և դրանց ռիթմիկ շարժման ընդհանրական բնութագիրը: Ի սկզբանե Սարյանին հարազատ էր հայ միջնադարյան մանրանկարչության ոճը, որին հատուկ է ժողովրդական մտածողության անմիջականությունը՝ բնորոշ խորհրդապաշտական ձևերով, որոնք ստեղծվում են հակադիր մաքուր գույների և պարզ գծերի համադրությամբ:

Սարյանը հեղինակել է մի սիմֆոնիա, որը կարիք չունի լեզվի՝ ինքնարդահայտվելու համար, որովհետև գույնը միակ անլեզու խոսքն է՝ հասկանալի բոլորին, որով խոսում է Մարդիրոսը, և մերը լինելով՝ եղալ բոլորինը:

Վահրամ Փափազյան

Սարյանի ստեղծագործությունների ներկապոնակն ու պատկերային համակարգը վկայում են, որ նրա ճակատագիրն էր ազգային ակունքներից դեպի համաշխարհային գեղարվեստական փորձը գնալը: Սարյանը, թերևս, առաջինն էր, որ հայկական բնաշխարհը վերապատճեց իր կտավներում՝ տալով նրա հավաքական-ամբողջական կերպար ու փորձելով բացահայտել նրա անսպառ հնայիք առեղծվածը:

Մեծանուն արվեստագետը ծնվել է 1880 թ. փետրվարի 29-ին Ռուսաստանում՝ Դոն գետի ափին գտնվող Նոր Նախիջևան քաղաքում (այժմ՝ Դոնի Ռոստովի շրջան), մահացել 1972 թ. մայիսի 5-ին Երևանում (թաղված է Կոմիտասի անվան զբոսայգու պանթեոնում):

1895 թ. Սարյանն ավարտել է Նոր Նախիջևանի հայ-ռուսական հանրակրթական, 1903 թ.՝ Մոսկվայի գեղանկարչության, քանդակագործության և ճարտարապետության ուսումնարանները, կատարելագործվել Վ. Սերովի և Կ. Կորովինի դիմանկարի արվեստանոցում:

1901-1902 թթ. առաջին անգամ եղել է Հայաստանում և ճամփորդության տպավորությունները

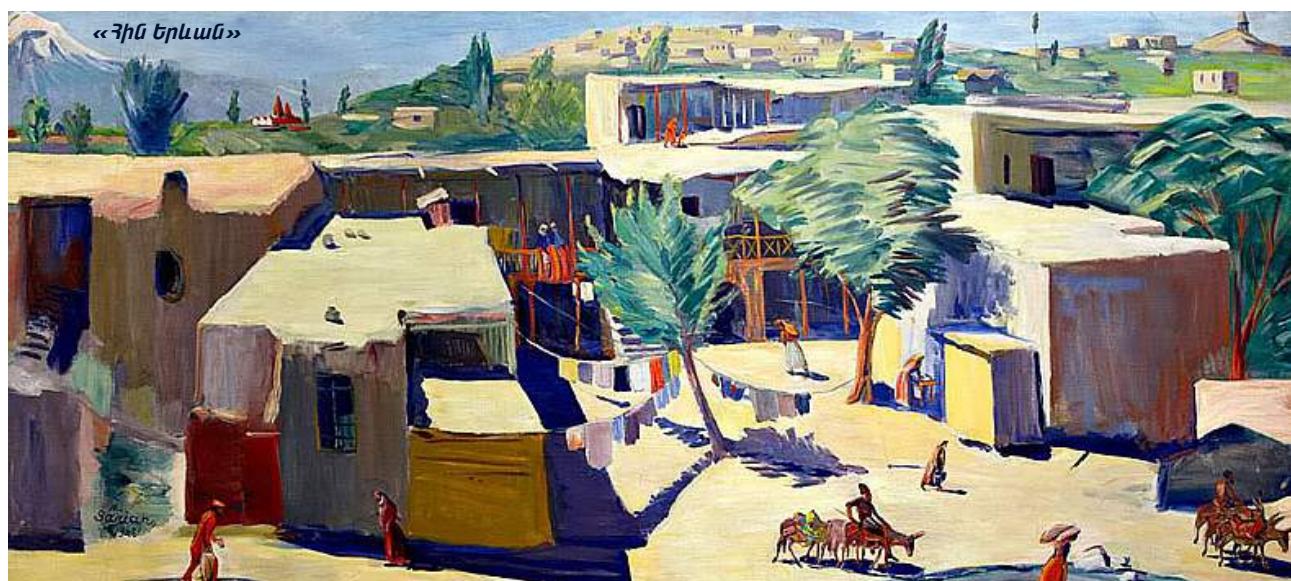
թղթին հանձնել. «Դարավի գունագեղ անկյուններում՝ մեր հնագույն երկրում, ես նորից ծեռք բերեցի իմ մանկության հերիաքային աշխարհը»: Այդ և հետագա տարիներին ուսումնասիրել է հայ ժողովրդի պատմությունը, կենցաղն ու մշակույթը, ինչը մեծապես նպաստել է վարպետի աշխարհայացքի և ստեղծագործական մեթոդի ձևավորմանն ու զարգացմանը:

Ստեղծագործության առաջին շրջանում (1904-1909), հրաժարվելով ավանդական մտածելակերպից և սկզբունքներից, Սարյանն ստեղծել է նոր ու արդիական արվեստ, որն ավելի ուշ անվանվեց «սարյանական»: Այս շրջանում նա հեղինակել է «Հերիաքներ ու երազներ» ջրանկարչական շարքը («Հերիաք: Արարատի ստորոտին», 1904, «Շաղկած ծառեր», 1905, «Ջամբույր», 1906, «Հերիաք», 1908 և այլն), որը տոգորված է կյանքի առօրյայից բարձրանալու և տիեզերքի անսահմանության մեջ հավերժանալու բերկրալի զգտնամբ: Այս նկարաշրջանում, Ենրկայացնելով իր անսովոր ճկունությունն ու ներդաշնակությունը, բնության ոճավորված ու պայմանական հետնախորքի վրա նկարել է մարդկանց և կենդանիների ինքնատիպ ֆիգուրներ:

1908 թվականից սկսած՝ արվեստագետը ջրաներկի փոխարեն սկսել է գործածել տեմպերա, ինչի շնորհիվ թանձր ու հագեցած գունաբօթերի և ուրույն գժանկարի միջոցով վերջնականապես կազմավորվել է Սարյանի հատկանշական ոճը, որն արտացոլում է գույների ու արևային լույսն իր ողջ ուժությամբ: Նրա նպատակն էր պարզ ու կոնկրետ միջոցներով, խուսափելով կուտակումներից, առավել արտահայտչականության և մեղեդայնության հասնել. «Լույսը, գույնը, նյութը, ծննդը, իրար կողք գտնվող առարկաների և դրանց մասերի հարաբերությունը նկարիչը պետք է փոխանցի թեթև»: Դա այն դժվար թերևությունն է, որը բնորոշ է բոլոր ժամանակների մեծագույն վարպետներին, արագ տեսնելու և ըմբռնելու, ապա արագ հաղորդելու կարողությունը, գույնի և չափի հանճարեղ զգացողությունը: Տեմպերայով կատարված աշխատանքներում մաքուր, ինչեղ գույները ստվարաթղթի վրա դրված են առանձին երկար վրձնահարվածներով՝ ստեղծելով կիզիչ արևի լույսով ողողված գունային գամճայի փայլատակող նրերանգները: «Աշխարհում ամենից ավելի արևած եմ սիրում», - ասում էր նկարիչը:

Ստեղծագործության երկորորդ շրջանում (1910-ական թթ.) Սարյանն իր հայացքն ուղղում է դեպի արևելյան մշակույթ: Արվեստաբանները պնդում են, որ Սարյանի համար դա ինքնաճանաչնան փորձ էր: Նրա նպատակն էր հասկանալ Արևելքը, ընթացել Արևելքին հատուկ «բնավորության գծերը», զգալ Արևելքի շունչը: Նա ցանկանում էր փոխանցել, նկարագրել Արևելքի ռեալիզմը, գտնել այդ աշխարհը նկարագրելու համոզիչ ճանապարհները: Այս շրջանում նա ճամփորդել է Կոստանդնուպոլիսում (1910), Եգիպտոսում (1911), Պարսկաստանում (1913): Այդ շրջանի գործերը («Փյունիկյան արմավենի», «Եգիպտական գիշեր», «Պարսկական նատյուրմորտ» և այլն), ի տարբերություն «Հերիաքներ ու երազներ» նկարաշարի, կերպարավորմանք, ընդգրկված նյութով ու մոտիվներով, իրական են:

Եգիպտական ու պարսկական մշակույթներն առանձնահատուկ տեղ ունեն վարպետի ամբողջ ստեղծագործության մեջ: Նրա գլուխգործոցների

թվին են պատկանում Ֆիրդուսու երկերի ձևավորումները, նա իրաշալի գիտեր և սիրում էր Պարսկաստանի մանրանկարչությունը: Սարյանի աշխարհայացքին համահունք էր հատկապես եգիպտական արվեստում մարմնավորված հոգու հավերժության և անմահության գաղափարը: Նա խորապես հավատում էր, որ մարդը չի մահանում, քանի որ նա բնությունն է: Այդ պատճառով եգիպտոսից բերված դիմակները նրա արվեստում դարձան ոգու հավերժական կեցության խորհրդանշիները: Իսկ ֆրանսիական գեղանկարչությունն ազդեց նկարչի գեղագիտական մտածելակերպի վերջնական ձևավորման, նրա արտահայտչածների ամբողջ համա-

Կարգի վրա: Ընդհանրապես Սարյանը հետևողական ինտերնացիոնալիստ էր և շատ լայն ընդգրկման տեր նկարչչ-մտածող: Յանադրելով եգիպտական կերպարվեստի կոթողայնության, պարսկական մանրանկարչության նրբագեղության ու ճապոնական գունագորության մի քանի էական հատկանիշներ, Պոլ Գոգենի դեկորատիվ գունամտածողությունը, ծավալաձի սեզանյան սկզբունքը, գունագծերի շեշտադրման կան Գոգի եղանակը՝ նա կարողացավ ստանալ նոր, ինքնատիպ արժեք ու որակ:

Սակայն այս ամենն ամեններ չի բացառում Սարյանի ողջ հոգևոր կենսագրության, նրա ստեղծագործության պոետիկայի և ոճի ազգային հիմքի ելակետային, բնորոշիչ նշանակությունը: Նկարիչը կյանքի առաջին օրերից ներծնել էր հայոց լեզուն, հարազատ ժողովրդի մշակութային ավանդույթները, հոգեբանությունը, բարոյական ու գեղագիտական պատկերացումները, հայոց պատմությունը, հայ բազմադարյան պոեզիան, նրա ներքին, պատմական «մշակույթի հիշողությունը»: «Առանց հայրենիքի, առանց հարազատ հողի հետ սերտ կապի՝ մարդ չի կարող գտնել իրեն, իր հոգին», - սիրում էր կրկնել նա:

Նկարչի ստեղծագործական ուղին, սակայն, իր արևոտ կտավների պես անամպ չէր. առաջին մեծ ցնցումը նա ապրեց հայ ժողովրդի կյանքում տեղի ունեցած ողբերգական իրադարձություններից: Մեծ եղենին ժամանակ Սարյանը նախ աշխատել է «Յայերին օգնող մոսկովյան կոմիտեում», ապա մեկնել Եջմիածին. Յովհաննես Թումանյանի, Գարեգին Յովսեփյանի և ուրիշների հետ ջանք չի խնայել՝ համաճարակից փրկելու հայ գաղթական ներին: Սակայն ծանր տպավորություններից հոգեկան ցնցում ստանալով՝ տեղափոխվել է Թիֆլիս՝

«Ճայերենական մեծ պատերազմի մարտիկներին»

հիվանդանոց: Բուժվելուց հետո որոշ ժամանակ Սարյանը չի ստեղծագործել: Խորը ապրումներից հետո ներկայացրած առաջին նկարում պատկերված էր կարմիր ծաղիկների մեջ փունց: Այստեղ դրսորվել է Սարյանի լավատեսությունը. «Արվեստը պետք է ապրելու և պայքարելու ուժ տա մարդուն: Արվեստը պետք է համամարդկային և իրական արժեքների միջոցով մարդուն տա հավատ ու հույս ու թշու ու ճնշի նրան ողբերգական թեմաներով»:

Նրա վերադարձին նպաստում է նաև ծանրությունը Ղազարոս Աղայանի դստեր՝ Լուսիկ Աղայանի հետ: 1916 թ. նրանք ամուսնանում են, 1917 թ. տեղափոխվում են Նախիջևան, որտեղ ծնվում է նրանց որդի Սարգիսը: 1920 թ. ծնվում է նրանց երկրորդ որդին՝ հետագայում հանճարեղ կոմպոզիտոր Ղազարոս Սարյանը:

1921 թ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հրավերով Սարյանը ընտանիքով մշտական բնակության է տեղափոխվում Երևան, նշանակվում նոր կազմակերպվող Յայաստանի պետական քանդարանի վարիչ, օժանդակում Երևանի գեղարվեստի ուսումնարանի հիմնադրմանը: 1922 թ. Սարյանը Յակոբ Կոջոյանի հետ ստեղծում է Խորհրդային Յայաստանի գինանշանն ու դրոշը: Իսկ վերածնվող հայրենիքի հավաքական կերպարը նկարիչը պատկերում է Երևանի առաջին դրամատիկական թատրոնի վարպայրի էսքիզում:

Յայերենիք տեղափոխվելուց հետո Սարյանի արվեստը լիովին նվիրվում է Յայաստանին՝ որպես յուրահասուկ ձոներգ հայրենի երկրին և կյանքին: Նա կտավի ներսից ճառագող արևաշող գույներով կերտում է բիբլիական հայրենիքի հավաքական կերպարը, շեշտում է բնության և կյանքի հավերժության գաղափարը՝ օգտագործելով առանց կիսատոների անխառը գունաշար՝ բնանկարին հաղորդելով կոթողային հնչողություն, ձգտելով պատկերել Յայաստանն իր շոշափելի գոյությամբ. «Ուզում եմ ցոյց տալ աշխարհին, որ մեր այս լեռնոտ հողակտոր... Արգածի լանջին ... փաստացի կա»: Այս հավատամբն է արտացոլվել նրա հանրաճանաչ «Յայաստան» պանոյում:

1926-1928 թթ. Սարյանն ապրել և ստեղծագործել է Փարիզում, որտեղ 1928 թ. բացել է անհատական ցուցահանդես (նկարների մեծ մասն այրվել է հայրենիք տեղափոխող նավի հրեթեից): Փարիզում ստեղծագործելու պատճառն այն էր, որ նա անպայման ցանկանում էր լինել արվեստագետների մայրաքաղաքում: Սակայն հետաքրքրական է, որ փարիզյան շրջանի նկարներում կրկին շեշտում է

հայկական թեմատիկան, սակայն նոր մեկնաբանությամբ: Միայն որոշ էտյուտներում է, որ Սարյանը պատկերում է իր արվեստանոցի լուսամուտից երևացող Սենայի ափերը:

1929-1945 թթ. Սարյանն ապրել է Յայաստանում: Հենց այս թվականներին է, որ քաղաքային տեսարաններ նկարելը դառնում է Սարյանի սիրած ժամաներից մեկը: Այդ ժամանակաշրջանում կառուցվում էր նոր երևանը: Քանի վեց էր Սարյանի ճանաչած «գավառաքաղաքը»՝ անկանոն ցիրուցան եղած փոքրիկ հողեր տներով. «Երևանը սկսեց աստիճանաբար լուսավորվել և կենդանանալ»:

Սարյանը նաև խոշոր դիմանկարիչ է: Նրա վրձնին են պատկանում իր ժամանակի հայ խոշորագույն մտավորականների, գիտնականների ու հասարակական-քաղաքական գործիչների դիմանկարները: Նրա ստեղծած դիմանկարների միջոցով կարող ենք ծանոթանալ հայ ժողովրդի մի ամբողջ դարաշրջանի հերոսական պատմությունը կերտող անհատների հետ: Դիմելով գեղարվեստական տարբեր արտահայտչամիջոցների՝ նա ստեղծել է հոգեբանական խորությամբ, յուրաքանչյուրի կերպարին բնորոշ հոգեկերտվածքի շեշտադրմամբ աշխատանքներ: Սակայն քանի ճակատագրի կամոք նրա դիմանկարներից ոչ բոլորն են պահպանվել. Սարյանի ստեղծած 12 դիմանկար այրվել է 1937 թ.: Դրանք հանրաճանաչ հայերի դիմանկարներ էին, ովքեր հայտարարվել էին «ազգի թշնամիներ»: Յայաստանի ազգային պատկերասրահի աշխատակիցներից մեկը՝ դեռևս 1923 թ. ստեղծված «Եղիշե Չարենցի դիմանկարը»: Անսահման լավատեսությունն ու տոկունությունն էր, որ Սարյանին արգելում էր հուսահատվել «անձի պաշտամունքի» այդ հեղձով տարիներին. «Երիտասարդ տարիքիս շատ է սիրում անապատով գնալ: Երիտասարդ էի, ամեն ինչ տանում էի՝ արևը, ծարավը, դժվարությունը: Ամեն մարդ իր ուղան ունի և նստած գնում է մինչև վերջ: Եվ մենք որքան երջանիկ ենք, որ ապրում ենք, տեսնում ենք: Կարող էինք չլինել, չէ՞»:

Ապրելը մեծ երջանկություն է:

Սոհասարակ, 30-ական թվականներին Սարյանը թիւ է ստեղծագործել: Բանն այն է, որ 30-ականների սկզբներից խորիդային պետությունը, դաշնամուկ արվեստի ստեղծագործությունների միանձնյա պատկիրատուն և գնորդը, արվեստագետներից պահանջում էր մատչելիություն (արվեստին անտեղյակ պետական պաշտոնյաների պատկերացմանը՝ ժողովրդականացմանը) և գաղափարայնություն (քաղաքական ուսմունքների լուսաբանում, քաղաքական առաջնորդների պատկերում): Սարյանը երբեմն ստիպված էր լինում մեղմել իր կտավների գույները, փորձում էր «նկարել հասկանալի»՝ մշտապես հրաժարվելով պատկերել «ժողովուրդների հորը»՝ պատճառաբարելով, թե ինքը նախընտրում է բնորդներին նկարել վերջիններիս ներկայությամբ: Եվ, այնուամենայնիվ, տաղանքը պարտադրում էր հավատարիմ մնալ բարձր արվեստի մշտնշենական գաղափարներին ու իր ստեղծագործության սկզբունքներին: Թերևս, լավագույն ելքն այդ իրավակում լուսավորումն էր:

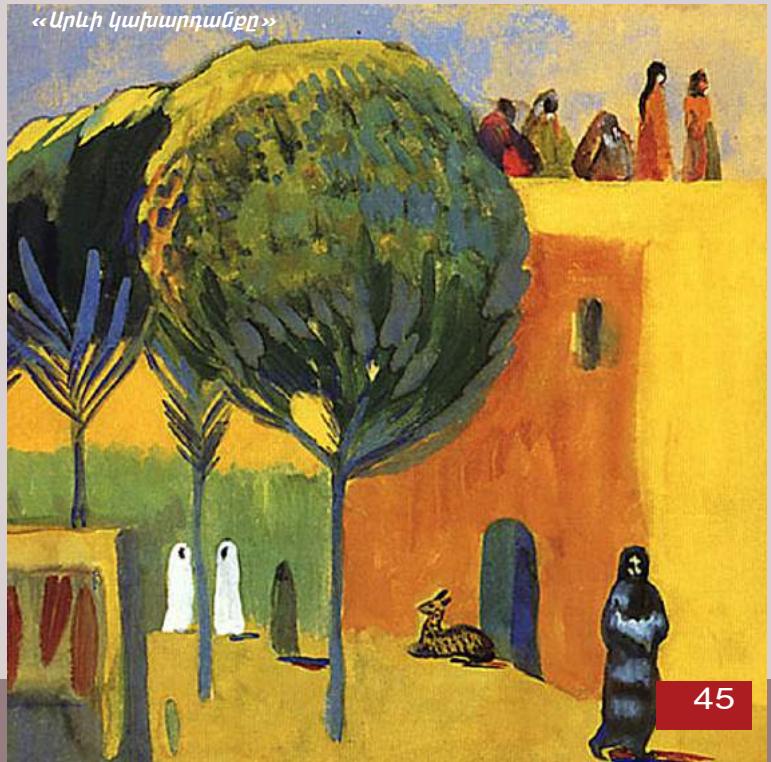
Տևական դադարից հետո նրա ներկայացրած առաջին նշանավոր գործը 1945 թ. Սեծ հայրենականի հաղթանակի և որդու՝ պատերազմից տուն վերադարձնալու առթիվ ստեղծած ամենամեծ նատյուրմորտն էր՝ «Ծաղիկներ Յայրենական մեծ պատերազմի մարտիկներին» կտավը: Այստեղ բազմաթիվ ծաղիկներ պատկերում են բազմաթիվ ճակատագրերի մի վիթխարի իրավառություն՝ արտահայտելով ժողովրդի միասնությունը, մահը հաղթելու և ապրելու նրա անսահման հավատը. «Տիգրանից հետո չորս կողմից մեզ սեղմել են: Դե, մենք էլ ածերաքրացել ենք դեաի վեր՝ դեաի լույսը»:

Այս ստեղծագործության մեջ ևս բյուրեղացել է Սարյանի ինքնատիպ ձեռագիրը՝ նրա վառ, հնչեղ ներկապնակը, լակոնիզմով և կերպարային բնութագրերի ծզգրտությամբ գերող գունային և լուսային ներդաշնակումները: Յաստատելով համամարդկային հավերժական արժեքներ՝ գույնի հանճարեղ վարպետը, միևնույն ժամանակ, հավատարիմ է մնացել իր գեղարվեստական մտածողության ազգային էկությանը՝ ինքնատիպ գեղանկարչական լեզվով հայտնաբերելով ազգային ոճի վերակերտման ուղին: Դիպուկ է բնորոշել Սարյանի ստեղծագործությունը Կոստան Զարյանը. «Կան դարավոր շերտավորումներ ամեն մի մթնոլորտում, ամեն մի երկրում, կան ապրումների փորձեր, հոգեբանական ինքնահատուկ պահեր, որոնք մակերեսի վրա չեն երևում: Կա երևույթների երաժշտությունը, որն ապրում է միայն մեր մեջ, որին պետք է երկարորեն և տևականորեն ականջ դնել, փնտրել, որոնել մեծ համբերությամբ և դրսնորել ծզգրտորեմ՝ ինքնաբուխ, անմիջական, գրեթե տարերային կերպով»: Սարյանը լավագույնս կարողացել է լսել ժողովրդի հիշողության և սրտի մեջ ապրող ու նրա ազգային գգացմունքներն արտահայտող «Երևույթների երաժշտությունը»՝ այն հմտորեն ու օրգանապես միահյուսելով ավելի լայն, բազմազգի հնչողությամբ երաժշտության հետ: Ինքը՝ լույսի մեջ երգիչը, իր արվեստի մասին ասել է. «Ինչ որ նկարում եմ, Յայաստան է դուրս գալիս: Մեր լեռները, մեր ծորերը, մեր մարդիկ, մեր լոյսը, մեր Արարատը»:

ՍՈՅԱՅ ՕՐԱՆՅԱՆ

ՀՊԾՀ փիլիսոփայության և հայոց պատմության ամբիոնի դոցենտ

«Արա կախարդանքը»

Անցողիկ տոնի մնայուն ջերմությունը

Ծննդյան տոներ, Սիրահարների օրինության օր, Մարտի 8, Ապրիլի յոթ, Ամսանոր ու Սուրբ ծնունդ, Բանակի տոն, պասակադրություն, ինչու չեն, նաև մասնագիտական տոներ. ամեն անգամ, մեզ շրջապատող ու սիրելի մարդկանց ուրախություն պարզելու համար պատրաստ ենք գումար ծախսել ու միաժամանակ փորձել ստեղծագործարար անել դա: Իսկ մեր շրջապատում ամենատարբեր տարիքի մարդիկ են, տարբեր նախասիրությունների, խառնվածքի ու պահանջկոտության տեր:

Դաճախ տոնական եռուցեռում օգնության ու խորիքրդատվության կարիք ենք գգում, քանի որ մեր սիրելիներին ու հարազատ մարդկանց, թվում է, արդեն ամեն ինչ նվիրել ենք:

Շատերը գերադասում են գումար նվեր ստանալ և սեփական հայեցողությամբ տնօրինել այն: Այս դեպքում մեծ հնարամտություն չի պահանջվում ոչ նվեր պատրաստողից, ոչ ստացողից: Պարզապես, չկա անակնկալի ու սպասումի հաճելի զգացողությունը: Կարողության տեր մարդկանց համար թերևս այս խնդիրն ունի առավել կարծ ու «քանկագին» լուծում՝ ավտոմեքենաներ, թանկարժեք գաղողեր, ժամացույց և ճարմանոր, օժանելիք, սնապուֆներ, պլանշետներ: Վերջիններս հիմնականում պատահների երազանքն են: ճամփորդությունը բավականին ինքնատիպ, բայց նոյնպես թանկարժեք նվեր է, նախընտրում են հիմնականում ամուսնական գույգերը կամ ուսանողները:

Մի խոսքով, նվերները ճիշտ հասցեավորելու հարցում դասակարգվածությունը մեզ համար միայն օգտակար կարող է լինել: Այսինքն, կարող ենք մեզ շրջապատող, սիրելի մարդկանց առանձնացնել խմբերում (ծնողներ, հասակավոր մտերիմ-բարեկամներ, սիրահար գույգեր, զավակներ (մանուկներ), ընկերներ և գործնկերներ): Ըստ այդմ փորձենք փոքր-ինչ կողմնորոշել մեր ընթերցողներին, որոնց առջև տարին բոլոր ժառանում է նվերների ընտրության բարդ, բայց հաճելի խնդիրը:

Ծնողներին

Ծնողների համար գերադասելի նվերներ են տաք ու հարմարեցն սրբից կամ փափուկ խավով խալարը, որը դուր կգա և երիտասարդ, և տարեց ծնողներին, առողջարամի կամ հանգստյան տաճ ուղեգիրը, ոչ մեծ հեռուստացույցը: Դրանք տարիքն առաջ մարդկանց համար անբաժանելի ընկերներ են առողջարանում, ամառանոցում:

Դարձ չկա տոների առիթով ծնողներին նվիրել ճնշում, արյան մեջ շաքարի քանակություն չափող և այլ սարքեր, որքան էլ դրանք անհրաժեշտ են: Այդ կարիքներն աշխատեք հոգայ սովորական օրերին:

Զավակներին

Մանկիկներին ոյուրին է խաղալիքով ուրախացնելը, փափուկ գազանիկներ, հեռակառավարվող մեքենա, ուղղաթիռ ու գրահամեքենա, կոնստրուկտոր, տիկնիկ: Ընտրությունը պայմանավորված է երեխայի սեռով ու տարիքով: Ավագներին հարմար է բջջային հեռախոս, նվագարկիչ, լուսանկարչական խցիկ, սեղանի լամպ (հետաքրքիր լուծումներով) կամ զարթուցիչ, չմուշկներ, դահուկներ:

Ընկերոջը կամ ընկերուիում

Աղջկները կամ կանայք սովորաբար վաղաժամ գիտեն, թե ինչ են ցանկանում նվիրել իրենց սիրելիներին: Բայց եթե նախապես ոչինչ որոշված չէ, ապա կարելի է գնել կաշվե գոտի, կրիչ, փողկապ ու դրամապանակ: Ամեն տղամարդու հաճելի է աղջկանից ու կնոջից նվեր ստանալ մի բան, որ նա իր ձեռքերով է պատրաստել: Նետևաբար, կարելի է հյուսել սվիտեր, գեղեցիկ բարձ կարել մեքենայի համար, նկարազարդել լուսանկարի շրջանակը:

Աղջկները պահանջկոտ են նվերների հաջոցում, դրա համար էլ տղամարդիկ առանձնահատուկ ջանասիրությամբ պետք է ընտրություն կատարեն. թանկարժեք նետաղներից և բիժուտերիայից բարձրածաշակ զարդեր, հարմարավետ ու տաք հողաքափեր, օճանելիք, սակայն ոչ թե ձեր, այլ նրա ճաշակով:

Գործնկերներին

Նրան շատ թամբ ու ծանրակշիռ նվերներ ամելու կարիք չկա, դա պարտադրող է: Կարելի է ընտրել գորտրիկ հուշանվերներ և բոլորին միանման: Ղեկավարին ցանկալի է կոլեկտիվ նվեր մատուցել՝ բոլորի կողմից՝ թանկարժեք գրիչ, խմիչք, կաշվե թղթապանակ:

Ընկերներին

Այս դեպքում կիրառելի են վերը բերված բոլոր խմբերի նվերները: Այդ շարքը կարելի է լրացնել մեծաթիվ մասն կտրոններից կազմված փաղլով, ծածկոցով, տոնական սփոռոցով, կենցաղային տեխնիկայով՝ սրճեփ, հարիչ, տոստեր, խոհանոցային աղանան: Ի դեպ հիանալի նվեր են հայկական կանացիկակերպ աղամանը, որը խորհրդացում է պաղաքերություն և առատություն, «Նուրի» տիկինները, ազգային զարդանախշերով ու գույներով խեցուց պատրաստված դեկորատիվ ու կիրառական իրերը, կախազարդերը, ասեղնագործ աշխատանքները: Այս բվարկումը կարելի է եղոափակել դասական նվերներով՝ ծաղիկ ու քաղցրավենիք, որոնք միշտ ցանկալի են ու սպաված, ինչպես նաև նոր ժամանակների թելադրանքով՝ նվեր-քարտով:

Եվ վերջապես, կա մի նվեր, որ բոլոր դեպքերում ու միշտ տեղին է. գիրքը: Այն կարելի է նվիրել բոլորին՝ մասնիկից մինչև տարեց, ցանկացած մասնագիտության ու նախասիրության տեր մարդուն:

Խակ այս ամենը պլանավորելու ու գնելու համար բավականին ժամանակ է ահրակավոր՝ նախատունական «շոփինգ», որը լավ տրամադրությամբ կարելի է վերածել տոնի:

Շատերը նախընտրում են մասնագիտացված ու բրենդային խանութներ, մյուսները՝ տոնավաճառներ: Կա ևս մեկ տարբերակ՝ առցանց առևտություն: Նամաշխարհային այս սարդոստայնում կարելի է գտնել շատ արտասովոր ու հետաքրքիր նվերներ: Այսպես որ, սա ընդամենը մի անդրադարձ էր, որում փորձեցինք վերիիշել ու դասակարգել հնարավոր ու ցանկալի նվերները:

Այս խորհուրդները, սիրելի ընթերցող, կարող են կիրառել բոլոր տոներին և կարող են շրջանցվել՝ որպես տարածված ու ոչ ինքնատիպ: Կարևոր սիրելի ու թամբ մարդկանց ուրախություն նվիրելն է:

Պատրաստեց Ա. Վարդասաւ